

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Aristoteles

Lambda

Metafizik Kitap 12

Türkçesi
Kaan H. Ökten-Gurur Sev

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Aristoteles

Felsefe tarihinin en önemli birkaç düşünüründen biri olan Aristoteles, MÖ 384 yılında Yunanistan'ın kuzeyinde bulunan Stageira'da doğdu. Atina'daki Akademeia'ya 17 yaşındayken dahil oldu. Platon'un ölümünden sonra Akademeia'dan ayrıldı. Daha sonra Makedonya hükümdarı II. Philippos, oğlu Aleksandros'un (Büyük İskender'in) eğitimiyle ilgilenmesi için Aristoteles'i başkent Mieza'daki saraya davet etti. Bir süre sonra Aristoteles yine Stageira'ya geri döndü ve burada yakın dostu Theophrastos'la birlikte çalışmalarını sürdürdü. Aristoteles 335 ya da 334 yılında yeniden Atina'ya döndü. Atina'da bulunan Apollon Lykeios (Kurt Apollon) gymnasion'unda bir okul kurdu (Lykeion) ve burada 13 yıl eğitim ve araştırmalarına devam etti. Günümüze kadar nakledilebilmiş olan Corpus Aristotelicum'daki (Aristoteles Külliyatı'ndaki) bütün eserlerin kendisinin bu dönemine ait ders notları ve öğrenci tutanakları olduğu kabul edilir. Aristoteles bilinmeyen bir hastalık sonucunda MÖ 322 yılında 63 yaşındayken öldü.

Kaan H. Ökten

Varlık ve ölüm konularında çalışıyor. *Varlık ve Zaman*'ın çevirmeni. Düşünce tarihi ve özellikle Aristoteles ile Heidegger üstüne telif ve çeviri çok sayıda çalışması var. Almanya Federal Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ortaklaşa verdiği Almanca-Türkçe Çeviri Teşvik Ödülü (2010), Türkiye Yazarlar Birliği 2008 Yılı Yılın Çeviri Ödülü ve Türkiye Felsefe Kurumu 2007 Yılı Macit Gökberk Felsefe Ödülü'nün sahibidir. Bahçeşehir Üniversitesi öğretim üyesi.

Gurur Sev

Tarhan Koleji'nden mezun olduktan sonra Yeditepe Üniversitesi'nde felsefe, Kültür Üniversitesi'nde Türk dili ve edebiyatı, Bahçeşehir Üniversitesi'nde ise sosyoloji okudu. *Kültür Atlası* (2009) adlı kitabı Mona Kitap tarafından yayımlandı. Eski Yunan felsefesi ve Aristoteles üstüne çalışıyor. Aristoteles'in Fizik III ve Metafizik IX kitaplarından yaptığı çeviriler daha önce *Fikir Mimarları: Aristoteles* (Say Yayınları, 2011) içinde yer aldı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Aristoteles

LAMBDA

METAFİZİK KİTAP 12

Notos Kitap 064
Temel Metinler 002
Felsefe
© Notos Kitap Yayınevi, 2012

Birinci Basım
Mayıs 2012

ISBN 978-605-5904-55-5

Sertifika 16343

Editör
Kaan Özkan

Kapak Resmi
Kırmızı figür tekniğiyle yapılmış Attika tondosu
(MÖ 440-435)
Mousaios ile hocası Linos

Notos Kitap Yayınevi
İnönü Caddesi, Emektar Sokak, 18/1
Gümüşsuyu, Beyoğlu 34427 İstanbul
0212 243 49 07
notoskitap.blogspot.com
facebook.com/NotosKitap
twitter.com/NotosKitap

Baskı ve Cilt
Pasifik Ofset
Baha İş Merkezi, Haramidere İstanbul
0212 412 17 77

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Aristoteles

LAMBDA

Metafizik Kitap 12

İnterlineer Aktarım,
Bire Bir ve Türkçe Çeviri,
Sinopsis ve Sözlük

Felsefe

Türkçesi
Kaan H. Ökten
Gurur Sev

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

İçindekiler

11	Önsöz
13	Giriş
27	İnterlineer Aktarım
107	Bire Bir ve Türkçe Çeviri
179	Sinopsis
217	Sözlük

Tanrının ezeli-ebedi en-iyi-olan canlı
olduğunu söylüyoruz, yani tanrıya canlılık ve
sürekli ve ezeli-ebedi hayat aittir;
bu zira tanrı.

ARİSTOTELES

Metafizik 12, 1072 b29-30

ÖNSÖZ

Bu kitapla ilgili çalışmaya birkaç yıl önce başladım. Heidegger vasıtasıyla Aristoteles'e varmış, *Aristoteles* kitabımı derleyip yayımlamış, Aristoteles konusunda daha da derinlikli çalışmaya karar vermiştim. Özellikle Aristoteles'in *Metafizik*'ini yeniden ele alma vaktinin geldiğini düşünmüştüm. Her ne kadar Türkçedeki mevcut *Metafizik* çevirisi çok sevilmiş, çok kullanılmış ve özellikle açıklayıcı dipnotlarıyla çok beğenilmiş-se de felsefe tarihinin en önemli üç beş metninden biri olan bu kitabı Eski Yunanca aslından yeniden çevirmek yararlı olacak gibi gelmişti bana. Fakat çeviriyi çok sağlam bir temel üstüne oturtmak gerekiyordu. Son yıllarda yurtdışındaki yayınlarda şöyle bir uygulamanın geçerlik kazandığını görmüştüm: Genel kapsamlı giriş kitaplarının ve makale derlemelerinin yanı sıra Aristoteles'in eserleri kitap kitap yeniden çeviriliyor ve ayrıntılı olarak yorumlanıp açıklanıyordu. Bunun, *Metafizik* için de böyle yapılması gerektiğini düşündüm. *Metafizik*'in 14 kitabı ya ayrı ayrı ya da içerikçe birbirini izleyen birkaç kitap halinde çevrilip açıklanmalıydı. Bu işe, ya sırasıyla giderek başlayacaktım ya da kendi çalışmalarım için önemli addettiğim kitaplara öncelik tanıyacaktım. Nitekim ben bu ikinci yolu seçtim ve *Metafizik*'in *Lambda* olarak da anılan 12. kitabını çevirmeye koyuldum. Sağlamlık ve güvenilirlik ilkesi doğrultusunda ilk önce interlineer çeviri, sonra kıyaslı Türkçe çeviri yapmaya ve ardından da sinopsis ve sözlük hazırlamaya karar verdim.

Derken, yolum Gurur Sev'le kesişti. Gurur, başta öğren-

cim olmuştu, ama sonra, ortak olan Aristoteles merakımız dolayısıyla kendisi büyük bir heyecanla bu kitaba dahil oldu. Ardından projeyi birlikte en baştan bir kez daha ele alarak tamamladık. Neticede tam anlamıyla müşterek bir çalışmaya imza atmış olduk. Interlineer aktarım ile kıyaslı Türkçe çeviriyi birlikte yaptık, daha sonra da sinopsisi ben, sözlüğü ise Gurur hazırladı. Zaten *Metafizik*'in diğer kitapları da sırada, onlar da bu şekilde tamamlanacak. Kendisine müteşekkirim.

Kitabın nihai aşamasında son okumalar yapılırken bize yardımcı olan Deniz Zaim'e de ikimiz adına ayrıca teşekkür ederim. Onu da böylelikle Aristoteles kervanına dahil etmiş olduk.

Editörümüz sevgili Kaan Özkan'a ayrıca teşekkürlerimizi sunarız. Onun titiz çalışmaları sayesinde kitap bu hale gelebildi.

Kitabımıza temel olan çeviri yönteminin dikkat çekici bulunacağını ümit ediyorum.

Kaan H. Ökten

GİRİŞ

Kaan H. Ökten

Neden Böyle Bir Çeviri?

Aristoteles çok uzun zaman önce yaşamış büyük bir filozoftur. Onunla aramıza binlerce yıllık bir zaman aralığı girmekle kalmamış, konuştuğu dil de çağımız insanlarına yabancı hale gelmiştir. Günümüz dünyasından zaman ve anlayış bakımından uzaklarda duran eski düşünürlerin kadim metnlerinin modern dillere çevrilmesi bu nedenle son derece zahmetli ve maharet gerektiren bir uğraşıdır. Zahmetlidir, çünkü hem söz konusu kadim dilleri öğrenmek hem de o dillerde kullanılan sözcüklerin çağrışım ufuklarını özümsemek zor bir iştir. Maharet gerektirir, çünkü geçen asırlar içinde kadim metinler, bazen aslından uzaklaşmış bir kavram ve yorumlar yumağının nakledilmesine neden olmuşlardır. Bu menkulata teslim olmamak, kadim metnin kendi çağının anlam ufkunu yansıtabilmek, ama yine de anlaşılır bir çeviri ortaya koyabilmek son derece ciddi bir hermeneutik sorun teşkil etmekte olup maharet de kendini burada göstermektedir. Örneğin Martin Heidegger, önemli bazı Eski Yunanca felsefe terimlerinin Latinceye çevrilmesiyle, daha sonra da bu Latince karşılıkların modern Batı dillerinde yaygın olarak kullanılması nedeniyle kaynak dildeki terimleri anlama konusunda ne kadar büyük sıkıntılar çekildiğini çarpıcı biçimde göstermiştir.¹

Fakat bu, aslında yeni bir mesele de değildir. Sözgelimi daha 1530’da Martin Luther, kadim kutsal metinleri Almancaya çevirirken hangi ilkelerden yola çıktığını okuruna izah etmeye çalışmış, çevirilen metnin kusursuz bir Almancaya sahip olmasını, bu itibarla metnin “çeviri kokmaması” gerektiğini savunmuştur. Bu nedenle Luther, elindeki kutsal metinleri sözcüğü sözcüğüne çevirmek yerine metinsel anlamların aktarılmasına gayret etmiştir.² Buna örnek olarak *Matta’ya Göre İncil*’in Latince çevirisindeki İsa’nın şu sözlerini göstermiştir: *Ex abundantia cordis os loquitur*. Bunun Almancadaki bire bir çevirisi, “Kalbin taşmasındandır ağzımızın konuşması” olduğu halde bu cümle, çeviri kokan başarısız bir Almanca çeviridir. Luther’e göre, bu cümlelerin çevirisi, iyi bir Almancaya örnek olması bakımından şöyle olmalıdır: “Kimin kalbi taşarsa onun dili çözülür.”³ Yani Luther’e göre filolojik olarak sözcüğü sözcüğüne bir aktarım yerine, metnin ruhuna sadık kalarak anlamların aktarımı sağlanmalı ve metnin ruhunun kavranması amaçlanmalıdır. Heidegger’in *Varlık ve Zaman*’ını çevirirken benim uyguladığım yöntem de bir bakıma buydu: Heidegger’i mümkün olduğunca Türkçeye yakın bir şekilde yeniden ifade ederek teknik terminolojiyi Türkçeleştirmeye çalışmıştım. Örneğin bu sebeple *Sorge*’yi “ihtimam-göstermeklik”, *Angst*’ı da “havf” olarak çevirmiştim. Yani cümleleri “bizim” söyleyişimize ve kavramsal ufkumuza yakın tutmaya çalışmıştım.⁴ Bu konuda başka örnekler de verilebilir. Sözgelimi Hans Wagner’in Almancaya yaptığı Aristoteles’in *Fizik* kitabı çevirisi bu bağlamda ele alınabilir. Wagner’in çevirisi o kadar özgündür ki, âdeta Aristoteles’in dersleri yeniden redakte edilip güzel ve anlaşılır bir dilde kaleme alınmış gibidir.⁵ Bir başka örnek Hugh Lawson-Tancred’in İngilizceye yaptığı *Metafizik* çevirisidir. Burada Lawson-Tancred, Aristoteles’in

argüman akışına dahi müdahale etmiştir. Örneğin *Metafizik*'in son kitabı olan *Nu'nun* (14. kitap) sonunda Aristoteles'i şöyle çevirmektedir: "Tamam. Tamam. Bu kuramın başına neler geldiği hakkında yeter bu kadar örnek. Bir sürü başka örnek de verilebilirdi, ama bu kadar yeter."⁶

Öte yandan, bir çevirinin nasıl olması gerektiğine ilişkin yaklaşımlardan bir başkası da yukarıdaki anlayışın tam zıttında yer almaktadır.⁷ Bu yaklaşıma göre çeviri, hele ki kadim metinlerin çevirisi, kaynak dili hedef dille söylemekten ibaret olmalıdır. Amaç, kadim metinlerle olan güncel ifade bağımızı tümüyle koparmaktır. Örneğin bu itibarla Martin Buber'in 1954'te yazdığı bir makale, onun Franz Rosenzweig'la birlikte başlayıp kendisinin tamamladığı *TaNaKh* (Yahudilerin Kutsal Kitabı) çevirisinin ilkelerini ortaya koymaktadır.⁸ Buber'e göre asırlardır kullanılan çeviriler yüzünden Kutsal Kitap'ın İbranice aslının anlam ufku ve ses dünyası kaybolmuş, aslına yabancı teolojik ve Hristiyanı terminoloji yüzünden *TaNaKh*'in özüne isabet edilemez olmuştur. Bu nedenle tarihsel, dilsel, kültürel ve benzeri farklar tesviye edilmiş olduğundan, elimizin altında aslında bize son derece yabancı bir metnin bulunduğu hissi ortadan kalkmış olmaktadır. Hatta çağdaş sentaks ve terminoloji kullanarak, kadim metinlerde aslen bulunmayan anlam ve çağırışım ufukları da o metinlerin içine anakronik olarak taşınmış olacaktır. Bu nedenle Buber ile Rosenzweig, metnin kadim İbranicesini son derece özgün bir Almancaya aktarmış, yer yer İbranicedeki deyimleri bire bir çevirerek yeni sözcük öbekleri geliştirmiş ve kaynak dildeki ritm ve ahengi Almancaya aktarmaya çalışmışlardı. Sonuç itibariyle eldeki dört ciltlik *TaNaKh* çevirisi, okunması ilginç olduğu kadar kadim metin ile bizim aramızdaki fark ve mesafeyi tümüyle belirgin kılabilmıştır.⁹

Daha yakın bir zamanda *Tevrat*'ı İngilizceye çevirirken

Everett Fox'un da benzer bir kaygı taşıdığı görülmektedir. Buber ile Rosenzweig'dan ilham alan Fox, İbranice kaynak metni, özgün ve yer yer garipsenen bir İngilizceye aktararak metinlerin zamansal ve bağlamsal farklarını belirgin kılmaya çalışmıştır. Ancak Fox'un, Buber ile Rosenzweig kadar radikal olmadığını da itiraf etmekte yarar vardır.¹⁰

Söz konusu iki farklı çeviri anlayışına örnek olması bakımından ağırlıklı olarak kadim kutsal metinlerden bahsettik. Bunu yapmamızın sebebi, özellikle bu tip metinlerde her sözcüğün ve hatta cümlelerin yapısının bile büyük bir öneme sahip olmasıdır. İşte Aristoteles'in metinlerini de (her ne kadar "kutsallık" atfedilemese de) böyle bir hassasiyetle ele almamız gerekmektedir. Bu bakımdan biz bu kitapta, her iki çeviri anlayışını bir araya getiren yeni bir yaklaşım sunmaya çalıştık. Çalışmamız, esasen dört bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm olan interlineer ("satırarası") aktarımda, Eski Yunanca sözcüklerin hemen altına onların gramer yapılarına uygun Türkçe karşılıklarını aynen yerleştirdik. Bu, Buber ile Rosenzweig'in anlayışından bile daha radikal bir metne sadakat örneğidir.¹¹ Burada Bekker edisyonunun sayfa ve satır numaralarını sol sütunda gösterdik ve satırları aynen koruyarak tümüyle referanslandırılabilir bir metin oluşturduk. Kullandığımız Eski Yunanca metin, Tufts Üniversitesi'nin internetteki "Perseus" sistemine yüklü olan Ross edisyonudur.¹² Eski Yunanca sözcüklerin hemen alt satırında yer alan transliterasyonda diakritik imlere dikkat etmedik ve düz ve basit bir aktarım yolunu tercih ettik. Zaten bu satır, okuma kolaylığı sağlasın diye orada yer alan bir yardımcı araç olma görevini görmektedir. İkinci bölüm, interlineer aktarımda yer alan Eski Yunanca satırların atılarak elde edilen salt bire bire Türkçe karşılıkların kalmasıyla oluşan "sol" sayfa ile buna

karşılık gelen “sağ” sayfadaki Türkçe çeviriden meydana gelmektedir. Burada da okur, Eski Yunancanın sentaksını hissederek Türkçe çeviriyi okuyabilme imkânına kavuşacaktır. Kitabımızın üçüncü bölümü, *Lambda*’nın bir tür yeniden anlatımı olan “sinopsis” bölümüdür. Burada hem çağdaş bir dil kullanılmış, hem argüman silsilesine müdahale edilmiş hem de yeniden düzenlemelere gidilmiştir. *Lambda*’nın “anlaşılması” bakımından bu bölümün kolaylık sağlayacağı umulmaktadır. Nihayet kitabın dördüncü bölümü, çok kapsamlı bir sözlükten meydana gelmektedir. Bu sözlüğü, daha sonraki *Metafizik* çevirilerimizde de aynen kullanmayı düşünüyoruz.

Çalışmalarımız sırasında özellikle sözcük tercihlerinde çeşitli sıkıntılarla karşılaştık. Metnin dayanağını teşkil eden *ousia* terimini “varlık”, “var-lık”, “cevher” ya da “töz” diye çevirebilirdik, fakat bu seçeneklerin hiçbirisi içimize sinmeyecekti, biz de sözcüğü olduğu gibi bırakmayı uygun bulduk. Aynı sıkıntıyı *nous* sözcüğünde de yaşadık, onu da “akıl” ya da “us” diye karşılamak yerine olduğu gibi bırakmayı seçtik. *Nous* ile ilişkili *noein* ve *noesis* sözcükleri de bizi zora soktu, zira ikisi de “düşünme” olarak karşılanabilirdi, fakat Aristoteles’in her iki sözcüğü de farklı özneler olarak aynı cümlede kullandığını görünce ve *noesis*’in *nous*’un faaliyeti olduğunu, ve sıradan/gündelik bir düşünme etkinliğinden biraz fazlası olduğunu anlayınca, *noesis*’i “akıl-faaliyeti” diye çevirmeyi uygun bulduk.

Bir diğer çok önemli kavram *entelekheia* içinse “kemal”, “ikmal” gibi seçenekleri düşündükse de Eski Yunanca sözcüğün bir “tam-olma”, “amacına-varmış-olma”dan ziyade ereksel bir süreç belirttiğini, ayrıca yer yer *energeia* [etkinlik] yerine kullanıldığını da hesaba katarak “tamamlanma” sözcüğünde karar kıldık; zira –Aristoteles için– tam-olan yegâne varolan “ilk devinmeyen devindirici”dir. Bu kavramla, yani

entelekheia'yla ilgili ve yine çok önemli bir terim olan *dunamis* içinse “imkân” demeyi uygun bulduk, “olanak” da diyebilir-dik, fakat “olanak” ile “olasılık” sözcüklerinin sıklıkla birbirine karıştırılıyor olması bizi “imkân” sözcüğünü kullanmaya itti.

Öte yandan *to ti en einai* ifadesi için “ne'lik” demek mümkün-
dü, fakat biz ifadenin zenginliği ve kapsamı dolayısıyla onu
öylece bırakmayı tercih ettik. Bu ifadenin, Eski Yunancadan
sözcüğü sözcüğüne çevrilmesi de neredeyse imkânsızdır. Zira
bu sözcük öbeği “ne-olmaklık” yahut “var-olmak açısından
var idi-lik” demektir. Aristoteles'in teknik ifadelerinden biri
olduğu için bu ifadeyi Türkçeleştirmedik.

Aristoteles Lambda'da Ne Diyor?

Günümüzün önde gelen Aristoteles yorumcuları, *Metafizik*
Lambda'nın müstakil bir risale teşkil ettiği konusunda hemfi-
kir gibiler. Zira bu risale, daha sonra bir araya getirilmiş bir
derleme niteliğini taşıyan *Metafizik* içinde kendine özgü ve
ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Aristoteles burada *Metafizik*'in
diğer kitaplarına herhangi bir atıfta bulunmamış, âdeta bir
tebliğde olduğu gibi argümanını derli toplu biçimde ortaya
koymuştur. Bu itibarla *Lambda*'nın müstakil bir çalışma oldu-
ğu izlenimi çok güçlenmektedir.¹³ Aristoteles'in bu risaleyi ne
zaman hazırladığı ise ciddi bir tartışma konusudur. Jaeger,
Lambda'nın erken dönemde kaleme alınmış olduğunu savu-
nurken, Ross ve Frede gibi daha sonraki yorumcular bu görü-
şe katılmamışlar ve bunun Aristoteles'in geç dönem düşünce
dünyasına ait olduğunu savunmuşlardır. Biz de kendi adımıza
bu ikinci görüşe iştirak ediyoruz.

Ancak, Aristoteles'in bu risalesi, yine de *Metafizik*'in genel

planı içinde pekâlâ yerini alabilmektedir. Çünkü burada Aristoteles, devinimsiz devindiren ezeli-ebedi *ousia* hakkında bir irdeleme sunarak *Metafizik*'te eksik kalmış bir konuyu âdeta tamamlamakta ve *Fizik*'teki analizlerinden yararlanmaktadır. Bu itibarla *Lambda*, *Metafizik*'in öteki kitaplarından farklı bir görünüm sunsa da *Metafizik*'in genel meseleleri bakımından (yani *prote philosophia*'nın önemli bir konusunu ele alması bakımından) yerli yerinde bir çalışmadır.

Öte yandan *Lambda*, özellikle tanrı ve akıl [*nous*] hakkındaki bölümleriyle asırlardır dikkatle okunup çalışılmıştır. Ancak, Aristoteles'in burada bir "tanrı öğretisi" tesis etme gibi bir amacının bulunmadığını da peşinen teslim etmek gerekir. *Lambda*'ya Aristoteles'in "teolojisi" diyen çok sayıda eski yeni çalışmanın gözden kaçırdığı husus, Aristoteles'in burada tanrının niteliklerini açıklamak yahut bir tanrı öğretisini geliştirmek gibi bir derdinin bulunmuyor olmasıdır. Asıl meselesi, devinimsiz devindiren ezeli-ebedi *ousia*'nın ne olduğunu, bunun da kendi kendini akleden hâkim akıl anlamındaki tanrı ile ifade edilebileceğini söylemeye çalışmasıdır.

Lambda üç kısma ayrılmış gibidir. Birinci kısım, *Lambda*'nın birinci bölümüdür. Burada Aristoteles, risalenin genel amacını ve hedefini tayin etmektedir. İkinci kısım, *Lambda*'nın ikinci ila beşinci bölümleridir. Burada Aristoteles, değişebilen *ousia*'ları ele almakta ve bu bakımdan *Fizik* ve *Metafizik* kitabının bazı konularını çağrıştıran bir argüman silsilesi içine girmektedir. Makalenin üçüncü ve nihai kısmı, *Lambda*'nın altıncı ila onuncu bölümleridir. Aristoteles burada, devinmeden devindiren ezeli-ebedi *ousia*'yı tayin etmekte ve bu tayinin gök cisimleri, akıl, diğer felsefe akımları ve tanrı fikri bakımından önem ve etkisini ortaya koymaktadır.

Lambda'nın kısa bir özetini bölüm başında şu şekilde vermek mümkün olabilir:

Bölüm 1: Bu teorik irdeleme *ousia* hakkındadır. *Ousia*'lar üç çeşittir: Birincisi duyumsanabilir olup ezeli-ebedi olan (örneğin gök cisimleri), ikincisi duyumsanabilir olup bozulabilir olan (örneğin bitkiler ve hayvanlar), üçüncüsüyse devinimsiz olan *ousia*'lardır.

Bölüm 2: Değişmeler dört çeşittir. Bunları kolayca *ne, nasıl, ne kadar* ve *nere'ye* sorusuna göre cevaplayabiliriz. Değişen her şey maddeye sahiptir, fakat farklı farklı olarak. Nedenler ve ilkeler üç çeşittir: Bunların ikisi zıtlık (biri kavram ile biçim, diğeryse bunların yoksunluğu), üçüncüsüyse maddedir.

Bölüm 3: Her şey (değişen bir şey olarak) bir şey aracılığıyla ve bir şeye doğru değişir: Neyin aracılığıyla? *İlk devindiricinin*. Ne değişir? *Madde*. Neye doğru değişir? *Biçime*. *Ousia*'lar nasıl meydana gelir? Zanaatle, doğal olarak, talih eseri (rastgele) veya kendiliğinden. *Ousia*'lar üç çeşittir: Bu-belirli-şey olmakla görünür hale gelen *madde* (madde ve taşıyıcı); bu-belirli-şey ve bir şeyin ona doğru hali olarak *doğa*; ve ayrıca *tek-tekler*, örneğin Sokrates veya Kallias (ki tek-tekler, madde ve doğadan çıkarlar). Platon'un iddia ettiği maddesiz biçimlerin var olması şart değil.

Bölüm 4: İlkeler şunlardır: *biçim, yoksunluk* ve *madde*. Ki bunların her biri, her bir tür için başkadır. Devindiren (ya da durduran) bir anlamda hem ilke hem de *ousia*.

Bölüm 5: Varolanlar iki sınıftır: Bir yandan ayrı-başına olanlar, diğer yandansa ayrı-başına olmayanlar. *Ousia*'lar ayrı-başına olanlar sınıfındadır. Her şeyin birinci nedeni etkinlik halinde önce gelen bu-belirli-şey [münferit varolan], öteki de imkân halinde olandır.

Bölüm 6: Ezeli-ebedi bir devinimsiz/değişmeyen *ousia*'nın

olması zorunludur. Devinimin oluşması ve bozulması imkânsız, ne de zamanın oluşması ve bozulması mümkün. Yani *ousia*'sı etkinlik olan bir ilkenin var olması şart. Zira hiçbir şey rastgele devinmez. Demek ki, devindiren bir şeyin bulunması daima gereklidir. Devinim şu yollardan olur: Doğal olarak, zorla, *nous*'la ya da başka bir şeyle. Kendisi devinmeyen ama devindiren bir ilk *ousia* var.

Bölüm 7: Peki nedir “devindirilmeden devindiren”? İştah ya da düşünmedir örneğin. Devinimsizler devindirir sevilen-bir-şey gibi (yani aşk veya sevgi gibi), devinenlerse diğerlerini devindirir. O halde, devindiren, ama kendisi devinimsiz ve etkinlik halinde olan bir şey var. Bu varolan, başka hiçbir şey haline gelmeyi içinde-taşımaz. Zira yer değiştirme, değişmelerin aslı – bunun ise dairesel olanı; devinmeyen devindiricinin devindirdiği de budur. Devinmeyen devindirici zorunluluktan böyledir; ve zorunlu olduğu için iyidir ve bu yüzden ilkedir. Tanrı her daim odur. Aklın-faaliyeti, bizatihi kendinde en-iyi-olanı düşünmedir. Aklın-faaliyetinin en iyisi de en-iyi-olanı düşünmedir. *Nous* düşünülene katılarak kendisini düşünür; zira şeyler, konulara temasla ve düşünmeyle düşünülebilir hale gelir, böylece *nous* ile düşünülen aynı olur. Zira düşünüleni ve onun *ousia*'sını alan *nous*'tur. Bunlara sahip-olan etkin olur. Böylece *nous*'un tanrısal-olana sahip olması etkin olmak demektir: Temaşa da en-çok-haz-veren ve en-iyi-olandır. Tanrıdır bu. Biz insanlar bazen iyi durumda oluruz, oysa tanrı daima iyi durumdadır, ki bu hayrete şayan bir haldir. Tanrı bundan daha da fazlasıdır halbuki, işte bu, hayret-uyandırıcı-olmaktan bile ötedir. Çünkü canlılık/yaşam da zaten ona aittir. *Nous*'un etkinliği canlılık/yaşam, tanrının ki ise etkinliktir. Tanrının etkinliği bizatihi en-iyi ve ezeli-ebedi canlılık/yaşamdır. Tanrının ezeli-ebedi en-iyi-olan canlı olduğunu söylüyoruz,

yani tanrıya canlılık/yaşam ve sürekli ve ezeli-ebedi hayat aittir; çünkü tanrı budur.

Bölüm 8: Gökcisimlerinin içinde yer değiştirdiği küreler sekiz ve yirmi beştir, bunlardan en altta konumlanan yıldızın yer değiştirdiği kürenin içinde geri döndürülmesi gerekmez. Dolayısıyla gezegenlerin ilk ikisini geriye döndüren küreler altı tane olacak, daha sonraki dördününkiler ise on altı. Yıldızları/ gezegenleri taşıyanların ve bunları geri döndürenlerin toplam sayısı elli beş olacaktır. Eğer sözünü ettiğimiz devinimler Ay ve Güneş için tayin edilmezse, kürelerin hepsi olacak kırk yedi. İşte, kürelerin sayısı tam da bu kadardır. Açık ki tek bir gök var. Tanrılarımız bu gökcisimleri ve bütün doğa tanrısal-olanca sarıp sarmalanmaktaymış. Gerisi ise hikâye olarak eklenmiş kitlelerin iknası için ve yasaların ve insan topluluğunun yararı adına.

Bölüm 9: *Nous*, en-tanrısal-olanı ve en-üst-mertebedekini düşünür. Ayrıca *nous* değişmezdir. Öyleyse kendini düşünür *nous*, eğer “en muhteşemse”. Yani aklın-faaliyeti, akletme üzerine akıl-faaliyetidir. Farklı değil, yani aklın-faaliyetinin-nesnesi ile akleden, yani maddeye sahip olmayanlarda aynı olacak. Demek ki aklın-faaliyeti ile aklın-faaliyetinin-nesnesi birdir.

Bölüm 10: Matematiğin-nesnelerinden sayıların birinci/ilk olduğunu ve böylece daima *ousia*’ların birbirini takip ettiğini ve her bir *ousia*’nın ilkelerinin farklı olduğunu söyleyenler, her şeyin *ousia*’sının kopuk kopuk olduğunu ileri sürmüş olurlar (hiçbir şey çünkü bir diğerine *ousia* olmak veya olmamak bakımından bir şey katmaz). Bu da çok sayıda ilke ortaya koymak demektir. Ama varolanlar arzu etmezler kötü-bir-biçimde yönetilmeyi. “Değil iyi-olan çoklu hâkimiyet; tek hâkim olmalı.” (Homeros, *İlyada*, II, 204)

¹ Örneğin Heidegger, *Sanat Eserinin Kökeni*'nde *hupokeimenon*, *sumbebekos*, *hupostasis* gibi terimlerin *subiectum*, *accidens*, *substantia* olarak çevrilmesiyle meydana gelen gelişmeleri ayrıntılı olarak ele almaktadır (bkz. Martin Heidegger, "Der Ursprung des Kunstwerkes", *Holzwege*, 7. Basım, Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1994, ss. 7-8). Bir başka örnekte Heidegger, özellikle *physis* kavramı üzerinde durarak bunun Latince *natura* olarak çevrilmesi sebebiyle çağdaş dillerde *Natur* (Almanca), *nature* (İngilizce, Fransızca) olarak nakledilmesinin yarattığı derin felsefi sorunlara parmak basmaktadır (bkz. Martin Heidegger, "Vom Wesen und Begriff der *physis* - Aristoteles, Physik B, 1", *Wegmarken*, Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1996, ss. 239-301).

² Martin Luther, "Ein Sendbrief vom Dolmetschen", *Luther Deutsch: Die Werke Luthers in Auswahl*, cilt 5, Haz. Kurt Alan, UTB Vandenhoeck, Göttingen, 1991, ss. 79-92 (WA 30/2:632-646).

³ Almancaya uygun olsun diye Türkçesini bir miktar değiştirdim. Asli şöyledir: "Aus dem Überfluß des Herzens redet der Mund". Bunun yerine Luther'in doğru bulduğu çeviri şudur: "Wes des Herz voll ist, des gehet der Mund über", a.g.e., s. 85 (WA 30/2:637).

⁴ Martin Heidegger, *Varlık ve Zaman*, Çeviren Kaan H. Ökten, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2008 (2. Basım: 2011).

⁵ Aristoteles, *Physikvorlesung*, Çeviren Hans Wagner, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1967.

⁶ Aristotele, *Metaphysics*, Çeviren Hugh Lawson-Tancred, Penguin Books, Londra, 2004, s. 452. İngilizcesi şöyledir: "OK. OK. Enough examples of what happens on this theory. Many more could be marshalled, but enough."

⁷ Bu tartışmayla ilgili yararlı bir eleştiri yazısı için bkz. Ömer F. Oyal, "Varlık ve Zaman: Heidegger'i Yerelleştirmek ya da 'Otantik Çeviri'nin İmkânları", *Mesele Kitap Dergisi*, sayı 27, Mart 2009.

⁸ Martin Buber, "Zu einer neuen Verdeutschung der Schrift", *Die fünf*

Bücher der Weisung, Almancaya Çevirenler Martin Buber-Franz Rosenzweig, 10. Basım, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1992, ss. [1]-[44].

⁹ a.g.e.

¹⁰ *The Five Books of Moses - Genesis, Exodus, Leviticus, Numbers, Deuteronomy*, Çeviren Everett Fox, Schocken Books, New York, 1995.

¹¹ Doğrusu, interlineer aktarım fikrine, Brown ile Comfort'ın *Yeni Ahit* çevirisine yıllar önce baktığımda sıcaklık duymuştum. Bu fikir bana çok cazip gelmişti: *The New Greek-English Interlinear New Testament*, Çeviren Robert K. Brown-Philip W. Comfort, Tyndale House Publishers, Wheaton-Illinois, 1990. Benzer bir mantık, *Kur'ân-ı Kerim* edisyonlarında da söz konusu olmuştur. Son derece ilgi çekici bir örnek için bkz. Elmalılı Hamdi Yazır, *Kur'ân-ı Kerim ve Yüce Meali*, Haz. Fatih Araz, Sadeleştiren Mustafa Özel, Transkripsiyonlu Türkçe Okunuşu ile Birlikte, Renkli Kelime Meali, Ayfa Basım Yayın, İstanbul, t.y.

¹² <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0051%3Abook%3D12%3Asection%3D1069a>

¹³ Bu konuda Jaeger, Ross veya Frede gibi önde gelen Aristoteles uzmanları hemfikirdirler.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bu çalışmada aşağıdaki kaynaklardan yararlandık. Özellikle Jaeger, Ross, Bordt, Frede, Elders ve Blyth'in yorumları bize yol gösterici oldu. Öte yandan Hager'in derleme kitabı son derece önemli pek çok makaleyi bir araya getirmesi bakımından oldukça yararlıdır. Babür ve Arslan'ın çalışmalarından yer yer istifade ettik. Szlezak'ın birkaç yıl önce yayımladığı Almanca *Metafizik* çevirisi, kanaatimizce bugüne kadar çıkmış en başarılı çeviridir.

- Aristoteles, *Fizik*, Çeviren Saffet Babür, 2. Basım, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001.

- Aristoteles, *Kategoriler*, Çeviren Saffet Babür, 2. Basım, İmge Kitabevi, Ankara, 2002.
- Aristoteles, *Metafizik*, Çeviren Ahmet Arslan, 2. Basım, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1996.
- Aristoteles, *Metaphysik*, Çeviren Hans Günter Zekl, Verlag Königshausen & Neumann, Würzburg, 2003.
- Aristoteles, *Metaphysik*, Çeviren Hermann Bonitz, Haz. Ursula Wolff, 3. Basım, Rowohlt Taschenbuch Verlag, Hamburg, 2002.
- Aristoteles, *Metaphysik*, Çeviren Thomas Alexander Szlezak, Akademie Verlag, Berlin, 2003.
- Aristoteles, *Metaphysik XII*, Çeviren Hans-Georg Gadamer, 5. Basım, Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 2004.
- Aristoteles, *Nikomakhos'a Etik*, Çeviren Saffet Babür, Ayraç Yayınevi, Ankara, 1998.
- *Aristotle's Metaphysics Lambda - Symposium Aristotelicum*, Haz. Michael Frede-David Charles, Clarendon Press, Oxford, 2000.
- *Aristotle's Metaphysics - A Revised Text with Introduction and Commentary*, Haz. W. David Ross, The Clarendon Press, Oxford, 1924 (özel yeni basım 1997).
- Charles Genequand, *Ibn Rushd's Metaphysics - A Translation with Introduction of Ibn Rushd's Commentary on Aristotle's Metaphysics Book Lam*, 2. Basım, E.J. Brill, Leiden, 1986.
- Christopher Shields, *Aristotle*, Routledge, Londra-New York, 2007.
- Dougal James Blyth, "Aristotle's Metaphysics Book Lambda: Translation and Commentary", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Northwestern University Graduate School, Evanston-Illinois, 1990.
- İbn Rüşd, *Metafizik Şerhi [Küçük Şerh]*, Çeviren Muhittin Macit, Litera Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Kaan H. Ökten, *Aristoteles*, Genişletilmiş 2. Basım, Say Yayınları, İstanbul, 2011.

- Leo Elders, *Aristotle's Theology - A Commentary on Book Lambda of the Metaphysics*, Koninklijke Van Gorcum&Comp. N.V, Assen, 1972.
- *Metaphysik und Theologie des Aristoteles*, Haz. Fritz-Peter Hager, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1979.
- Michael Bordt, *Aristoteles' "Metaphysik XII"*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 2006.
- St. Thomas Aquinas, *Commentary on Aristotle's Metaphysics*, Çeviren John P. Rowan, Dumb Ox Books, Notre Dame-Indiana, 1995.
- Vasilis Politis, *Routledge Philosophy Guidebook to Aristotle and the Metaphysics*, Routledge, London, 2004.
- Werner Jaeger, *Aristoteles - Grundlegung einer Geschichte seiner Entwicklung*, Weidmannsche Buchhandlung, Berlin, 1923.
- Werner Jaeger, *The Theology of the Early Greek Philosophers - The Gifford Lectures 1936*, Oxford University Press, Oxford, 1967.
- Werner Jaeger, *Studien zur Entstehungsgeschichte der Metaphysik des Aristoteles*, Weidmannsche Buchhandlung, Berlin, 1912.

İTERLİNEER AKTARIM

BÖLÜM 1

περὶ τῆς οὐσίας ἡ θεωρία: τῶν γὰρ οὐσιῶν αἱ ἀρχαὶ

1069 *peri tes ousias he theoria: ton gar ousion hai arkhai*

a18 Hakkında *ousia*’nın teorik-irdeleme; zira *ousia*’ların
ilkeleri

καὶ τὰ αἷτια ζητοῦνται. καὶ γὰρ εἰ ὥς ὅλον τι τὸ πᾶν,

19 *kai ta aitia zetountai. kai gar ei hos holon ti to pan,*

ve nedenleri aranıyor. Ve zira eğer bir anlamda bütünse bir şeylerin-tümü,

ἡ οὐσία πρῶτον μέρος: καὶ εἰ τῷ ἐφεξῆς, κἂν οὕτως πρῶτον

20 *he ousia proton meros: kai ei to ephekses, kan houtos proton*

ousia birincil kısım; ve ardıllık-bakımındansa, öyleyse
ilkin

ἡ οὐσία, εἴτα τὸ ποιόν, εἴτα τὸ ποσόν. ἅμα δὲ οὐδ’ ὄντα

21 *he ousia, eita to poion, eita to poson. hama de oud’ onta*

ousia, ardından ‘nasıl’, ardından ‘ne kadar’. Aynı
zamanda değil varolanlar

ὥς εἰπεῖν ἀπλῶς ταῦτα, ἀλλὰ ποιότητες καὶ κινήσεις, ἢ

22 *hos eipein haplos tauta, alla poiotes kai kineseis, e*

bir anlamda söylemek gerekirse basitçe bunlar, ancak
nitelikler ve devinimler;

23 καὶ τὸ οὐ λευκὸν καὶ τὸ οὐκ εὐθύ: λέγομεν γοῦν εἶναι καὶ
kai to ou leukon kai to ouk euthu: legomen goun einai kai
 ve değil beyaz ve değil düz, deriz bile var da

24 ταῦτα, οἷον ἔστιν οὐ λευκόν. ἔτι οὐδὲν τῶν ἄλλων χωριστόν.
tauta, hoion estin ou leukon. eti ouden ton allon khoriston.
 bunlar, örneğin vardır değil beyaz. Öte yandan hiçbiri
 değil diğerlerinden ayrı-başına.

25 μαρτυροῦσι δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἔργῳ: τῆς γὰρ οὐσίας ἐζητοῦν
marturousi de kai hoi arkhaioi ergoi: tes gar ousias ezetoun
 Şahitlik eder eskiler de işleriyle/eserleriyle; çünkü
ousia'nın arıyorlardı

26 ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα καὶ αἷτια. οἱ μὲν οὖν νῦν τὰ καθόλου
arkhas kai stoikheia kai aitia. hoi men oun nun ta katholou
 ilkeler ve öğeler ve nedenlerini. Oysa şimdikiler
 tümelleri

27 οὐσίας μᾶλλον τιθέασιν (τὰ γὰρ γένη καθόλου, ἃ φασιν
ousias mallon titheasin (ta gar gene katholou, ha phasin
ousia diye daha ziyade ortaya koyarlar (çünkü cinsler
 tümel, ki derler

28 ἀρχὰς καὶ οὐσίας εἶναι μᾶλλον διὰ τὸ λογικῶς ζητεῖν). οἱ
arkhas kai ousias einai mallon dia to logikos zetein). hoi
 ilkeler ve *ousia*'lardır daha ziyade dolayı kavramsal
 araştırmalarından).

29 δὲ πάλαι τὰ καθ' ἑκάστα, οἷον πῦρ καὶ γῆν, ἀλλ' οὐ
de palai ta kath' hekasta, hoion pur kai gen, all' ou
 Eskilerse tek-tekleri, örneğin ateş ve toprak, ama değil

τὸ κοινόν, σῶμα. οὐσίαι δὲ τρεῖς, μία μὲν αἰσθητή – ἥς ἡ
 30 *to koinon, soma. ousiai de treis, mia men aisthete – hes he*
 ortak-olanı, bedeni. *Ousia*’lar üç çeşit, biri duyum-
 sanabilir – bunun da

μὲν αἰδῖος ἡ δὲ φθαρτή, ἦν πάντες ὁμολογοῦσιν, οἷον τὰ
 31 *men aidios he de phtharte, hen pantes homologousin, hoion ta*
 biri ezeli-ebedi, diğeri bozulabilir, bunda hepsi hem-
 fikir, örneğin

φυτὰ καὶ τὰ ζῷα [ἡ δ’ αἰδῖος] – ἥς ἀνάγκη τὰ στοιχεῖα
 32 *phuta kai ta zoa [he d’ aidios] – hes ananke ta stoikheia*
 bitkiler ve hayvanlar [ezeli-ebedi] – bunda zorunlu
 öğelerin

λαβεῖν, εἴτε ἐν εἴτε πολλά: ἄλλη δὲ ἀκίνητος, καὶ ταύ-
 33 *labein, eite hen eite polla: alle de akinetos, kai tau-*
 kavranması, ister bir ister çok – diğeriye devinimsiz,
 ve o-

τὴν φασὶ τινες εἶναι χωριστήν, οἱ μὲν εἰς δύο διαιροῦντες,
 34 *ten phasi tines einai khoristen, hoi men eis duo diairountes,*
 na derler bazıları ayrı-başınadır, ki birileri onu ikiye
 ayırırlar,

οἱ δὲ εἰς μίαν φύσιν τιθέντες τὰ εἶδη καὶ τὰ μαθηματικά,
 35 *hoi de eis mian phusin tithentes ta eide kai ta mathematika,*
 diğeriye ise bir doğaca ortaya koyarlar biçimleri ve
 matematik-nesnelerini,

οἱ δὲ τὰ μαθηματικὰ μόνον τούτων. ἐκεῖναι μὲν δὴ φυ-
 36 *hoi de ta mathematika monon touton. ekeinaí men de phu-*
 başkalariysa matematik-nesnelerini yalnızca bunlar-
 dan. Öncekiler kesinlikle fi-

σικῆς (μετὰ κινήσεως γάρ), αὕτη δὲ ἑτέρας, εἰ μηδεμία
 1069 *sikes (meta kineseos gar), haute de heteras, ei medemia*
 b1 *ziğe (dair devinime çünkü), bunlarsa başka, eğer*
 hiçbir yoksa

αὐτοῖς ἀρχὴ κοινή.
 2 *autois arkhe koine.*
 bunların ilkesi ortak.

ἡ δ' αἰσθητὴ οὐσία μεταβλητή. εἰ δ' ἡ μεταβολή
 3 *he d' aisthete ousia metablete. ei d' he metabole*
 Duyumsanabilir *ousia* değişime-tabi. Eğer değişim

ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἢ τῶν μεταξύ, ἀντικειμένων δὲ μὴ
 4 *ek ton antikeimenon e ton metaksu, antikeimenon de me*
 karşıt olanlardan veya aradakindense, karşıt olanların
 ama değilse

πάντων (οὐ λευκὸν γὰρ ἡ φωνή) ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου,
 5 *panton (ou leukon gar he phone) all' ek tou enantiou,*
 hepsinden (değil beyaz zira ses), fakat zıt olanlar-
 dansa,

ἀνάγκη ὑπεῖναι τι τὸ μεταβάλλον εἰς τὴν ἐναντίωσιν: οὐ
 6 *ananke hupeinaí ti to metaballon eis ten enantiosin: ou*
 zorunlu altta-olması bir şeyin değişen karşıtına doğru;

γὰρ τὰ ἐναντία μεταβάλλει.

7

gar ta enantia metaballei.

çünkü zıtlıklar değişmez.

BÖLÜM 2

ἔτι τὸ μὲν ὑπομένει, τὸ δ’

1069 *eti to men hupomenei, to d’*

b7 Ayrıca bir şey baki kalır, fakat

ἐναντίον οὐκ ὑπομένει: ἔστιν ἄρα τι τρίτον παρὰ τὰ ἐναν-
enantion oukh hupomenei: estin ara ti triton para ta enan-
8 zıt olan baki kalmaz; var o halde bir üçüncü dışında
zıt olan-

τία, ἡ ὕλη. εἰ δὲ αἱ μεταβολαὶ τέτταρες, ἢ κατὰ τὸ τί
tia, he hule. ei de hai metabolai tettares, e kata to ti
9 ların, madde. Eğer şimdi değişimler dört çeşitse, ya
göre ‘ne’

ἢ κατὰ τὸ ποῖον ἢ πόσον ἢ ποῦ, καὶ γένεσις μὲν ἢ ἀπλῇ
e kata to poion e poson e pou, kai genesis men he haple
10 ya ‘nasıl’a, ya ‘ne kadar’a ya da ‘nere’ye; hem oluş
yalın olarak

καὶ φθορὰ ἢ κατὰ <τὸ> τόδε, αὐξήσις δὲ καὶ φθίσις ἢ κατὰ τὸ
kai phthora he kata <to> tode, auksesis de kai phthisis he kata to
11 hem de bozuluş göre ‘bu-belirli-şey’e, çoğalma ve
azalma ise göre

- 12 ποσὸν, ἀλλοίωσις δὲ ἢ κατὰ τὸ πάθος, φορὰ δὲ ἢ
poson, alloiosis de he kata to pathos, phora de he
 ‘ne kadar’a, başkalaşma ise göre tesire, yer değıştirme ise
- 13 κατὰ τόπον, εἰς ἐναντιώσεις ἂν εἶεν τὰς καθ’ ἑκάστον αἰ
kata topon, eis enantioseis an eien tas kath’ hekaston hai
 göre yere, doğru zıtlıklara olur tek tek
- 14 μεταβολαί. ἀνάγκη δὲ μεταβάλλειν τὴν ὕλην δυναμένην
metabolai. ananke de metaballein ten hulen dunamenen
 değışmeler. Zorunlu değışmesi maddenin imkânına-
 sahip-olarak
- 15 ἄμφω: ἐπεὶ δὲ διττὸν τὸ ὄν, μεταβάλλει πᾶν ἐκ τοῦ δυ-
ampho: epei de ditton to on, metaballei pan ek tou du-
 her ikisinin; mademki iki çeşit varolan, değışir her şey
 im-
- 16 νάμει ὄντος εἰς τὸ ἐνεργείᾳ ὄν (οἷον ἐκ λευκοῦ δυνάμει εἰς
namei ontos eis to energeia on (hoion ek leukou dunamei eis
 kân halinde olandan doğru etkinlik halinde olana
 (örneğin beyazdan imkân halinde
- 17 τὸ ἐνεργείᾳ λευκὸν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ’ αὐξήσεως καὶ φθί-
to energeia leukon, homoiws de kai ep’ aukseoseos kai phthi-
 doğru etkinlik halinde beyaza, benzer şekilde hem
 çoğalmada, hem azal-
- 18 σεως), ὥστε οὐ μόνον κατὰ συμβεβηκὸς ἐνδέχεται γίνεσθαι
seos), hoste ou monon kata sumbebekos endekhetai gignesthai
 mada), o halde sadece ilineksel olarak içinde-taşımaz
 meydana gelmeyi

19 ἐκ μὴ ὄντος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὄντος γίγνεται πάντα, δυνά-
ek me ontos, alla kai eks ontos gignetai panta, duna-
 varolmayandan, ayrıca varolandan meydana gelir her
 şey, im-

20 μει μέντοι ὄντος, ἐκ μὴ ὄντος δὲ ἐνεργεία. καὶ τοῦτ' ἔστι
mei mentoi ontos, ek me ontos de energeia. kai tout' esti
 kân halinde ama varolandan, olmayandan etkinlik
 halinde. Ve işte budur

21 τό Ἀναξαγόρου ἔν: βέλτιον γὰρ ἢ “ὁμοῦ πάντα”—καὶ Ἐμ-
to Anaksagorou hen: beltion gar e “homou panta”—kai Em-
 Anaksagoras'ın Bir'i; daha iyi zira “hemhal her
 şey”den – ve Em-

22 πεδοκλέους τὸ μῖγμα καὶ Ἀναξιμάνδρου, καὶ ὡς Δημό-
pedokleous to migma kai Anaksimandrou, kai hos Demo-
 pedokles'in kanşımı ve Anaksimandros'un ki, ve gibi Demo-

23 κριτός φησιν—“ἦν ὁμοῦ πάντα δυνάμει, ἐνεργεία δ' οὐ”. ὥστε
kritos phesin—“ēn homou panta dunamei, energeia d' ou”. hoste
 kritos'un dediği – “hemhaldi her şey imkân halinde,
 etkinlik halinde ise değil”. Dolayısıyla

24 τῆς ὕλης ἂν εἶεν ἡμμένοι: πάντα δ' ὕλην ἔχει ὅσα με-
tes hules an eien hemmenoi. panta d' hulen ekhei hosa me-
 maddeye iyice değinmişlerdir; her şey maddeye sahip eğer
 deði-

ταβάλλει, ἀλλ' ἑτέραν: καὶ τῶν αἰδίων ὅσα μὴ γενητὰ
taballei, all' heteran: kai ton aidion hosa me geneta
 25 şiyorsa, fakat farklı farklı; ve ezeli-ebedi olanlardansa
 oluşmamış olanlar

κινητὰ δὲ φορᾷ, ἀλλ' οὐ γενητὴν ἀλλὰ ποθὲν ποί. Ἀπο-
kineta de phora, all' ou genetēn alla pothen poi. Apo-
 26 devinir ama yer değıştirme suretiyle, ama oluşmadan
 fakat şuradan şuraya. Sora-

ρήσειε δ' ἄν τις ἐκ ποίου μὴ ὄντος ἡ γένεσις: τριχῶς γὰρ
reseie d' an tis ek poiou me ontos he genesis: trikhos gar
 27 bilir biri hangi tür varolmayandan oluş; üç tarzda zira

τὸ μὴ ὄν. εἰ δὴ τι ἔστι δυνάμει, ἀλλ' ὅμως οὐ τοῦ τυχόν-
to me on. ei de ti esti dunamei, all' homos ou tou tukhon-
 28 varolmayan. Eğer sahiden bir şey varsa imkân
 halinde, yine de değil herhangi

τος ἀλλ' ἕτερον ἐξ ἑτέρου. οὐδ' ἱκανὸν ὅτι ὁμοῦ πάντα
tos all' heteron eks heterou. oud' hikanon hoti homou panta
 29 bir şeyden ancak farklı farklı şeylerden. Değil yeterli
 öyleyse “hemhal tüm

χρήματα. διαφέρει γὰρ τῇ ὕλῃ, ἐπεὶ διὰ τί ἄπειρα ἐγέ-
khremata. diapherei gar te hule, epei dia ti apeira ege-
 30 el-altındakiler”. Ayrılırlar zira maddece, yoksa niçin
 sonsuz sayıda oluş-

νετο ἄλλ' οὐχ ἓν; ὁ γὰρ νοῦς εἷς, ὥστ' εἰ καὶ ἡ ὕλη μία,
neto all' oukh hen; ho gar nous heis, host' ei kai he hule mia,
 31 *muş da değil bir? Zira nous bir, o halde madde de*
birse,

ἐκεῖνο ἐγένετο ἐνεργεία οὗ ἡ ὕλη ἦν δυνάμει. τρία δὲ τὰ
ekaino egeneto energeia hou he hule en dunamei. tria de ta
 32 *önceki gelir etkinlik haline maddeden olan imkân*
halinde. Üç çeşit

αἷτια καὶ τρεῖς αἱ ἀρχαί, δύο μὲν ἡ ἐναντίωσις, ἥς τὸ
aitia kai treis hai arkhai, duo men he enantiosis, hes to
 33 *neden ve üç çeşit ilke, ikisi zıtlık, biri*

μὲν λόγος καὶ εἶδος τὸ δὲ στέρησις, τὸ δὲ τρίτον ἡ ὕλη.
men logos kai eidos to de steresis, to de triton he hule.
 34 *kavram ve biçim diğeriye yoksunluğu, üçüncüsüye*
madde.

BÖLÜM 3

1069 μετὰ ταῦτα ὅτι οὐ γίγνεται οὔτε ἡ ὕλη οὔτε τὸ εἶδος,
meta tauta hoti ou gignetai oute he hule oute to eidos,
b35 Öte bundan ki meydana gelmez ne madde ne biçim,

λέγω δὲ τὰ ἔσχατα. πᾶν γὰρ μεταβάλλει τὶ καὶ ὑπὸ
lego de ta eskhata. pan gar metaballei ti kai hupo
36 diorum sonuncular. Her şey zira değişir, bir şey ve
aracılığıyla

τινος καὶ εἷς τι. ὑφ' οὗ μὲν, τοῦ πρώτου κινουῦντος: ὁ δέ, ἡ
1070 tinos kai eis ti. huph' hou men, tou protou kinountos: ho de, he
a1 bir şey ve doğru bir şeye. Aracılığıyla neyin? İlk
devindiricinin; ne?

ὕλη: εἰς ὃ δέ, τὸ εἶδος. εἰς ἄπειρον οὖν εἰσιν, εἰ μὴ μόνον
hule: eis ho de, to eidos. eis apeiron oun eisin, ei me monon
2 Madde; doğru neye? Biçime. Kadar sonsuza giderdi,
eğer sadece

ὁ χαλκὸς γίγνεται στρογγύλος ἀλλὰ καὶ τὸ στρογγύλον
3 ho khalkos gignetai stroggulos alla kai to stroggulon
tunç ortaya çıkmıyorsa yuvarlak ama yuvarlaklık

ἢ ὁ χαλκὸς: ἀνάγκη δὲ στήναι. μετὰ ταῦτα ὅτι ἐκάστη
4 e ho khalkos: ananke de stenai. meta tauta hoti hekaste
ya da tunç da; zorunlu durması. Sonra da ki her biri

5 **ἐκ συνωνύμου γίνεται οὐσία (τὰ γὰρ φύσει οὐσίαι καὶ**
ek sunonumou gignetai ousia (ta gar phusei ousiai kai
 eşadlıdan meydana gelir *ousia*’ların (çünkü doğal
 olanlar *ousia*’lar

6 **τὰ ἄλλα). ἡ γὰρ τέχνη ἢ φύσει γίνεται ἢ τύχῃ ἢ τῷ**
ta alla). e gar tekhnē e phusei gignetai e tukhe e to
 diğerleri de). Ya çünkü zanaatle, ya doğal olarak mey-
 dana gelir ya da talih eseri veya

7 **αὐτομάτῳ. ἡ μὲν οὖν τέχνη ἀρχὴ ἐν ἄλλῳ, ἡ δὲ φύσις**
automato. he men oun tekhnē arkhe en allo, he de phusis
 kendiliğinden. Şimdi zanaat ilke bir başkasında, doğa ise

8 **ἀρχὴ ἐν αὐτῷ (ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ), αἱ δὲ**
arkhe en auto (anthropos gar anthropon genna), hai de
 ilke kendi içinde (insan çünkü insanı oldurur),

9 **λοιπαὶ αἰτίαι στερήσεις τούτων. οὐσίαι δὲ τρεῖς, ἡ μὲν ὕλη**
loipai aitiai stereiseis touton. ousiai de treis, he men hule
 kalan nedenlerse yoksunluğu bunların. *Ousia*’lar ise
 üç, madde

10 **τόδε τι οὖσα τῷ φαίνεσθαι (ὅσα γὰρ ἀφ᾽ ἡ καὶ μὴ**
tode ti ousa to phainesthai (hosa gar haphe kai me
 ‘bu-belirli-şey’ olmakla görünür (zira temas halinde
 ve değil

11 **συμφύσει, ὕλη καὶ ὑποκείμενον), ἡ δὲ φύσις τόδε τι καὶ**
sumphusei, hule kai hypokeimenon), he de phusis tode ti kai
 doğaca-bir-olarak, madde ve taşıyıcı); doğa
 ‘bu-belirli-şey’ ve

ἔξις τις εἷς ἦν: ἔτι τρίτη ἢ ἐκ τούτων ἢ καθ' ἑκάστα,
heksis tis eis hen: eti trite he ek touton he kath' hekasta,
 12 hali bir şeyin doğru ona; dahası, üçüncüsü, bunlar-
 dan çıkan tek-tekler,

οἷον Σωκράτης ἢ Καλλίας. ἐπὶ μὲν οὖν τινῶν τὸ τὸδε τι
hoion Sokrates e Kallias. epi men oun tinon to tode ti
 13 örneğin Sokrates veya Kallias. Öyleyse 'bu-belirli-şey'

οὐκ ἔστι παρὰ τὴν συνθετὴν οὐσίαν, οἷον οἰκίας τὸ εἶδος, εἰ
ouk esti para ten suntheten ousian, hoion oikias to eidos, ei
 14 yoktur dışında birleşik *ousia*'nın, gibi evin biçimi, eğer

μὴ ἢ τέχνη (οὐδ' ἔστι γένεσις καὶ φθορὰ τούτων, ἀλλ' ἄλ-
me he tekhnē (oud' esti genesis kai phthora touton, all' al-
 15 değilse zanaat (yoktur oluşu ve bozuluşu bunların, ancak
 baş-

λον τρόπον εἰσὶ καὶ οὐκ εἰσὶν οἰκία τε ἢ ἀνευ ὕλης καὶ
lon tropon eisi kai ouk eisin oikia te he aneu hules kai
 16 ka minvalde var ve yok ev maddesiz ve

ὑγίεια καὶ πᾶν τὸ κατὰ τέχνην), ἀλλ' εἵπερ, ἐπὶ τῶν φύ-
hugieia kai pan to kata tekhnēn). all' eiper, epi ton phu-
 17 sağlık ve her şey göre zanaate), ancak eğer, doğal

σει: διὸ δὲ οὐ κακῶς Πλάτων ἔφη ὅτι εἶδη ἔστιν ὁπόσα
sei: dio de ou kakos Platon ephe hoti eide estin hoposa
 18 olanların; dolayısıyla değil kötü Platon'un demiş
 olması biçimler var kadar

φύσει, εἴπερ ἔστιν εἶδη ἄλλα τούτων <οῖον πῦρ σὰρξ κε-
 phusei, eiper estin eide alla touton <hoion pur sarks ke-
 19 doğa olanlar, eğer varsa biçimleri ancak bunların
 <gibi ateş, et ve ka-

φαλή: ἅπαντα γὰρ ὕλη ἐστί, καὶ τῆς μάλιστ' οὐσίας ἡ
 phale: hapanta gar hule esti, kai tes malist' ousias he
 20 fa; tümü çünkü maddedir, ve asıl ousia'ların

τελευταία>. τὰ μὲν οὖν κινοῦντα αἷτια ὡς προγεγεννημένα
 teleutaia>. ta men oun kinounta aitia hos progegenemena
 21 nihai>. Şimdi devinin nedenleri bir anlamda
 önceden-oluşmuş

ὄντα, τὰ δ' ὡς ὁ λόγος ἅμα. ὅτε γὰρ ὑγιαίνει ὁ ἄν-
 onta, ta d' hos ho logos hama. hote gar hugiainei ho an-
 22 olanlar, bir anlamda kavraminkilerse eşzamanlı.
 Çünkü sağlıklı olduğunda in-

θρῶπος, τότε καὶ ἡ ὑγίεια ἔστιν, καὶ τὸ σχῆμα τῆς χαλ-
 thropos, tote kai he hugieia estin, kai to skhema tes khal-
 23 san, o zaman sağlık da var, ve şekli tunç

κῆς σφαίρας ἅμα καὶ ἡ χαλκῇ σφαῖρα. (εἰ δὲ καὶ ὕστ-
 kes sphairas hama kai he khalke sphaira. (ei de kai hust-
 24 kürenin eşzamanlı tunç küreyle. (Sonra-

ερόν τι ὑπομένει, σκεπτέον: ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐδὲν κωλύει,
 eron ti hupomenei, skepteon: ep' enion gar ouden koluei,
 25 sırda bir şey baki kalır mı, sorgulanmalı; bazı
 şeylerde zira hiçbir şey engellemez,

26 οἷον εἰ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον, μὴ πᾶσα ἀλλ' ὁ νοῦς· πᾶσαν γὰρ
hoion ei he psukhe toiou-ton, me pasa all' ho nous: pasan gar
 örneğin ruh bunlardansa, değil tümü ama nous;
 tümünün zira

27 ἀδύνατον ἴσως). φανερόν δὲ ὅτι οὐδὲν δεῖ διὰ γε ταῦτ'
adunaton isos). phaneron de hoti ouden dei dia ge taut'
 imkânsız öyle). Açık gerçekten ki değil gerekli bu
 yüzden

28 εἶναι τὰς ἰδέας· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γεννᾷ, ὁ καθ'
einai tas ideas: anthropos gar anthropon genna, ho kath'
 var olması biçimlerin; insan çünkü insanı oldurur, tek

29 ἕκαστον τὸν τινά· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν· ἡ γὰρ
hekaston ton tina: homoi-os de kai epi ton tekhn-on: he gar
 olan belirli olanı; benzer şekilde zanaatlerde de; zira

30 ἱατρικὴ τέχνη ὁ λόγος τῆς υἱγιείας ἐστίν.
iatrike tekhn-e ho logos tes hugieias estin.
 hekimlik zanaati kavramıdır sağlığın.

BÖLÜM 4

- 1070 τὰ δ' αἷτια καὶ αἱ ἀρχαὶ ἄλλα ἄλλων ἔστιν ὥς,
a31 *ta d' aitia kai hai arkhai alla allon estin hos,*
Nedenleri ve ilkeleri başkadır başka şeylerin bir
anlamda,
- 32 ἔστι δ' ὥς, ἂν καθόλου λέγῃ τις καὶ κατ' ἀναλογίαν, ταὐτὰ
esti d' hos, an katholou lege tis kai kat' analogian, tauta
bir anlamdaysa, eğer genel olarak söylenecekse ve
benzetme yoluyla, aynı
- 33 πάντων. ἀπορήσειε γὰρ ἂν τις πότερον ἕτεροι ἢ αἱ αὐταὶ
panton. aporeseie gar an tis poteron heterai e hai autai
her şeyin. Sorgulanabilir zira hangileri farklı veya aynı
- 34 ἀρχαὶ καὶ στοιχεῖα τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν πρὸς τι, καὶ καθ'
arkhai kai stoikheia ton ousion kai ton pros ti, kai kath'
ilkeleri ve öğeleri *ousia*'ların ve ilişkilerin, ve her
- 35 ἐκάστην δὴ τῶν κατηγοριῶν ὁμοίως, ἄλλ' ἄτοπον εἰ ταὐτὰ
hekasten de ton kategorion homoios. all' atopon ei tauta
bir kategori için de benzer şekilde. Fakat yersiz eğer
aynı
- 36 πάντων: ἐκ τῶν αὐτῶν γὰρ ἔσται τὰ πρὸς τι καὶ αἱ οὐσίαι.
panton: ek ton auton gar estai ta pros ti kai hai ousiai.
her şeyde, aynı şeyden çünkü olacak ilişkiler ve *ousia*'lar.

1070 τί οὖν τοῦτ' ἔσται; παρὰ γὰρ τὴν οὐσίαν καὶ τὰ κα-
 b1 ti oun tout' estai; para gar ten ousian kai talla ta ka-
 Ne peki bu olacak? Ötesinde zira ousia'nın ve öteki ka-

τηγορούμενα οὐδὲν ἐστὶ κοινόν, πρότερον δὲ τὸ στοιχεῖον ἢ ὧν
 tegoroumena ouden esti koinon, proteron de to stoikheion e hon
 2 tegorilerin hiçbir şey yok ortak olan, önde gelir öge
 kendi

στοιχεῖον: ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἡ οὐσία στοιχεῖον τῶν πρὸς
 3 stoikheion: alla men oud' he ousia stoikheion ton pros
 ögesinden; ancak bir yandan ne ousia ögesi ilişki-

τι, οὐδὲ τούτων οὐδὲν τῆς οὐσίας ἔτι πῶς ἐνδέχεται πάντων
 ti, oude touton ouden tes ousias. eti pos endekhetai panton
 4 lerin ne de onların herhangi biri ousia'nın. Ayrıca
 nasıl beklenir her şeyin

εἶναι ταῦτ' αὖτοιχεῖα; οὐδὲν γὰρ οἷόν τ' εἶναι τῶν στοιχείων
 einai tauta stoikheia; ouden gar hoion t' einai ton stoikheion
 5 olması aynı ögelerinin? Hiçbiri zira örneğin var olmaz
 ögelerin

τῷ ἐκ στοιχείων συγκεκλιμένῳ τὸ αὐτό, οἷον τῷ BA τὸ
 to ek stoikheion sunkeimeno to auto, hoion to BA to
 6 o ögelerden bir araya gelmiş olanlarla aynı, örneğin
 BA ile

B ἢ A (οὐδὲ δὴ τῶν νοητῶν στοιχεῖόν ἐστιν, οἷον τὸ ὄν ἢ τὸ ἐν:
 B e A (oude de ton noeton stoikheion estin, hoion to on e to hen:
 7 B ya da A (ne de düşünmeye-konu-olanların ögeleri
 var, gibi varolan veya bir;

ὑπάρχει γὰρ ταῦτα ἐκάστω καὶ τῶν συνθέτων). οὐδὲν ἄρ' ἔσται
huparkhei gar tauta hekasto kai ton suntheton). ouden ar' estai
 8 temel oluşturunur zira bunlar herbiri için bileşiklerin).
 Hiçbiri öyleyse olmayacak

αὐτῶν οὐτ' οὐσία οὔτε πρὸς τι· ἀλλ' ἀναγκαῖον. οὐκ ἔστιν ἄρα
auton out' ousia oute pros ti: all' anankaion. ouk estin ara
 9 bunların ne *ousia* ne de ilişki; ama zorunlu. Değildir
 öyleyse

πάντων ταῦτὰ στοιχεῖα. ἢ ὥσπερ λέγομεν, ἔστι μὲν ὥς, ἔστι
panton tauta stoikheia. e hosper legomen, esti men hos, esti
 10 her şeyin aynı öğeleri. Yahut diyoruz, bir bakıma
 öyledir, bir

δ' ὥς οὐ. οἷον ἴσως τῶν αἰσθητῶν σωματίων ὥς μὲν εἶδος τὸ
d' hos ou. hoion isos ton aistheton somaton hos men eidos to
 11 bakımaysa değil. Örneğin ortak duyumsanabilir ci-
 simlerde biçim

θερμὸν καὶ ἄλλον τρόπον τὸ ψυχρὸν ἢ στέρησις, ὕλη δὲ τὸ
thermon kai allon tropon to psukhron he steresis, hule de to
 12 sıcaklık ve başka tarzda soğukluk yoksunluğu, madde ise

δυνάμει ταῦτα πρῶτον καθ' αὐτό. οὐσίαι δὲ ταῦτά τε καὶ
dunamei tauta proton kath' hautō. ousiai de tauta te kai
 13 imkân halinde bunlar birincil olarak kendisi. *Ousia*'lar
 bunlar ve

τὰ ἐκ τούτων, ὧν ἀρχαὶ ταῦτα, ἢ εἴ τι ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ
ta ek touton, hon arkhai tauta, e ei ti ek thermou kai psukhrou
 14 onlardan olanlar, ilkeler bunlar, eğer bir şey sıcak ve
 soğuktan

15 γίγνεται ἓν, οἷον σὰρξ ἢ ὅστουν· ἕτερον γὰρ ἀνάγκη ἐκείνων
gignetai hen, hoion sarks e ostoun: heteron gar ananke ekeinon
haline gelirse bir, örneğin et veya kemikler; farklı zira
zorunlu öncekinin

16 εἶναι τὸ γενόμενον. τούτων μὲν οὖν ταυτὰ στοιχεῖα καὶ ἀρχαὶ
einai to genomenon. touton men oun tauta stoikheia kai arkhai
olması meydana gelenden. Bunların öyleyse aynı
öğeleri ve ilkeleri

17 (ἄλλων δ' ἄλλα), πάντων δὲ οὕτω μὲν εἰπεῖν οὐκ ἔστιν, τῷ ἀνά-
(allon d' alla), panton de houto men eipein ouk estin, to ana-
(başka şeylerinse başka), her şey için böyle demek
değil, ben-

18 λογὸν δέ, ὥσπερ εἴ τις εἴποι ὅτι ἀρχαὶ εἰς τρεῖς, τὸ εἶδος
logon de, hosper ei tis eipoi hoti arkhai eisi treis, to eidos
zetmeyle ama, sanki biri der ki ilkeler üçtür; biçim

19 καὶ ἡ στέρεσις καὶ ἡ ὕλη. ἀλλ' ἕκαστον τούτων ἕτερον περὶ
kai he steresis kai he hule. all' hekaston touton heteron peri
ve yoksunluk ve madde. Fakat her biri bunların
başkadır hakkında

20 ἕκαστον γένος ἐστίν, οἷον ἐν χρώματι λευκὸν μέλαν ἐπι-
hekaston genos estin, hoion en khromati leukon melan epi-
her bir tür, örneğin renklerde beyaz siyah yü-

21 φάνεια: φῶς σκοτός ἀήρ, ἐκ δὲ τούτων ἡμέρα καὶ νύξ.
phaneia: phos skotos aer, ek de touton hemera kai nuks.
zey; ışık karanlık hava, çıkar bunlardan gün ve gece.

22 ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον τὰ ἐνυπάρχοντα αἵτια, ἀλλὰ καὶ τῶν
epei de ou monon ta enuparkhonta aitia, alla kai ton
 Mademki değil sadece içsel olanlar nedenler, ayrıca

23 ἐκτὸς οἷον τὸ κινοῦν, δῆλον ὅτι ἕτερον ἀρχὴ καὶ στοιχεῖον,
ektos hoion to kinoun, delon hoti heteron arkhe kai stoikheion,
 dışsal olanlar, yani devindirici, açık ki farklı ilke ve
 öge,

24 αἵτια δ' ἄμφω, καὶ εἰς ταῦτα διαιρεῖται ἡ ἀρχή. τὸ δ'
aitia d' ampho, kai eis tauta diaireitai he arkhe. to d'
 neden her ikisi de, ve bunlara ayrılır ilke. Bir

25 ὥς κινοῦν ἢ ἰστὰν ἀρχή τις καὶ οὐσία, ὥστε στοιχεῖα μὲν
hos kinoun e histan arkhe tis kai ousia, hoste stoikheia men
 anlamda devindiren ya da durduran ilke bir şey ve
ousia, öyleyse ögeler

26 κατ' ἀναλογίαν τρία, αἰτίαι δὲ καὶ ἀρχαὶ τέτταρες: ἄλλο
kat' analogian tria, aitiai de kai arkhai tettares: allo
 benzetme olarak üç, nedenler ve ilkelerse dört; başka

27 δ' ἐν ἄλλω, καὶ τὸ πρῶτον αἷτιον ὥς κινοῦν ἄλλο ἄλλω.
d' en allo, kai to proton aition hos kinoun allo allo.
 başka durumlarda, ve ilk neden olarak devindirici
 başka başka şeyler için.

28 ὑγίεια, νόσος, σῶμα: τὸ κινοῦν ἰατρική. εἶδος, ἀταξία
hugieia, nosos, soma: to kinoun iatrike. eidos, ataksia
 Sağlık, hastalık, beden; devindiricisi hekimlik. Biçim,
 düzensizlik

29 τοιαδί, πλίνθοι: τὸ κινοῦν οἰκοδομική. [καὶ εἰς ταῦτα δια-
toyadi, plinthoi; to kinoun oikodomike. [kai eis tauta diai-
bir tür, tuğlalar; devindiricisi mimarlık. [Ve bunlara
ayrı-

30 ρεῖται ἡ ἀρχή]. ἐπεὶ δὲ τὸ κινοῦν ἐν μὲν τοῖς φυσικοῖς
reitai he arkhe.] epei de to kinoun en men tois phusikois
lir ilke.] Mademki devindirici doğa-şeylerde

31 ἀνθρώπῳ ἄνθρωπος, ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ διανοίας τὸ εἶδος ἢ τὸ
anthropo anthropos, en de tois apo dianoias to eidos e to
insan için insan, düşünülür-olanlarda ise biçim ya da

32 ἐναντίον, τρόπον τινὰ τρία αἷτια ἂν εἴη, ὡδὶ δὲ τέτταρα.
enantion, tropon tina tria aitia an eie, hodi de tettara.
zıddı, o zaman bir bakıma üç nedenler olabilir, bir
bakıma dört.

33 ὑγίεια γάρ πως ἡ ἱατρική, καὶ οἰκίας εἶδος ἡ οἰκοδομική,
hugieia gar pos he iatrike, kai oikias eidos he oikodomike,
Sağlık zira bir biçimde hekimlik, ve evin biçimi
mimarlık,

34 καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπον γεννᾷ. ἔτι παρὰ ταῦτα τὸ ὥς
kai anthropos anthropon genna. eti para tauta to hos
ve insan insanı oldurur. Ayrıca dışında bunların
olarak

35 πρῶτον πάντων κινοῦν πάντα.
proton panton kinoun panta.
ilk her şeyin devindiren hepsini.

BÖLÜM 5

ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν χωριστὰ τὰ δ' οὐ χωριστά, οὐσίαι
1070 *epei d' esti ta men khorista ta d' ou khorista, ousiai*
b36 Mademki var bir yandan ayrı-başına olanlar diğer
yandansa ayrı-başına olmayanlar, *ousia*'lar

ἐκεῖνα. καὶ διὰ τοῦτο πάντων αἷτια ταῦτά, ὅτι τῶν οὐσιῶν
1071 *ekeina. kai dia touto panton aitia tauta, hoti ton ousion*
a1 öncekiler. Ve dolayı bundan hepsinin nedenleri bun-
lar, çünkü *ousia*'ların

ἄνευ οὐκ ἔστι τὰ πάθη καὶ αἱ κινήσεις. ἔπειτα ἔσται ταῦτα
aneu ouk esti ta pathe kai hai kineseis. epeita estai tauta
2 haricinde yoktur etkilenimler ve devinimler. Bu
durumda olacak bunlar

ψυχὴ ἴσως καὶ σῶμα, ἢ νοῦς καὶ ὄρεξις καὶ σῶμα. ἔτι
psukhe isos kai soma, e nous kai oreksis kai soma. eti
3 ruh belki ve beden, veya *nous* ve iştah ve beden.
Dahası

δ' ἄλλον τρόπον τῷ ἀνάλογον ἀρχαὶ αἱ αὐταί, οἷον ἐνέρ-
d' allon tropon to analogon arkhai hai autai, hoion ener-
4 başka minvalde benzetme bakımından ilkeleri
aynıları, gibi etkin-

γεια καὶ δύναμις: ἄλλὰ καὶ ταῦτα ἄλλα τε ἄλλοις καὶ
5 *geia kai dunamis: alla kai tauta alla te allois kai*
lik ve imkân; ancak bunlar da başka başka şeyler için ve

ἄλλως. ἐν ἐνίοις μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ ὅτε μὲν ἐνεργεία ἔστιν
6 *allos. en eniois men gar to auto hote men energeia estin*
başkaca. Bazılarında zira aynısı bazen etkinlik halinde
olur

ὅτε δὲ δυνάμει, οἷον οἶνος ἢ σὰρξ ἢ ἄνθρωπος (πίπτει δὲ
7 *hote de dunamei, hoion oinos e sarks e anthropos (píptei de*
bazen de imkân halinde, gibi şarap veya et veya insan
(düşer

καὶ ταῦτα εἰς τὰ εἰρημένα αἷτια: ἐνεργεία μὲν γὰρ τὸ
8 *kai tauta eis ta eiremena aitia: energeia men gar to*
bunlar da altına sözü edilen nedenlerin; etkinlik
halinde zira

εἶδος, ἐὰν ἢ χωριστὸν, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν στέρησις δέ, οἷον
9 *eidōs, ean e khoriston, kai to eks amphoin steresis de, hoion*
biçim, eğer ayrı-başınaysa, ve çıkan bu ikisinden yok-
sunluk ise, gibi

σκοτος ἢ κάμνον, δυνάμει δὲ ἡ ὕλη: τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ
10 *skotos e kamnon, dunamei de he hule: touto gar esti to*
karanlık veya hasta, imkân halinde olansa madde;
odur zira

δυνάμενον γίγνεσθαι ἄμφω). ἄλλως δ' ἐνεργεία καὶ δυ-
11 *dunamenon gignesthai ampho). allos d' energeia kai du-*
imkânını-taşıyan haline gelme her ikisi). Ayrıca etkin-
lik hali ve im-

νόμει διαφέρει ὧν μὴ ἔστιν ἡ αὐτὴ ὕλη, ὧν <ἐνίων> οὐκ ἔστι τὸ
namei diapherei hon me estin he aute hule, hon <enion> ouk esti to
 12 kân hali ayrılır sahip olmayanların aynı maddeye,
 <bazılarının> değildir

αὐτὸ εἶδος ἀλλ' ἕτερον. ὥσπερ ἀνθρώπου αἷτιον τὰ τε στοι-
auto eidos all' heteron. hosper anthropou aition ta te stoi-
 13 aynı biçimleri fakat farklı. Örneğin insanın nedenleri öge-

χεῖα, πῦρ καὶ γῆ ὡς ὕλη καὶ τὸ ἴδιον εἶδος, καὶ ἔτι τι
kheia, pur kai ge hos hule kai to idion eidos, kai eti ti
 14 ler, ateş ve toprak olarak madde ve onun özgül biçi-
 mi, ve ayrıca bir şey

ἄλλο ἔξω οἷον ὁ πατήρ, καὶ παρὰ ταῦτα ὁ ἥλιος καὶ ὁ
allo ekso hoion ho pater, kai para tauta ho helios kai ho
 15 başka onun dışında örneğin baba, ve ötesinde
 bunların güneş ve

λοξὸς κύκλος, οὔτε ὕλη ὄντα οὐτ' εἶδος οὔτε στέρησις οὔτε
loksos kuklos, oute hule onta out' eidos oute steresis oute
 16 yatık çember, ne madde olanlar ne biçim ne yoksun-
 luk ne de

ὁμοειδὲς ἀλλὰ κινουῦντα. ἔτι δὲ ὁρᾶν δεῖ ὅτι τὰ μὲν κα-
homoeides alla kinounta. eti de horan dei hoti ta men ka-
 17 eşbiçimlilik fakat devindirici. Ayrıca görmek gerek ki
 bazıları ge-

θόλου ἔστιν εἰπεῖν, τὰ δ' οὔ. πάντων δὲ πρῶται ἀρχαὶ τὸ
tholou estin eipein, ta d' ou. panton de protai arkhai to
 18 neldir/tümeldir demek, bazıları değil. Her şeyin
 birinci nedenleri

ἐνεργεία πρῶτον τοδὶ καὶ ἄλλο ὃ δυνάμει. ἐκεῖνα
energeia proton todi kai allo ho dunamei. ekeina
 19 etkinlik halinde önde gelen şu, öteki de imkân
 halinde olan. Öncekiler

μὲν οὖν τὰ καθόλου οὐκ ἔστιν: ἀρχὴ γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον
men oun ta katholou ouk estin: arkhe gar to kath' hekaston
 20 yani tümel/genel yoktur, ilkesi zira tek olan

τῶν καθ' ἕκαστον: ἄνθρωπος μὲν γὰρ ἀνθρώπου καθόλου,
ton kath' hekaston: anthropos men gar anthropou katholou,
 21 tek olanın; insan zira insandan genel olarak,

ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ἀλλὰ Πηλεὺς Ἀχιλλέως σοῦ δὲ ὁ
all' ouk estin oudeis, alla Peleus Akhilleos sou de ho
 22 ama değildir herhangi biri, fakat Peleus
 Akhilleus'un kiydi seninki ise

πατήρ, καὶ τοδὶ τὸ Β τουδὶ τοῦ ΒΑ, ὅλως δὲ τὸ Β τοῦ
pater, kai todi to B toudi tou BA, holos de to B tou
 23 baban, ve şu B şuradaki BA'ninki, genel olarak ise B

ἀπλῶς ΒΑ. ἔπειτα, εἰ δὲ τὰ τῶν οὐσιῶν, ἀλλὰ δὲ ἄλλων
haplos BA. epeita, ei de ta ton ousion, alla de allon
 24 yalın olarak BA'ninki. Bu durumda, eğer sahiden
 bunlar *ousia*'larinkiyse, başka başka şeylerin

αἷτια καὶ στοιχεῖα, ὥσπερ ἐλέχθη, τῶν μὴ ἐν ταὐτῷ γέ-
aitia kai stoukheia, hosper elekhthe, ton me en tauto ge-
 25 nedenleri ve öğeleri, gibi ifade edildiği, olmayanlar
 aynı cins-

26 νει, χρωμάτων ψόφων οὐσιῶν ποσότητος, πλὴν τῷ ἀνά-
nei, khromaton psophon ousion posotetos, plen to ana-
 ten, renkler sesler *ousia*’lar nicelikler, hariç olarak
 ben-

27 λογον. καὶ τῶν ἐν ταύτῳ εἶδει ἕτερα, οὐκ εἶδει ἄλλ’ ὅτι
logon. kai ton en tauto eidei hetera, ouk eidei all’ hoti
 zetme. Olanlar da aynı biçimden farklı, değil biçimce
 ama çünkü

28 τῶν καθ’ ἕκαστον ἄλλο, ἢ τε σὴ ὕλη καὶ τὸ εἶδος καὶ
ton kath’ hekaston allo, he te se hule kai to eidos kai
 tek teklerin başka, senin madde ve biçimin ve

29 τὸ κινήσαν καὶ ἡ ἐμή, τῷ καθόλου δὲ λόγῳ ταυτά. τὸ δὲ
to kinesan kai he eme, to katholou de logo tauta. to de
 devindiricin ve benimki, genel kavram bakımından
 aynı.

30 ζητεῖν τίνες ἀρχαὶ ἢ στοιχεῖα τῶν οὐσιῶν καὶ πρὸς τι καὶ
zetein tines arkhai e stoikheia ton ousion kai pros ti kai
 Sorgulama neler ilkelerinin veya öğelerinin *ousia*’ların
 ve ilişkilerin ve

31 ποιῶν, πότερον αἱ αὐταὶ ἢ ἕτεραι, δῆλον ὅτι πολλαχῶς
poion, poteron hai autai e heterai, delon hoti pollakhos
 niteliklerin, bunlar aynı mı farklı mı, açık ki pek çok
 yoldan

32 γε λεγομένων ἔστιν ἐκάστου, διαιρεθέντων δὲ οὐ ταυτὰ ἄλλ’
ge legomenon estin hekastou, diairethenton de ou tauta all’
 bile söylenen -dır her birinin, ayrıştırıldığında ise
 değil aynı fakat

33 ἕτερα, πλὴν ὡδὶ καὶ πάντων, ὡδὶ μὲν ταῦτὰ ἢ τὸ ἀνά-
hetera, plen hodi kai panton, hodi men tauta e to ana-
farklı, dışında böyle ve hepsinin, şu anlamda aynı ya da
ben-

34 λογον, ὅτι ὕλη, εἶδος, στέρησις, τὸ κινουῖν, καὶ ὡδὶ τὰ τῶν
logon, hoti hule, eidos, steresis, to kinoun, kai hodi ta ton
zer, ki madde, biçim, yoksunluk, devindirici, ve böyle

35 οὐσιῶν αἷτια ὡς αἷτια πάντων, ὅτι ἀναιρεῖται ἀναιρουμένων.
ousion aitia hos aitia panton, hoti anaireitai anairoumenon.
ousia'ların nedenleri bir anlamda nedenleri her şeyin,
çünkü kaldırıldığında ortadan kaldırılır.

36 ἔτι τὸ πρῶτον ἐντελεχεῖα. ὡδὶ δὲ ἕτερα πρῶτα ὅσα τὰ
eti to proton entelekheia. hodi de hetera prota hosa ta
Dahası ilk olan tam-halde. Şu anlamdaysa farklı ilk
olanlar olacak ne kadar

37 ἐναντία ἃ μήτε ὡς γένη λέγεται μήτε πολλαχῶς λέγε-
enantia ha mete hos gene legetai mete pollakhos lege-
karşıtlar ne olarak cins söylenen ne de pek çok yolla söy-

1071 ται: καὶ ἔτι αἱ ὕλαι. τίνες μὲν οὖν αἱ ἀρχαὶ τῶν αἰσθητῶν
tai: kai eti hai hulai. tines men oun hai arkhai ton aistheton
b1 lenen; ve ayrıca maddeler. Neler şimdi ilkeleri
duyumsanabilir olanların

2 καὶ πόσαι, καὶ πῶς αἱ αὐταὶ καὶ πῶς ἕτεραι, εἴρηται.
kai posai, kai pos hai autai kai pos heterai, eiretai.
ve sayıları, ve ne şekilde aynı ve ne şekilde farklı,
açımlandı.

BÖLÜM 6

1071 ἐπεὶ δ' ἦσαν τρεῖς οὐσίαι, δύο μὲν αἱ φυσικαὶ μία
b3 *epei d' esan treis ousiai, duo men hai phusikai mia*
Mademki üç *ousia*'lar, ikisi doğa, biri

δ' ἡ ἀκίνητος, περὶ ταύτης λεκτέον ὅτι ἀνάγκη εἶναι αἰδιδόν
4 *d' he akinetos, peri tautes lekton hoti ananke einai aidion*
ise devinimsiz, hakkında bunun söylemeliyiz ki
zorunlu olması ezeli-ebedi

τινα οὐσίαν ἀκίνητον. αἱ τε γὰρ οὐσίαι πρῶται τῶν ὄντων,
5 *tina ousian akineton. hai te gar ousiai protai ton onton,*
bir *ousia*'nın devinimsiz. Çünkü *ousia*'lar asılları var
olanların,

καὶ εἰ πάσαι φθαρταί, πάντα φθαρτά: ἀλλ' ἀδύνατον
6 *kai ei pasai phthartai, panta phtharta: all' adunaton*
eğer hepsi tabilerse bozuluşa, her şey bozuluşa-tabi;
ama imkânsız

κίνησιν ἢ γενέσθαι ἢ φθαρῆναι (ἀεὶ γὰρ ἦν), οὐδὲ χρόνον.
7 *kinesin e genesthai e phtharenai (aei gar en), oude khronon.*
devinimin oluşması veya bozulması (daima zira var),
ne de zamanın.

8 οὐ γὰρ οἷον τε τὸ πρότερον καὶ ὕστερον εἶναι μὴ ὄντος χρό-
ou gar hoion te to proteron kai husteron einai me ontos khro-
Çünkü örneğin önce ve sonra var olmaz olmadığında za-

9 νου: καὶ ἡ κίνησις ἄρα οὕτω συνεχῆς ὥσπερ καὶ ὁ χρό-
nou: kai he kinesis ara houto sunekhes hosper kai ho khro-
man; ve devinim demek ki tıpkı sürekli gibi za-

10 νος: ἡ γὰρ τὸ αὐτὸ ἡ κινήσεώς τι πάθος. κίνησις δ' οὐκ
nos; e gar to auto e kineseos ti pathos. kinesis d' ouk
man; ya çünkü kendisi ya da devinimin bir etkileni-
mi. Devinim değildir

11 ἔστι συνεχῆς ἀλλ' ἡ κατὰ τὸπον, καὶ ταύτης ἡ κύκλω.
esti sunekhes all' e he kata topon, kai tautes he kuklo.
sürekli dışında göre yere olanın, ve bunun da
dairesele-olanı.

12 ἀλλὰ μὴν εἰ ἔστι κινητικὸν ἢ ποιητικόν, μὴ ἐνεργοῦν δέ
alla men ei esti kinetikon e poietikon, me energoun de
Ancak eğer varsa devindiren veya yaratan, olmayan
etkin ancak

13 τι, οὐκ ἔσται κίνησις: ἐνδέχεται γὰρ τὸ δύνανμιν ἔχον μὴ
ti, ouk estai kinesis: endekhetai gar to dunamin ekhon me
bir şey, olmayacak devinim; içinde-taşıyır zira imkâna
sahip olan olmamayı

14 ἐνεργεῖν. οὐθὲν ἄρα ὀφελος οὐδ' εἴαν οὐσίας ποιήσωμεν αἰ-
energein. outhen ara ophelos oud' ean ousias poiesomen ai-
etkin. Hiçbir şey, yani yararlı olmayacak eğer ousia'lar
yaratırsak ezeli-

15 δίους, ὥσπερ οἱ τὰ εἶδη, εἰ μή τις δυναμένη ἐνέσται ἀρχή
dious, hosper hoi ta eide, ei me tis dunamene enestai arkhe
 ebedi, gibi şu İdeacılar, eğer değilse bir şeyin müm-
 kün olması ilkesi

16 μεταβάλλειν: οὐ τοίνυν οὐδ' αὕτη ἰκανή, οὐδ' ἄλλη οὐσία
metaballein: ou toinun oud' haute hikane, oud' alle ousia
 değişme; değil dolayısıyla bu yeterli, ne de bir başka ousia

17 παρὰ τὰ εἶδη: εἰ γὰρ μὴ ἐνεργήσῃ, οὐκ ἔσται κίνησις. ἔτι
para ta eide: ei gar me energesei, ouk estai kinesis. eti
 dışında biçimin; çünkü olmazsa etkin, olmayacak
 devinim. Ayrıca

18 οὐδ' εἰ ἐνεργήσῃ, ἡ δ' οὐσία αὐτῆς δυνάμις: οὐ γὰρ ἔσται
oud' ei energesei, he d' ousia autes dunamis: ou gar estai
 değil etkin olsa bile, ousia'sı onun imkânsa; zira
 olmayacak

19 κίνησις αἰδῖος: ἐνδέχεται γὰρ τῷ δυνάμει ὄν μὴ εἶναι. δεῖ
kinesis aidios: endekhetai gar to dunamei on me einai. dei
 devinim ezeli-ebedi; içinde-taşır çünkü imkân halinde
 olan olmamayı var. Lazım

20 ἄρα εἶναι ἀρχὴν τοιαύτην ἥς ἡ οὐσία ἐνέργεια. ἔτι τοίνυν
ara einai arkhen toiauten hes he ousia energeia. eti toinun
 yani var olması ilkenin onun ki ousia'sı etkinlik.
 Ayrıca dolayısıyla

21 ταύτας δεῖ τὰς οὐσίας εἶναι ἀνευ ὕλης: αἰδίους γὰρ δεῖ,
tautas dei tas ousias einai aneu hules: aidious gar dei,
 bu lazım ousia'ların olması maddesiz; ezeli-ebedi
 olmaları zira lazım

εἵπερ γε καὶ ἄλλο τι αἰδῖον. ἐνέργεια ἄρα. καίτοι ἀπο-
eiper ge kai allo ti aidion. energeia ara. kaitoi apo-
22 eğer en azından olacakssa bir ezeli-ebedi-olan. Etkinlik
yani. Yine de çık-

ρία: δοκεῖ γὰρ τὸ μὲν ἐνεργοῦν πᾶν δύνασθαι τὸ δὲ δυ-
ria: dokei gar to men energoun pan dunasthai to de du-
23 maz; düşünlür zira ki bir yandan etkin olanlar hep
imkāna sahip ama öte yandan mümkün

νάμενον οὐ πᾶν ἐνεργεῖν, ὥστε πρότερον εἶναι τὴν δύναμιν.
namenon ou pan energein, hoste proteron einai ten dunamin.
24 olanlar değil hep etkin, yani aslolan var olması
imkânın.

ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο, οὐθὲν ἔσται τῶν ὄντων: ἐνδέχεται γὰρ
alla men ei touto, outhen estai ton onton: endekhetai gar
25 Fakat bu öyleyse, hiçbiri olacak varolanların; içinde-
taşır zira

δύνασθαι μὲν εἶναι μήπω δ' εἶναι. καίτοι εἰ ὥς λέγουσιν
dunasthai men einai mepo d' einai. kaitoi ei hos legousin
26 imkāna sahip olma bir yandan olmayı bir yandansa
olmamayı. Öte yandan eğer gibi denilirse

οἱ θεολόγοι οἱ ἐκ νυκτὸς γεννῶντες, ἢ ὥς οἱ φυσικοὶ
hoi theologoi hoi ek nuktos gennontes, e hos hoi phusikoi
27 teologlar “karanlıktan oluşanlar”, veya gibi fenciler

ὁμοῦ πάντα χρήματά φασι, τὸ αὐτὸ ἀδύνατον. πῶς γὰρ
homou panta khremata phasi, to auto adunaton. pos gar
28 hemhaldi tüm özellikler, aynı imkânsız. Nasıl zira

29 κινήσεται, εἰ μὴ ἔσται ἐνεργεία τι αἴτιον; οὐ γὰρ ἡ γε
 kinethesetai, ei me estai energeia ti aition; ou gar he ge
 devinimlendirecek, eğer değilse etkinlik halinde bir
 neden? Çünkü

30 ὕλη κινήσει αὐτὴ ἑαυτήν, ἀλλὰ τεκτονική, οὐδὲ τὰ ἐπι-
 hule kinesei aute heauten, alla tektonike, oude ta epi-
 ahşap devinmeyecek kendi kendine, ancak marangoz-
 lukla, ne de yumur-

31 μήνια οὐδ' ἡ γῆ, ἀλλὰ τὰ σπέρματα καὶ ἡ γονή. διὸ
 menia oud' he ge, alla ta spermata kai he gone. dio
 talar veya toprak, ama tohumlar ve meni. Bu yüzden

32 ἔνιοι ποιοῦσιν αἰεὶ ἐνέργειαν, οἷον Λεύκιππος καὶ Πλάτων:
 enioi poiousin aei energeian, hoion Leukippos kai Platon:
 bazıları koyarlar daimi etkinliği, gibi Leukippos ve
 Platon;

33 αἰεὶ γὰρ εἶναί φασι κίνησιν. ἀλλὰ διὰ τί καὶ τίνα οὐ λέ-
 aei gar einai phasi kinesin. alla dia ti kai tina ou le-
 daimi zira olur derler devinim. Fakat neden ve hangi de-

34 γουσιν, οὐδ', <εἰ> ὡδὶ <ἢ> ὡδί, τὴν αἰτίαν. οὐδὲν γὰρ ὡς ἔτυχε κινεῖ-
 gousin, oud', <ei> hodi <e> hodi, ten aitian. ouden gar hos etukhe kinei-
 mezler, ne de, <eğer> şöyle <veya> böyle, nedenlerini.
 Hiçbir şey zira öyle rastgele devin-

35 ται, ἀλλὰ δεῖ τι αἰεὶ ὑπάρχειν, ἔσπερ νῦν φύσει μὲν
 tai, alla dei ti aei huparkhein, hesper nun phusei men
 mez, ancak gerekli bir şeyin daima bulunması, sanki
 şimdi doğal olarak bir

ώδί, βία δὲ ἢ ὑπὸ νοῦ ἢ ἄλλου ώδί. (εἶτα ποία πρώτη;
 hodi, bia de e hupo nou e allou hodi. (eita poia prote;
 36 yandan, zorla öte yandan veya nous'la veya başka bir
 şekilde. (Peki hangi çeşit aslolanı?)

διαφέρει γὰρ ἀμήχανον ὅσον). ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Πλάτωνί
 37 diapherei gar amekhanon hoson). alla men oude Platoni
 Fark zira çok müthiş bu). Öte yandan Platon

γε οἷόν τε λέγειν ἦν οἷεται ἐνίστε ἀρχὴν εἶναι, τὸ αὐτό
 1072 ge hoion te legein hen oietai eniote arkhen einai, to auto
 a1 bile ne çeşit anlatamıyor kendi düşündüğünü bazen
 ilkenin olduğunu, kendi

ἑαυτὸ κινεῖν: ὕστερον γὰρ καὶ ἅμα τῷ οὐρανῷ ἡ ψυχὴ,
 heauto kinoun: husteron gar kai hama to ourano he psukhe,
 2 kendini devindiren; sonra zira ve eşzamanlı gökle
 ruh,

ὥς φησίν. τὸ μὲν δὲ δύναμιν οἷεσθαι ἐνεργείας πρότερον
 3 hos phesin. to men de dunamin oiesthai energeias proteron
 öyle der. Şimdi imkânı düşünmek etkinlikten öndedir

ἔστι μὲν ὥς καλῶς ἔστι δ' ὥς οὐ (εἴρηται δὲ πῶς). ὅτι δ'
 4 esti men hos kalos esti d' hos ou (eiretai de pos). hoti d'
 bir bakıma iyidir bir bakıma ise değil (demiştik nasıl).
 Ki

ἐνέργεια πρότερον, μαρτυρεῖ Ἀναξαγόρας (ὁ γὰρ νοῦς ἐνέρ-
 5 energeia proteron, marturei Anaksagoras (ho gar nous ener-
 etkinlik önde, şahitlik eder Anaksagoras (çünkü nous
 et-

6 γεια) καὶ Ἐμπεδοκλῆς φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος, καὶ οἱ ἀεὶ λέ-
geia) *kai Empedokles philian kai to neikos, kai hoi aei le-*
kinlik) ve Empedokles ‘sevgi ve nefret’ ile, ve daimi diyen-

7 γοντες κίνησιν εἶναι, ὥσπερ Λεύκιππος: ὥστ’ οὐκ ἦν ἄπειρον
gontes kinesin einai, hosper Leukippos: host’ ouk en apeiron
ler devinimin var olması, örneğin Leukippos; öyleyse
değildir sınırsız

8 χρόνον χάος ἢ νύξ, ἀλλὰ ταῦτ’ ἀεὶ ἢ περιόδῳ ἢ ἄλ-
khronon khaos e nuks, alla tauta aei e periodo e al-
zaman *khaos* veya gece, ancak aynı daima ya tekrarlı/
periyodik ya da baş-

9 λως, εἴπερ πρότερον ἐνέργεια δυνάμεως. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ
los, eiper proteron energeia dunameos. ei de to auto
kaca, tabii eğer öndeyse etkinlik imkândan. Eğer
şimdi aynı şey

10 ἀεὶ περιόδῳ, δεῖ τι ἀεὶ μένειν ὡσαύτως ἐνεργοῦν. εἰ δὲ
aei periodo, dei ti aei menein hosautos energoun. ei de
daimi tekrarlıysa, gerekli bir şey daima kalan aynı
şekilde etkin. Eğer ama

11 μέλλει γένεσις καὶ φθορὰ εἶναι, ἄλλο δεῖ εἶναι ἀεὶ ἐνερ-
mellei genesis kai phthora einai, allo dei einai aei ener-
devam edecekse oluş ve bozuluş var olmaya, başka
bir şeyin gerekli olması daima et-

12 γοῦν ἄλλως καὶ ἄλλως. ἀνάγκη ἄρα ὡδὶ μὲν καθ’ αὐτὸ
goun allos kai allos. ananke ara hodi men kath’ hauto
kin olan başka ve başka. Zorunlu o halde bir bakıma
kendi başına

ἐνεργεῖν ὡδὶ δὲ κατ' ἄλλο: ἤτοι ἄρα καθ' ἕτερον ἢ κατὰ
energein hodi de kat' allo: etoi ara kath' heteron e kata
 13 etkin olması bir bakımaysa başka bir şeye göre;
 şüphesiz ki öyleyse ya göre bir başkasına ya da göre

τὸ πρῶτον. ἀνάγκη δὲ κατὰ τοῦτο: πάλιν γὰρ ἐκεῖνο
to proton. ananke de kata touto: palin gar ekeino
 14 ilk-olana. Zorunlu şimdi göre buna; yine zira önceki

αὐτῷ τε αἴτιον κἀκείνω. οὐκοῦν βέλτιον τὸ πρῶτον. καὶ
auto te aition kakeino. oukoun beltion to proton. kai
 15 bizatihi nedeni sonrakinin. Dolayısıyla daha iyi ilk-
 olan. Ve

γὰρ αἴτιον ἦν ἐκεῖνο τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως: τοῦ δ' ἄλλως ἕτερον,
gar aition en ekeino tou aei hosautws: tou d' allos heteron,
 16 zira nedeni önceki onun daima aynı-şekilde; başka-
 başkalığınsa farklı,

τοῦ δ' ἀεὶ ἄλλως ἀμφω δηλονότι. οὐκοῦν οὕτως καὶ ἔχουσιν
tou d' aei allos ampho delonoti. oukoun houtos kai ekhousin
 17 daimi başka-başkalığınsa her ikisi açıkça. Dolayısıyla
 bu sahip

αἱ κινήσεις. τί οὖν ἄλλας δεῖ ζητεῖν ἀρχάς;
hai kineseis. ti oun allas dei zetein arkhas;
 18 devinimler. Ne o halde başka lazım aramak ilkeler?

BÖLÜM 7

1072 ἐπεὶ δ' οὕτω τ' ἐνδέχεται, καὶ εἰ μὴ οὕτως, ἐκ νυ-
a19 *epei d' houto t' endekhetai, kai ei me houtos, ek nu-*
Mademki bu şekilde ancak içinde-taşır, ve eğer
değilse öyle, gece-

20 κτός ἔσται καὶ ὁμοῦ πάντων καὶ ἐκ μὴ ὄντος, λύοιτ' ἄν
ktos estai kai homou panton kai ek me ontos, luoit' an
den/karanlıktan olacak ve “hemhal her şey”den ve
var-olmayandan, çözülmüş sayılabilir

21 ταῦτα, καὶ ἔστι τι ἀεὶ κινούμενον κίνησιν ἄπαυστον, αὕτη
tauta, kai esti ti aei kinoumenon kinesin apauston, haute
bunlar, ve var bir şey daima devinen devinimi bit-
meyen, o

22 δ' ἡ κύκλω (καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ μόνον ἀλλ' ἔργῳ δῆλον).
d' he kuklo (kai touto ou logo monon all' ergo delon).
ise dairesel olan (ve bu değil kavramca sadece ancak
işçe de açık).

23 ὥστ' αἰδῖος ἄν εἴη ὁ πρῶτος οὐρανός. ἔστι τοίνυν τι καὶ ὁ
host' aidios an eie ho protos ouranos. esti toinun ti kai ho
O halde ezeli-ebedi olabilir birinci gök. Var demek ki
bir şey onu da

24 **κινεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον καὶ κινοῦν [καὶ] μέσον, †τοῖνυν†**
kinei. epei de to kinoumenon kai kinoun kai meson, †toinun†
 devindiren. Mademki devindirilen hem devindiren,
 hem orta, demek ki

25 **ἔστι τι ὃ οὐ κινούμενον κινεῖ, αἰδῖον καὶ οὐσία καὶ ἐνέργεια**
esti ti ho ou kinoumenon kinei, aidion kai ousia kai energeia
 var bir şey devindirilmeden devindiren, ezeli-ebedi
 olan hem *ousia*, hem etkinlik

26 **οὔσα. κινεῖ δὲ ὥδε τὸ ὀρεκτὸν καὶ τὸ νοητὸν: κινεῖ οὐ κινου-**
ousa. kinei de hode to orekton kai to noeton: kinei ou kinou-
 olan. Devindirir bu şekilde iştah duyulan ve
 düşünülen; devindirir devin-

27 **μενα. τούτων τὰ πρῶτα τὰ αὐτά. ἐπιθυμητὸν μὲν γὰρ**
mena. touton ta prota ta auta. epithumeton men gar
 dirilmeksizin. Bunların birincileri aynıları. Arzulanan
 zira

28 **τὸ φαινόμενον καλόν, βουλευτὸν δὲ πρῶτον τὸ ὄν καλόν.**
to phainomenon kalon, bouleton de proton to on kalon.
 görünen iyi, istenileninse aslı iyi olan.

29 **ὀρεγόμεθα δὲ διότι δοκεῖ μᾶλλον ἢ δοκεῖ διότι ὀρεγόμεθα:**
oregometha de dioti dokei mallon e dokei dioti oregometha:
 İştah duyarız uygun-gördüğümüz için daha ziyade ya
 da uygun-görürüz iştah duyduğumuz için;

30 **ἀρχὴ γὰρ ἡ νόησις, νοῦς δὲ ὑπὸ τοῦ νοητοῦ κινεῖται, νοητὴ δὲ**
arkhe gar he noesis. nous de hupo tou noetou kineitai, noete de
 ilke zira aklın-faaliyeti. *Nous* ise tarafından
 düşünülebilenler devindirilir, düşünülebilen

31 ἡ ἑτέρα συστοιχία καθ' αὐτήν: καὶ ταύτης ἡ οὐσία πρώτη,
he hetera sustoikhia kath' hauten: kai tautes he ousia prote,
 ise farklı kavram dizisi bizatihi; ve bunda *ousia* birin-
 cil/aslolan,

32 καὶ ταύτης ἡ ἀπλῇ καὶ κατ' ἐνέργειαν (ἔστι δὲ τὸ ἐν καὶ
kai tautes he haple kai kat' energeian (esti de to hen kai
 ve bunda o yalın ve etkinliğe göre (“bir” ve

33 τὸ ἀπλοῦν οὐ τὸ αὐτὸ: τὸ μὲν γὰρ ἐν μέτρον σημαίνει, τὸ
to haploun ou to auto: to men gar hen metron semainei, to
 “yalın” değildir aynı; çünkü “bir” ölçüyü ifade eder,

34 δὲ ἀπλοῦν πὼς ἔχον αὐτὸ). ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ καλὸν καὶ
de haploun pos ekhon auto). alla men kai to kalon kai
 “yalın” ise nasılı kendisinin). Ama aslında hem iyi-
 olan hem de

35 τὸ δι' αὐτὸ αἶρετόν ἐν τῇ αὐτῇ συστοιχίᾳ: καὶ ἔστιν ἄριστον
to di' hautō hairēton en te aute sustoikhia: kai estin ariston
 bizatihi kendisi için seçilir-olan aynı kavram
 dizisinde; ve en-iyisidir

1072 αἰὲ ἢ ἀνάλογον τὸ πρῶτον. ὅτι δ' ἔστι τὸ οὗ ἕνεκα ἐν τοῖς
aei e analogon to proton. hoti d' esti to hou heneka en tois
 b1 daima ya da benzeyendir birinci olan. Ki var
 olduğunu ereksel nedenin olanlarda

2 ἀκινήτοις, ἡ διαίρεσις δηλοῖ: ἔστι γὰρ τινὶ τὸ οὗ ἕνεκα <καὶ>
akinetois, he diairesis deloi: esti gar tini to hou heneka <kai>
 devinimsiz, ayırım açık eder; zira bir şey ereksel
 nedendir <hem de>

3 τινός, ὧν τὸ μὲν ἔστι τὸ δ' οὐκ ἔστι κινεῖ δὴ ὡς ἐρούμενον, κινούμενα
 tinos, hon to men esti to d' ouk esti. kinei de hos eromenon, kinoumena
 bir şeyin, ki bir yandan, diğer yandansa değil.

Devindirir gibi sevilen-bir-şey, devinenler

4 δὲ τᾶλλα κινεῖ. εἰ μὲν οὖν τι κινεῖται, ἐνδέχεται καὶ ἄλ-
 de talla kinei. ei men oun ti kineitai, endekhetai kai al-
 ise diğerlerini devindirir. Bir şey devindirildiğindeyse,
 muhtemel baş-

5 λως ἔχειν, ὥστ' εἰ [ἡ] φορὰ πρώτη ἢ ἐνέργειά ἐστιν, ἢ κι-
 los ekhein, host' ei he phora prote he energeia estin, he ki-
 kaca olması; öyleyse eğer yer değiştirme aslıysa etkin-
 lik açısından, de-

6 νεῖται ταύτη γε ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν, κατὰ τόπον, καὶ
 neitai taute ge endekhetai allos ekhein, kata topon, kai
 vinenin kendisi bakımından en azından beklenir
 başkaca olması, bakımından yer, ve

7 εἰ μὴ κατ' οὐσίαν. ἐπεὶ δὲ ἔστι τι κινοῦν αὐτὸ ἀκίνητον ὄν,
 ei me kat' ousian. epei de esti ti kinoun auto akineton on,
 değil bakımından ousia. Mademki var bir şey devin-
 diren kendisi devinimsiz olan,

8 ἐνεργείᾳ ὄν, τοῦτο οὐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν οὐδαμῶς, φορὰ
 energeia on, touto ouk endekhetai allos ekhein oudamos. phora
 etkinlik halinde olan, bu içinde-taşımaz başka haline
 gelmeyi hiçbir şey. Yer değiştirme

9 γὰρ ἡ πρώτη τῶν μεταβολῶν, ταύτης δὲ ἡ κύκλω: ταύ-
 gar he prote ton metabolon, tautes de he kuklo: tau-
 zira aslı değişmelerin, bunun ise dairesel olanı; bu

την δὲ τοῦτο κινεῖ. ἐξ ἀνάγκης ἄρα ἐστὶν ὄν· καὶ ἡ ἀνάγκη,
 10 *ten de touto kinei. eks anankes ara estin on: kai he ananke,*
 onun devindirdiği. Zorunluluktan böylece olandır; ve
 olduğu için zorunlu,

καλῶς, καὶ οὕτως ἀρχή. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον τοσαυταχῶς,
 11 *kalos, kai houtos arkhe. to gar anankaion tosaoutakhos,*
 iyi, ve bu yüzden ilke. Zira zorunlu-olan birçok
 anlama gelir,

τὸ μὲν βίᾳ ὅτι παρὰ τὴν ὁρμήν, τὸ δὲ οὐκ ἄνευ τὸ εὖ,
 12 *to men bia hoti para ten hormen, to de hou ouk aneu to eu,*
 bir kere zorla ki karşı devindirilmeye, sonra o yoksa
 hiçbir iyi olan,

τὸ δὲ μὴ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἄλλ' ἀπλῶς. ἐκ τοιαύτης
 13 *to de me endekhomenon allos all' haplos. ek toiautes*
 sonra da içinde-taşımayandır başkaca fakat yalın
 olarak. Böyle bir

ἄρα ἀρχῆς ἡρτηται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ φύσις. διαγωγὴ δ'
 14 *ara arkhes ertetai ho ouranos kai he phusis. diagoge d'*
 öyleyse ilkeden çıkar gök ve doğa. Onun ömrü

ἐστὶν οἷα ἡ ἀρίστη μικρὸν χρόνον ἡμῖν. οὕτω γὰρ αἰεὶ ἐκεῖνο:
 15 *estin hoia he ariste mikron khronon hemin. houto gar aei ekeino:*
 gibidir en-iyisi kısa bir zaman için bizim. O zira
 daima öyle;

ἡμῖν μὲν γὰρ ἀδύνατον, ἐπεὶ καὶ ἡδονὴ ἡ ἐνέργεια
 16 *hemin men gar adunaton, epei kai hedone he energeia*
 bizim için zira imkânsız, ki haz da etkinliği

τούτου (καὶ διὰ τοῦτο ἐγρήγορσις αἴσθησις νόησις ἥδιστον,
 17 *toutou (kai dia touto egregorsis aisthesis noesis hediston,*
 bunun (bu yüzden uyanık-olmaklık, duyumsama,
 aklın-faaliyeti en-çok-haz-veren;

ἐλπίδες δὲ καὶ μνήμαι διὰ ταῦτα). ἡ δὲ νόησις ἡ καθ’
 18 *elpides de kai mnemai dia tauta). he de noesis he kath’*
 umutlar ve hatıralarsa dolayısıyla bunların). Aklın-
 faaliyeti bizatihi

αὐτὴν τοῦ καθ’ αὐτὸ ἀρίστου, καὶ ἡ μάλιστα τοῦ μάλιστα.
 19 *hauten tou kath’ hautou aristou, kai he malista tou malista.*
 kendinde en-iyi-olanı, en iyisi de en iyi olanı.

αὐτὸν δὲ νοεῖ ὁ νοῦς κατὰ μετάληψιν τοῦ νοητοῦ: νοητὸς γὰρ
 20 *hauton de noei ho nous kata metalepsin tou noetou: noetos gar*
 Kendisini düşünür *nous* katılarak düşünülene;
 düşünülebilir zira

γίνεται θιγγάνων καὶ νοῶν, ὥστε ταῦτὸν νοῦς καὶ νοητόν.
 21 *gignetai thigganon kai noon, hoste tauton nous kai noeton.*
 hale gelir temasla ve düşünmeyle, böylece aynı *nous*
 ve düşünülen.

τὸ γὰρ δεκτικὸν τοῦ νοητοῦ καὶ τῆς οὐσίας νοῦς, ἐνεργεῖ δὲ
 22 *to gar dektikon tou noetou kai tes ousias nous, energei de*
 Zira alan düşünülendi ve onun *ousia*’sını *nous*’tur, etkin
 olur ama

ἔχων, ὥστ’ ἐκείνου μᾶλλον τοῦτο ὃ δοκεῖ ὁ νοῦς θεῖον ἔχειν,
 23 *ekhon, host’ ekeinou mallon touto ho dokei ho nous theion ekhein,*
 sahip-olan, böylece öncekinden daha ziyade bu
 düşünülür *nous*’un tanrısal-olana sahip olması,

24 καὶ ἡ θεωρία τὸ ἥδιστον καὶ ἄριστον. εἰ οὖν οὕτως εὖ ἔχει,
kai he theoria to hediston kai ariston. ei oun houtos eu ekhei,
 ve temaşa da en-çok-haz-veren ve en-iyi-olan. Eğer
 şimdi öyle iyi durumdaysa,

25 ὥς ἡμεῖς ποτέ, ὁ θεὸς αἰεί, θαυμαστόν: εἰ δὲ μᾶλλον, ἔτι
hos hemeis pote, ho theos aei, thaumaston: ei de mallon, eti
 gibi bizim olduğumuz bazen, tanrı daima, hayret-
 uyandırıcı; daha fazlasıysa, öte

26 θαυμασιώτερον. ἔχει δὲ ὧδε. καὶ ζωὴ δέ γε ὑπάρχει: ἡ
thaumasioteron. ekhei de hode. kai zoe de ge huparkhei: he
 hayret-uyandırıcı-olmaktan. Sahiden öyle. Ve canlılık/
 yaşam da zaten aittir;

27 γὰρ νοῦ ἐνέργεια ζωῇ, ἐκεῖνος δὲ ἡ ἐνέργεια. ἐνέργεια δὲ ἡ
gar nou energeia zoe, ekeinos de he energeia. energeia de he
 zira nous'un etkinliği canlılık/yaşam, önceki ise etkin-
 lik. Etkinliği ise

28 καθ' αὐτὴν ἐκείνου ζωὴ ἀρίστη καὶ αἰδῖος. φαμὲν δὲ τὸν
kath' hauten ekeinou zoe ariste kai aidios. phamen de ton
 bizatihi öncekinin canlılık/yaşam en-iyi ve ezeli-ebe-
 di. Söylüyoruz

29 θεὸν εἶναι ζῶον αἰδῖον ἄριστον, ὥστε ζωὴ καὶ αἰὼν συνεχῆς
theon einai zoon aidion ariston, hoste zoe kai aion sunekhes
 tanrının olduğunu canlı ezeli-ebedi en-iyi-olan, yani
 canlılık/yaşam ve hayat sürekli

30 καὶ αἰδῖος ὑπάρχει τῷ θεῷ: τοῦτο γὰρ ὁ θεός. ὅσοι δὲ
kai aidios huparkhei to theo: touto gar ho theos. hosoi de
 ve ezeli-ebedi aittir tanrı; bu zira tanrı. Nasıl da

31 ὑπολαμβάνουσιν, ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Σπεύσιππος
hupolambanousin, hosper hoi Puthagoreioi kai Speusippos
 varsayarlar, gibi Pythagorasçılar ve Speusippos

32 τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον μὴ ἐν ἀρχῇ εἶναι, διὰ τὸ καὶ
to kalliston kai ariston me en arkhe einai, dia to kai
 en-güzel ve en-iyinin ilke olmadığını, çünkü hem

33 τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων τὰς ἀρχὰς αἰτία μὲν εἶναι τὸ
ton phuton kai ton zoon tas arkhas aitia men einai to
 bitkilerin, hem hayvanların ilkeleri nedenler iken

34 δὲ καλὸν καὶ τέλειον ἐν τοῖς ἐκ τούτων, οὐκ ὀρθῶς οἴονται.
de kalon kai teleion en tois ek touton, ouk orthos oiontai.
 iyi ve tam-olan çıkanlarda bunlardan, dosdoğru
 düşünmüyorlar.

35 τὸ γὰρ σπέρμα ἐξ ἐτέρων ἐστὶ προτέρων τελείων, καὶ τὸ
to gar sperma eks heteron esti proteron teleion, kai to
 Zira tohum çıkar başka önceki tam-olandan, ve

1073 πρῶτον οὐ σπέρμα ἐστὶν ἀλλὰ τὸ τέλειον: οἷον πρότερον
proton ou sperma estin alla to teleion: hoion proteron
 al birincil-olan/aslolan değildir tohum fakat tam-
 olandır; örneğin önde gelen

2 ἄνθρωπον ἂν φαίη τις εἶναι τοῦ σπέρματος, οὐ τὸν ἐκ τούτου
anthropon an phaie tis einai tou spermatos, ou ton ek toutou
 insanın diyebilir biri olduğunu tohumundan, bundan

3 γενόμενον ἀλλ' ἕτερον ἐξ οὗ τὸ σπέρμα. ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν
genomenon all' heteron eks hou to sperma. hoti men oun estin
 meydana gelmiş olmayan fakat başkasından kendisinden
 çıkan tohum. Ki öyleyse var bir

οὐσία τις αἴδιος καὶ ἀκίνητος καὶ κεχωρισμένη τῶν αἰσθη-
 ousia tis aidios kai akinetos kai kekhorismene ton aisthe-
 4 ousia ezeli-ebedi ve devinimsiz ve ayrı-başına-olan
 duyumsanabilir olan-

τῶν, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων. δέδεικται δὲ καὶ ὅτι μέ-
 5 ton, phaneron ek ton eiremenon. dedeiktai de kai hoti me-
 lardan; açık söylenenlerden. Gösterildi ki bü-

γεθος οὐδὲν ἔχειν ἐνδέχεται ταύτην τὴν οὐσίαν ἀλλ' ἀμερῆς
 gethos ouden ekhein endekhetai tauten ten ousian all' ameres
 6 yüklüğe mümkün değil olması bu ousia'nın
 parçalanamaz

καὶ ἀδιαίρετός ἐστιν (κινεῖ γὰρ τὸν ἄπειρον χρόνον, οὐδὲν δ'
 kai adiairetos estin (kinei gar ton apeiron khronon, ouden d'
 7 ve bölünemezdir (devindirir zira sonsuz zaman,
 hiçbir

ἔχει δύναμιν ἄπειρον πεπερασμένον: ἐπεὶ δὲ πᾶν μέγεθος
 ekhei dunamin apeiron peperasmenon: epei de pan megethos
 8 sahip değil imkâna sınırsız sonlu-olan, mademki her
 büyüklük

ἢ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον, πεπερασμένον μὲν διὰ τοῦτο οὐκ
 e apeiron e peperasmenon, peperasmenon men dia touto ouk
 9 ya sonsuz/sınırsız ya da sonlu, sonlu-olan bu yüzden

ἂν ἔχοι μέγεθος, ἄπειρον δ' ὅτι ὅλως οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἄπειρον
 an ekhoi megethos, apeiron d' hoti holos ouk estin ouden apeiron
 10 sahip olamaz büyüklüğe, sonsuz/sınırsız olan ise ki
 genel olarak yoktur hiçbir sonsuz/sınırsız

μέγεθος): ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι ἀπαθὲς καὶ ἀναλλοίωτον:

megethos): alla men kai hoti apathes kai analloioton:

büyüklik); ayrıca ki etkilenmeyen ve başkalaşmayan;

πᾶσαι γὰρ αἱ ἄλλαι κινήσεις ὕστεραι τῆς κατὰ τόπον.

pasai gar hai allai kineseis husterai tes kata topon.

tüm zira diğer devinimler sonra göre yere olandan.

ταῦτα μὲν οὖν δῆλα διότι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

tauta men oun dela dioti touton ekhei ton tropon.

Bunlar öyleyse açık neden bunun olduğu bu min-
valde.

BÖLÜM 8

1073
a14

πότερον δὲ μίαν θετέον τὴν τοιαύτην οὐσίαν ἢ πλείους,
poteron de mian theteon ten toiauten ousian e pleious,
Acaba tek ele alınmalı bu çeşit *ousia* ya da çok,

15

καὶ πόσας, δεῖ μὴ λανθάνειν, ἀλλὰ μεμνησθαι καὶ τὰς
kai posas, dei me lanthanein, alla memnesthai kai tas
ve kaç, gerekli dikkatten kaçırmamak, ayrıca hatırlamak

16

τῶν ἄλλων ἀποφάσεις, ὅτι περὶ πλήθους οὐθὲν εἰρήκασιν
ton allon apophaseis, hoti peri plethous outhen eirekasin
diğerlerinin de ifadelerini, ki üzerine sayısı hiçbir şey
söylememişlerdir

17

ὅ τι καὶ σαφὲς εἰπεῖν. ἡ μὲν γὰρ περὶ τὰς ἰδέας ὑπό-
ho ti kai saphes eipein. he men gar peri tas ideas hupo-
açıkça söylemek. Zira konulu idea ele alış-

18

ληψις οὐδεμίαν ἔχει σκέψιν ἰδίαν (ἀριθμοὺς γὰρ λέγουσι τὰς
lepsis oudemian ekhei skepsin idian (arithmous gar legousi tas
ları hiçbir sahip değil görüşe özel (sayılar zira derler

19

ἰδέας οἱ λέγοντες ἰδέας, περὶ δὲ τῶν ἀριθμῶν ὅτε μὲν ὡς
ideas hoi legontes ideas, peri de ton arithmon hote men hos
idea söyleyenler ideanın, hakkında sayılar ise bazen gibi

20 περὶ ἀπείρων λέγουσιν ὅτε δὲ ὡς μέχρι τῆς δεκάδος ὠρισ-
peri apeiron legousin hote de hos mekhri tes dekadōs horis-
sonsuzlarmış konuşuyorlar bazen de gibi onlukla sınır-

21 μένων· δι' ἣν δ' αἰτίαν τοσοῦτον τὸ πλῆθος τῶν ἀριθμῶν,
menon: di' hen d' aitian tosouton to plethos ton arithmon,
hiymış; ne olduğu nedeninin böyle çok olmasının
sayıların,

22 οὐδὲν λέγεται μετὰ σπουδῆς ἀποδεικτικῆς). ἡμῖν δ' ἐκ τῶν
ouden legetai meta spoudes apodeiktikes). hemin d' ek ton
hiçbiri açıklamadı kati kanıtlamayla). Biz ise

23 ὑποκειμένων καὶ διωρισμένων λεκτέον. ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ καὶ
hupokeimenon kai diorismenon lektoon. he men gar arkhe kai
altta-duranlardan ve ayrımlardan konuşalım. Çünkü
ilke ve

24 τὸ πρῶτον τῶν ὄντων ἀκίνητον καὶ καθ' αὐτό καὶ κατὰ
to proton ton onton akineton kai kath' hautō kai kata
aslolanı/ilki varolanların devinimsiz hem kendinde
hem de

25 συμβεβηκός, κινούν δὲ τὴν πρώτην αἰδίον καὶ μίαν κίνησιν·
sumbebēkos, kinoun de ten protēn aidion kai mian kinesisin·
ilineksel olarak, devindirir ilk ezeli-ebedi ve biricik
devinimi;

26 ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον ἀνάγκη ὑπὸ τινος κινεῖσθαι, καὶ τὸ
epēi de to kinoumenon ananke hupo tinos kineisthai, kai to
mademki devindirilen zorunlu olarak tarafından bir
başkası devindirilecek, ve

27 πρῶτον κινοῦν ἀκίνητον εἶναι καθ' αὐτό, καὶ τὴν αἰδίων κί-
proton kinoun akineton einai kath' hautō, kai ten aidion ki-
 ilk devindiricinin devinimsiz olması kendinde, ve
 ezeli-ebedi devi-

28 νησιν ὑπὸ αἰδίου κινεῖσθαι καὶ τὴν μίαν ὑφ' ἐνός, ὁρῶμεν
nesin hupo aidiou kineisthai kai ten mian hup' henos, horomen
 nimin tarafından ezeli-ebedi olan devindirilmesi ve
 her bir tarafından tek bir, görürüz

29 δὲ παρὰ τὴν τοῦ παντός τὴν ἀπλήν φοράν, ἣν κινεῖν φα-
de para ten tou pantos ten haplen phoran, hen kinein pha-
 dışında evrenin basit yer değiştirmesinin, onun
 devinmesi de-

30 μὲν τὴν πρώτην οὐσίαν καὶ ἀκίνητον, ἄλλαςφοράς οὔσας
men ten proten ousian kai akineton, allas phoras ousas
 riz birincil *ousia*'nın ve devinimsiz-olan, başka yer
 değiştirmeler var

31 τὰς τῶν πλανήτων αἰδίους (αἰδίων γὰρ καὶ ἄστατον τὸ κύκλω
tas ton planeton aidious (aidion gar kai astaton to kuklo
 gezegenlerin ezeli-ebedi (ezeli-ebedi-olan zira ve hiç-
 duraksamayan dairesel olarak

32 σῶμα: δέδεικται δ' ἐν τοῖς φυσικοῖς περὶ τούτων), ἀνάγκη
soma: dedeiktai d' en tois phusikois peri touton), ananke
 cisim; kanıtlamalarda bulundu Fizik'te üzerine
 bunların), zorunlu

33 καὶ τούτων ἑκάστην τῶν φορῶν ὑπ' ἀκινήτου τε κινεῖσθαι καθ'
kai touton hekasten ton phoron hup' akinetou te kineisthai kath'
 bunların her birinin yer değiştirmelerinin tarafından
 devinmeyen devindirilmesi

αὐτὴν καὶ αἰδίου οὐσίας, ἥ τε γὰρ τῶν ἀστρων φύσις αἰδίου
 34 *hauten kai aidiou ousias. he te gar ton astron phusis aidios*
 kendinde ve ezeli-ebedi *ousia*. Zira yıldızların doğası
 ezeli-ebedi

οὐσία τις οὔσα, καὶ τὸ κινεῖν αἰδίων καὶ πρότερον τοῦ κινου-
 35 *ousia tis ousa, kai to kinoun aidion kai proteron tou kinou-*
ousia bir olmak, ve devindirici ezeli-ebedi de önde
 gelir devindirici-

μένου, καὶ τὸ πρότερον οὐσίας οὐσίαν ἀναγκαῖον εἶναι. Φανε-
 36 *menou, kai to proteron ousias ousian anankaion einai. Phane-*
 lenden, ve önde gelen *ousia*'dan *ousia*'dır zorunlu
 olarak. A-

ρὺν τοίνυν ὅτι τοσαύτας τε οὐσίας ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τε
 37 *ron toinun hoti tosaugas te ousias anankaion einai ten te*
 çık böylece ki bunca *ousia*'nın zorunlu olması

φύσιν αἰδίου καὶ ἀκινήτους καθ' αὐτάς, καὶ ἀνευ μεγέθους
 38 *phusin aidious kai akinetous kath' hautas, kai aneu megethous*
 doğalarının ezeli-ebedi ve devinimsiz bizatihi, ve yok-
 sun büyüklükten

διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν πρότερον. – ὅτι μὲν οὖν εἰσὶν οὐσίαι,
 1073 *dia ten eiremenen aitian proteron. – hoti men oun eisin ousiai,*
 b1 dolayı söylenen neden daha önce. – Ki öyleyse var
ousia'lar,

καὶ τούτων τις πρώτη καὶ δευτέρα κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν
 2 *kai touton tis prote kai deutera kata ten auten taksin*
 ve bunlardan bir ilk ve bir ikinci göre aynı düzene

ταῖς φοραῖς τῶν ἀστρων, φανερόν: τὸ δὲ πλῆθος ἤδη τῶν
 3 *tais phorais ton astron, phaneron: to de plethos ede ton*
 yer değiştirmesiyle yıldızların, açık; sayısını şimdi

φορῶν ἐκ τῆς οἰκειοτάτης φιλοσοφίας τῶν μαθηματικῶν
 4 *phoron ek tes oikeiotates philosophia ton mathematikōn*
 yer değiştirmelerin en yakın komşusundan hareketle
 felsefeye matematiksel

ἐπιστημῶν δεῖ σκοπεῖν, ἐκ τῆς ἀστρολογίας: αὕτη γὰρ περὶ
 5 *epistemon dei skopein, ek tes astrologias: haute gar peri*
 bilimlerin gerekli görmek, astronomiden; aynı zira
 üzerine

οὐσίας αἰσθητῆς μὲν αἰδίου δὲ ποιεῖται τὴν θεωρίαν, αἱ δ'
 6 *ousias aisthetes men aidiou de poieitai ten theorian, hai d'*
 ousia'nın duyumsanabilir olan bir yandan da ezeli-
 ebedi olan yapar irdelemesini, oysa

ἄλλαι περὶ οὐδεμιᾶς οὐσίας, οἷον ἢ τε περὶ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ
 7 *allai peri oudemias ousias, hoion he te peri tous arithmous kai*
 diğerleri üzerine olmayanların *ousia*, gibi aritmetiğin ve

τὴν γεωμετρίαν. ὅτι μὲν οὖν πλείους τῶν φερομένων αἱ φο-
 8 *ten geometrian. hoti men oun pleious ton pheromenon hai pho-*
 geometrinin. Ki şimdi sayıca-daha-fazla yer
 değiştirenlerden yer değiş-

ραί, φανερόν τοῖς καὶ μετρίως ἡμμένοις (πλείους γὰρ ἑκα-
 9 *rai, phaneron tois kai metriōs hemmenois (pleious gar heka-*
 tirmeler, açık vasati olarak ilgilenenler için (birden
 fazla zira her

στον φέρεται μιᾷς τῶν πλανωμένων ἄστρον): πόσαι δ' αὖται
 ston pheretai mias ton planomenon astron): posai d' hautai
 10 biri yer değiştirir seyyar yıldızların); kaç tane
 bunların

τυγχάνουσιν οὖσαι, νῦν μὲν ἡμεῖς ἃ λέγουσι τῶν μαθηματι-
 tugkhanousin ousai, nun men hemeis ha legousi ton mathemati-
 11 tam olarak olduklarını, şimdi biz aktaralım matema-
 tikçi-

κῶν τινὲς ἐννοίας χάριν λέγομεν, ὅπως ἢ τι τῇ διανοίᾳ
 kon tines ennoias kharin legomen, hopos e ti te dianoia
 12 lerin ne –bir fikir sahibi olmak için– söylediklerini,
 böylece olsun bir aklın

πλῆθος ὠρισμένον ὑπολαβεῖν. τὸ δὲ λοιπὸν τὰ μὲν ζητοῦν-
 plethos horismenon hupolabein. to de loipon ta men zetoun-
 13 büyüklük/miktar sınırlı/belirli kabul edebilmesi için.
 Sonra da bir yandan araştır-

τας αὐτοὺς δεῖ τὰ δὲ πυνθανομένους παρὰ τῶν ζητούντων,
 tas autous dei ta de punthanomenous para ton zetounton,
 14 mayı bizzat gerekli bir yandan da öğrenmek ötesini
 daha önce araştırmış olanlardan,

ἂν τι φαίνεται παρὰ τὰ νῦν εἰρημένα τοῖς ταῦτα πραγμα-
 an ti phainetai para ta nun eiremena tois tauta pragma-
 15 eğer bir şey görünürse dışında şimdi söylenmiş-
 olanların bunlarla meşgul

τευομένοις, φιλεῖν μὲν ἀμφοτέρους, πείθεσθαι δὲ τοῖς ἀκρι-
 teuomenois, philein men amphoterous, peithesthai de tois akri-
 16 olanların, sevmek her ikisini de, izlemeli ama daha

βεστέροις. Εὐδοξος μὲν οὖν ἡλίου καὶ σελήνης ἑκατέρου τὴν
besterois. Eudoksos men oun heliou kai selenes hekaterou ten
 17 pekin olanları. Eudoksos, şimdi, Güneş'in ve Ay'ın
 her ikisinin de

φορὰν ἐν τρισὶν ἐτίθητ' εἶναι σφαίραις, ὥν τὴν μὲν πρώτην
phoran en trisin etithet' einai sphairais, hon ten men proten
 18 yer değiştirmesinin üç ortaya koydu olduğunu
 kürede, bunların birincisinin

τὴν τῶν ἀπλανῶν ἀστρῶν εἶναι, τὴν δὲ δευτέραν κατὰ τὸν
ten ton aplanon astron einai, ten de deuteran kata ton
 19 çakılı/seyyar-olmayan yıldızlar olduğunu, ikincisinin ise

διὰ μέσων τῶν ζωδίων, τὴν δὲ τρίτην κατὰ τὸν λελοξω-
dia meson ton zodion, ten de triten kata ton lelokso-
 20 ortasından Zodyak'ın, üçüncüsünün ise yatık-
 biçimde-yerleşmiş-

μένον ἐν τῷ πλάτει τῶν ζωδίων (ἐν μείζονι δὲ πλάτει λε-
menon en to platei ton zodion (en meizoni de platei le-
 21 olan düzleminde Zodyak'ın (daha büyük bir
 düzlemde ya-

λοξῶσθαι καθ' ὃν ἡ σελήνη φέρεται ἢ καθ' ὃν ὁ ἥλιος), τῶν
loksosthai kath' hon he selene pheretai e kath' hon ho helios), ton
 22 tık-biçimde-yerleşmiş-bir-çember uyarınca Ay yer
 değiştirir göre Güneşinkine),

δὲ πλανωμένων ἀστρῶν ἐν τέτταρσιν ἑκάστου σφαίραις, καὶ
de planomenon astron en tettarsin hekastou sphairais, kai
 23 seyyar yıldızların ise dörder her birinin kürede, ve

- 24 τούτων δὲ τὴν μὲν πρώτην καὶ δευτέραν τὴν αὐτὴν εἶναι
touton de ten men proten kai deuteran ten auten einai
 bunlardan birinci ve ikincisinin aynı olduğunu
- 25 ἐκείναις (τὴν τε γὰρ τῶν ἀπλανῶν τὴν ἀπάσας φέρουσιν
ekeinai (ten te gar ton aplanon ten hapasas pherousan
 öncekilerle (zira çakılıların/seyyar-olmayanların hep-
 sini taşıyan
- 26 εἶναι, καὶ τὴν ὑπὸ ταύτῃ τεταγμένην καὶ κατὰ τὸν διὰ
einai, kai ten hupo taute tetagmenen kai kata ton dia
 olduğunu, ve altında bunun konumlanmış-olan ve
- 27 μέσων τῶν ζωδίων τὴν φορὰν ἔχουσιν κοινὴν ἀπασι εἶναι),
meson ton zodion ten phoran ekhousan koinen hapason einai),
 ortasından geçen Zodyak'ın yer değiştirmeye sahip
 olan ortak hepsi için olduğunu),
- 28 τῆς δὲ τρίτης ἀπάντων τοὺς πόλους ἐν τῷ διὰ μέσων τῶν
tes de trites hapanton tous polous en to dia meson ton
 üçüncünün kutuplarının geçen ortasından
- 29 ζωδίων εἶναι, τῆς δὲ τετάρτης τὴν φορὰν κατὰ τὸν λελο-
zodion einai, tes de tetartes ten phoran kata ton lelo-
 Zodyak'ın olduğunu, dördüncünün yer
 değiştirmesinin boyunca yatık-bir-biçimde-yer-
 leşmiş-
- 30 ἑωμένον πρὸς τὸν μέσον ταύτης; εἶναι δὲ τῆς τρίτης σφαί-
ksomenon pros ton meson tautes: einai de tes trites sphai-
 bir-çember ilişik ortasına bunun; olduğunu üçüncü
 küre-

31 ρας τοὺς πόλους τῶν μὲν ἄλλων ἰδίους, τοὺς δὲ τῆς Ἀφροδί-
ras tous polous ton men allon idious, tous de tes Aphrodi-
 nin kutuplarının diğerlerinden farklı, fakat Aphrodi-

32 τῆς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ τοὺς αὐτοὺς. Κάλλιππος δὲ τὴν μὲν θέσιν
tes kai tou Hermou tous autous. Kallippos de ten men thesin
 te ve Hermes için aynı. Kallippos ise konumları

33 τῶν σφαιρῶν τὴν αὐτὴν ἐτίθετο Εὐδόξω [τοῦτ' ἔστι τῶν ἀπο-
ton sphairon ten auten etitheto Eudokso [tout' esti ton apo-
 kürelerin aynını ortaya koydu Eudoksos'un kilerin
 [yani u-

34 στημάτων τὴν τάξιν], τὸ δὲ πλῆθος τῷ μὲν τοῦ Διὸς καὶ
stematon ten taksin], to de plethos to men tou Dios kai
 zaklıkların düzeni bakımından], sayı bakımındansa
 Dios ve

35 τῷ τοῦ Κρόνου τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀπεδίδου, τῷ
to tou Kronou to auto ekeino apedidou, to
 Kronos için aynı önceki ile vermişti,

36 δ' ἥλιος καὶ τῇ σελήνῃ δύο ὄντο ἐπιπροσθετάς εἶναι σφαίρας τὰ φαι-
d' helio kai te selene duo onto eti prostheteas einai sphairas, ta phai-
 Güneş'in ve Ay'ın iki tane düşünmüştü hâlâ ilave
 etmek gerek olduğunu kürelerden, görü-

37 νόμενα εἰ μέλλει τις ἀποδώσειν, τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν πλα-
nomena ei mellei tis apodosein, tois de loipois ton pla-
 nenleri eğer istiyorsa vermeyi, kalan gezegen-

38 νήτων ἐκάστω μίαν. ἀναγκαῖον δέ, εἰ μέλλουσι συντεθεῖσαι
neton hekasto mian. anankaion de, ei mellousi suntetheisai
 lerin her biri için birer. Zorunlu, eğer isteniyorsa bir arada

1074 πᾶσαι τὰ φαινόμενα ἀποδώσειν, καθ' ἑκάστον τῶν πλανω-
a1 pasai ta phainomena apodosein, kath' hekaston ton plano-
tüm görünenleri/gözlenenleri vermek, ilgili her biriyle
gezegen-

2 μένων ἑτέρας σφαίρας μιᾷ ἐλάττονας εἶναι τὰς ἀνελιττού-
menon heteras sphairas mia elattonas einai tas anelittou-
lerin başka küreler bir eksik olması göz önüne seri-
lenler-

3 σας καὶ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποκαθιστάσας τῇ θέσει τὴν πρώτην
sas kai eis to auto apokathistasas te thesei ten proten
den ve doğru aynı konuma/duruma geri döndüren ilk

4 σφαῖραν αἰ τοῦ ὑποκάτω τεταγμένου ἄστρου: οὕτω γὰρ μό-
sphairan aei tou hupokato tetagmenou astrou: houto gar mo-
küreyi daima altında konumlanan yıldızın; bu şekilde
zira bir

5 νως ἐνδέχεται τὴν τῶν πλανήτων φορὰν ἅπαντα ποιεῖσθαι.
nos endekhetai ten ton planeton phoran hapanta poieisthai.
tek beklenir gezegenlerin yer değiştirmesinin hep-
sinin sağlanması.

6 ἐπεὶ οὖν ἐν αἷς μὲν αὐτὰ φέρεται σφαίραις αἱ μὲν ὀκτώ
epoi oun en hais men auta pheretai sphairais hai men okto
Yani öyleyse içinde kendilerinin yer değiştirdiği
küreler sekiz

7 αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν εἰσιν, τούτων δὲ μόνας οὐ δεῖ ἀνε-
hai de pente kai eikotin eisin, touton de monas ou dei ane-
ve yirmi beştir, bunlardan sadece gerekmez ge-

8 λιχθῆναι ἐν αἷς τὸ κατωτάτω τεταγμένον φέρεται, αἱ μὲν
likhthenai en hais to katotato tetagmenon pheretai, hai men
 ri döndürülmesi içinde en alta konumlanan yer
 değiştirdiği,

9 τὰς τῶν πρώτων δύο ἀνελίττουςαι ἕξ ἔσονται, αἱ δὲ τὰς
tas ton proton duo anelittousai heks esontai, hai de tas
 ilk ikisini geriye döndüren altı tane olacak,

10 τῶν ὕστερον τετάρων ἑκκαίδεκα. ὁ δὲ ἀπασῶν ἀριθμὸς τῶν
ton husteron tettaron hekkaideka. ho de hapason arithmos ton
 daha sonraki dördün ise on altı. Hepsinin sayısı

11 τε φερουσῶν καὶ τῶν ἀνελιττουςῶν ταύτας πεντήκοντά τε
te pherouson kai ton anelittouson tautas pentekonta te
 yani taşıyanların ve geri-döndürenlerin bunları elli

12 καὶ πέντε. εἰ δὲ τῇ σελήνῃ τε καὶ τῷ ἡλίῳ μὴ προστιθείη
kai pente. ei de te selene te kai to helio me prostitheie
 beş. Eğer Ay ve Güneş için tayin edilmezse

13 τις ὅς εἴπομεν κινήσεις, αἱ πᾶσαι σφαῖραι ἔσονται ἑπτὰ
tis has eipomen kineseis, hai pasai sphairai esontai hepta
 sözünü ettiğimiz devinimler, hepsi kürelerin olacak kırk

14 τε καὶ τεσσαράκοντα. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν σφαιρῶν ἔστω
te kai tessarakonta. to men oun plethos ton sphairon esto
 yedi. İşte sayısı kürelerin tam da

15 τοσοῦτον, ὥστε καὶ τὰς οὐσίας καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ἀκινήτους
tosouton, hoste kai tas ousias kai tas arkhas tas akinetous
 bu kadardır, o zaman *ousia*’ların ve ilkelerin devinimsiz olan

- 16 [καὶ τὰς αἰσθητὰς] τοσαύτας εὐλογον ὑπολαβεῖν (τὸ γὰρ
[kai tas aisthetas] tosaugas eulogon hupolabein (to gar
[kürelerin sayısıylā] aynı makul kabul etmek (zira
- 17 ἀναγκαῖον ἀφείσθω τοῖς ἰσχυροτέροις λέγειν). εἰ δὲ μηδε-
anankaion apheistho tois iskhuroteroīs legein). ei de mede-
zorunlu bırakılmış olması daha sıkı çalışanlara
konuşmanın). Eğer ama hiç-
- 18 μίαν οἷόν τ' εἶναι φορὰν μὴ συντείνουσιν πρὸς ἄστρου φορὰν,
mian hoion t' einai phoran me sunteinousan pros astrou phoran,
bir olamazsa yer değıştirme yönlenmemiş yıldızın yer
değıştirmesine,
- 19 ἔτι δὲ πᾶσαν φύσιν καὶ πᾶσαν οὐσίαν ἀπαθῇ καὶ καθ'
eti de pasan phusin kai pasan ousian apathe kai kath'
ayrıca her doğayı ve her ousia'yı etkilenmeyen ve ken-
- 20 αὐτὴν τοῦ ἀρίστου τετυχηκυῖαν τέλος εἶναι δεῖ νομίζειν, οὐδε-
hauten tou aristou tetukhekuian telos einai dei nomizein, oude-
dinde en iyiye payidar olan erek olarak gerekiyorsa
adlandırmak, hiç-
- 21 μία ἂν εἴη παρὰ ταύτας ἑτέρας φύσις, ἀλλὰ τοῦτον ἀνάγκη
mia an eie para tautas hetera phusis, alla touton ananke
bir olamaz ötesinde bunların başka doğa, ancak,
bunların zorunlu
- 22 τὸν ἀριθμὸν εἶναι τῶν οὐσιῶν. εἴτε γὰρ εἰσὶν ἑτέροι, κινοῖεν
ton arithmon einai ton ousion. eite gar eisin heterai, kinoien
sayılarının olması ousia'ların. Çünkü varsa başkaları,
devindirebilmeliler

ἂν ὡς τέλος οὔσαι φορᾶς: ἀλλὰ εἶναί γε ἄλλας φορὰς
an hos telos ousai phoras: alla einai ge allas phoras

23 bir anlamda ereği olarak yer değiştirmenin; ancak
 olması en azından başka yer değiştirmelerin

ἁδύνατον παρὰ τὰς εἰρημένας. τοῦτο δὲ εὐλογον ἐκ τῶν
adunaton para tas eiremenas. touto de eulogon ek ton
 24 imkânsız ötesinde sözü edilenlerin. Bunu makul hareketle

φερομένων ὑπολαβεῖν. εἰ γὰρ πᾶν τὸ φέρον τοῦ φερομένου
pheromenon hupolabein. ei gar pan to pheron tou pheromenou
 25 yer değiştirenlerden kabul etmek. Eğer çünkü her şey
 yer değiştirmeyi sağlayan yer değiştirenin

χάριν πέφυκε καὶ φορὰ πᾶσα φερομένου τινός ἐστιν, οὐδεμία
kharin pephuke kai phora pasa pheromenou tinos estin, oudemia
 26 iyiliği adına yapıyorsa ve yer değiştirmelerin hepsi yer
 değiştiren bir şeyinse, hiçbir

φορὰ αὐτῆς ἂν ἔνεκα εἴη οὐδ' ἄλλης φορᾶς, ἀλλὰ τῶν
phora hautes an heneka eie oud' alles phoras, alla ton
 27 yer değiştirme kendi uğruna olamaz ya da başka yer
 değiştirmeler, ancak

ἄστρων ἔνεκα. εἰ γὰρ ἔσται φορὰ φορᾶς ἔνεκα, καὶ ἐκείνην
astron heneka. ei gar estai phora phoras heneka, kai ekeinen
 28 yıldızların uğruna. Eğer zira olsaydı yer değiştirme
 yer değiştirme uğruna, öncekinin de

ἐτέρου δεήσει χάριν εἶναι: ὥστ' ἐπειδὴ οὐχ οἷόν τε εἰς ἄπει-
heterou deesei kharin einai: host' epeide oukh hoion te eis apei-
 29 bir başkası gerekir adına olması; öyleyse özellikle
 gidemezse değin son-

ρον, τέλος ἔσται πάσης φορᾶς τῶν φερομένων τι θείων σω-
 30 *ron, telos estai pases phoras ton pheromenon ti theion so-*
suza, eregi olacak her yer değıstirmenin taşınan biri
tanrısıl ci-

μάτων κατὰ τόν οὐρανόν. ὅτι δὲ εἷς οὐρανός, φανερόν. εἰ
 31 *maton kata ton ouranon. hoti de heis ouranos, phaneron. ei*
simlerden gökyüzünde. Ki bir gök var, açık. Eğer

γὰρ πλείους οὐρανοὶ ὥσπερ ἄνθρωποι, ἔσται εἶδει μία ἡ περὶ
 32 *gar pleious ouranoi hosper anthropoi, estai eidei mia he peri*
zira çok sayıda gök gibi insanlar, olacak/olurdu
biçimce bir

ἕκαστον ἀρχή, ἀριθμῷ δέ γε πολλάί. ἀλλ' ὅσα ἀριθμῷ
 33 *hekaston arkhe, arithmo de ge pollai. all' hosa arithmo*
her birinin ilkesi, sayıca ama çok. Ancak, olanlar sayıca

πολλά, ὕλην ἔχει (εἷς γὰρ λόγος καὶ ὁ αὐτὸς πολλῶν,
 34 *polla, hulen ekhei (heis gar logos kai ho autos pollon,*
çok, maddeye sahipler (bir zira kavram aynı çokta,

οἶον ἀνθρώπου, Σωκράτης δὲ εἷς): τὸ δὲ τί ἦν εἶναι οὐκ ἔχει
 35 *hoion anthropou, Sokrates de heis): to de ti en einai ouk ekhei*
mesela insan, Sokrates ise tek); 'to ti en einai' değil
sahip

ὕλην τό πρῶτον: ἐντελέχεια γάρ. ἐν ἅρα καὶ λόγῳ καὶ
 36 *hulen to proton: entelekheia gar. hen ara kai logo kai*
maddeye birinci-olan; tamliğında zira. Bir öyleyse
hem kavramca hem de

ἀριθμῷ τὸ πρῶτον κινεῖν ἀκίνητον ὄν· καὶ τὸ κινούμενον ἄρα
 37 *arithmo to proton kinoun akineton on: kai to kinoumenon ara*
 sayıca ilk devindirici devinmeyen; ve devinen öyleyse

ἀεὶ καὶ συνεχῶς· εἰς ἅρα οὐρανὸς μόνος. Παρα-
 38 *aei kai sunekhos: heis ara ouranos monos. Para-*
 daima ve kesintisiz bir biçimde; bir öyleyse gök
 yalnızca. Nakle-

δέδοται δὲ παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ παμπалаίων ἐν μύθου
 1074 *dedotai de para ton arkhaion kai pampalaion en muthou*
 b1 dilmiştir tarafından eskiler ve eski zamanlardan
 söylence/hikâye

σχήματι καταλελειμμένα τοῖς ὕστερον ὅτι θεοὶ τέ εἰσιν
 2 *skhemati kataleleimmena tois husteron hoti theoi te eisin*
 şekilde takipçilere sonra gelen ki tanrılarımsı

οὗτοι καὶ περιέχει τὸ θεῖον τὴν ὅλην φύσιν. τὰ δὲ λοιπὰ
 3 *houtoi kai periekhei to theion ten holen phusin. ta de loipa*
 bunlar ve sarıp sarmalamakta tanrısallık-olan bütün
 doğayı. Gerisi ise

μυθικῶς ἤδη προσῆται πρὸς τὴν πειθῶ τῶν πολλῶν καὶ
 4 *muthikos ede prosektai pros ten peitho ton pollon kai*
 hikâye olarak eklenmiş için iknası kitlelerin ve

πρὸς τὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ συμφέρον χρῆσιν· ἀνθρω-
 5 *pros ten eis tous nomous kai to sumpheron khresin: anthro-*
 için yasaların ve insan-topluluğunun yararı; insan

ποιδεῖς τε γὰρ τούτους καὶ τῶν ἄλλων ζώων ὁμοίους τισὶ
 6 *poeideis te gar toutous kai ton allon zoon homioious tisi*
 biçiminde zira bunların ve diğer hayvanlara benze-
 diklerini bazı

- 7 λέγουσι, καὶ τούτοις ἕτερα ἀκόλουθα καὶ παραπλήσια τοῖς
legousi, kai toutois hetera akoloutha kai paraplesia tois
söylerler, ve bunları diğlerleri takip eden de benzer
- 8 εἰρημένοις. ὧν εἴ τις χωρίσας αὐτὸ λάβοι μόνον τὸ πρῶ-
eiremenois. hon ei tis khorisas auto laboi monon to pro-
ifadeler. Biri eğer ayıracaksa alacaksa yalnızca asıl
- 9 τον, ὅτι θεοὺς ὦντο τὰς πρώτας οὐσίας εἶναι, θεῖως ἂν εἰρή-
ton, hoti theous oonto tas protas ousias einai, theios an eire-
noktayı, yani tanrılar düşünmüş olduklarını birinci
ousia'ları olarak, tanrısal biçimde söy-
- 10 σθαι νομίσειεν. καὶ κατὰ τὸ εἶκος πολλάκις εὐρημένης εἰς
sthai nomiseien. kai kata to eikos pollakis heuremenes eis
lendiğini varsayabilir. Ve muhtemelen defaatle keşfedilmiş
- 11 τὸ δυνατὸν ἐκάστης καὶ τέχνης καὶ φιλοσοφίας καὶ πάλιν
to dunaton hekastes kai tekhnēs kai philosophias kai palin
mümkün olduğunca her bir zanaat ve felsefe ve sonra
- 12 φθειρομένων καὶ ταύτας τὰς δόξας ἐκείνων οἷον λείψανα
phtheiromenon kai tautas tas doksas ekeinon hoion leipsana
yok olup gitmiş ve bu kanılar önceki kalmış
- 13 περισσεῶσθαι μέχρι τοῦ νῦν. ἡ μὲν οὖν πατριος δόξα καὶ
perisesosthai mekhri tou nun. he men oun patrios doksa kai
canlı dek şimdiye. Öyleyse atalarımızın kanıları ve
- 14 ἡ παρὰ τῶν πρώτων ἐπὶ τοσοῦτον ἡμῖν φανερὰ μόνον.
he para ton proton epi tosouton hemin phanera monon.
dışındakiler ilk olanın kadar bir noktaya bizim için
açık sadece.

BÖLÜM 9

τὰ δὲ περὶ τὸν νοῦν ἔχει τινὰς ἀπορίας. δοκεῖ μὲν

1074 *ta de peri ton noun ekhei tinas aporias. dokei men*

b15 Üzerine nous'un var bazı çıkmazlar. Uygun-görülür

γὰρ εἶναι τῶν φαινομένων θεϊότατον, πῶς δ' ἔχων τοιοῦτος

gar einai ton phainomenon theiotaton, pos d' ekhon toioutos

16 zira olduğu görünenlerin en-tanrısıl-olanı, nasıl bu şekilde

ἂν εἶη, ἔχει τινὰς δυσκολίας. εἴτε γὰρ μηδὲν νοεῖ, τί ἂν

an eie, ekhei tinas duskolias. eite gar meden noeï, ti an

17 olabileceği, var bazı zorluklar. Eğer zira hiçbir şey düşünmüyorsa, ne eğer

εἶη τό σεμνόν, ἀλλ' ἔχει ὥσπερ ἂν εἰ ὁ καθεύδων. εἴτε

18 *eie to semnon, all' ekhei hosper an ei ho katheudon. eite*

öyleyse yüce-olan? Ancak sanki uyuyan biri. Eğer

νοεῖ, τούτου δ' ἄλλο κύριον, οὐ γάρ ἐστι τοῦτο ὃ ἐστὶν αὐτοῦ ἢ

noeï, toutou d' allo kurion, ou gar esti touto ho estin autou he

19 düşünüyorsa, bunu bir başka belirleyen, değildir zira onun kendi

οὐσία νόησις, ἀλλὰ δύναμις, οὐκ ἂν ἡ ἀρίστη οὐσία εἶη: διὰ

ousia noesis, alla dunamis, ouk an he ariste ousia eie: dia

20 *ousia'sı aklın-faaliyeti, ama imkân, olamayacak en-iyi ousia var;*

21 γὰρ τοῦ νοεῖν τὸ τίμιον αὐτῷ ὑπάρχει. ἔτι δὲ εἴτε νοῦς ἡ
gar tou noein to timion auto huparkhei. eti de eite nous he
zira düşünme değerli onu kılar. Öte yandan ister nous

22 οὐσία αὐτοῦ εἴτε νόησις ἐστὶ, τί νοεῖ; ἢ γὰρ αὐτὸς αὐτὸν ἢ
ousia autou eite noesis esti, ti noei; e gar autos hauton e
ousia'sı onun, ister aklın-faaliyeti, neyi düşünüyor? Ya
zira kendi kendini ya da

23 ἕτερον τι: καὶ εἰ ἕτερον τι, ἢ τὸ αὐτὸ ἀεὶ ἢ ἄλλο. πότε-
heteron ti: kai ei heteron ti, e to auto aei e allo. pote-
başka bir şeyi; ve başka bir şeyiyse, ya aynı şeyi
daima ya da başkasını. Aca-

24 ρον οὖν διαφέρει τι ἢ οὐδὲν τὸ νοεῖν τὸ καλὸν ἢ τὸ τυχόν;
ron oun diapherei ti e ouden to noein to kalon e to tukhon;
ba şimdi fark eder mi düşünmesi güzel-olanı ya da
rastgele-bir-şeyi?

25 ἢ καὶ ἄτοπον τὸ διανοεῖσθαι περὶ ἐνίων; δῆλον τοίνυν ὅτι
e kai atopon to dianoeisthai peri enion; delon toinun hoti
Yoksa yersiz mi enine-boyuna-düşünmesi hakkında
bazı şeylerin? Açık böylece ki

26 τὸ θεϊότατον καὶ τιμιώτατον νοεῖ, καὶ οὐ μεταβάλλει: εἰς
to theiotaton kai timiotaton noei, kai ou metaballei: eis
en-tanrısal-olan ve en-üst-mertebedeki düşünür, ve
değişmez; doğru

27 χεῖρον γὰρ ἡ μεταβολή, καὶ κίνησις τις ἤδη τὸ τοιοῦτον.
kheiron gar he metabole, kai kinesis tis ede to toiouton.
alt düzeydekine zira değişim, ve devinim de bir şey
zaten böyle.

πρῶτον μὲν οὖν εἰ μὴ νόησις ἔστιν ἀλλὰ δύνάμις, εὖλογον
proton men oun ei me noesis estin alla dunamis, eulogon
 İlkini öyleyse eğer değilse aklın-faaliyeti ancak imkân-
 sa, makul

ἐπίπονον εἶναι τὸ συνεχὲς αὐτῷ τῆς νοήσεως, ἔπειτα δὴλον
epiponon einai to sunekhes auto tes noeseos. epeita delon
 sıkıntılı olması sürekliliğinin kendi/onun için aklet-
 menin. Sonra açık

ὅτι ἄλλο τι ἂν εἴη τὸ τιμιώτερον ἢ ὁ νοῦς, τὸ νοούμενον.
hoti allo ti an eie to timioteron e ho nous, to nooumenon.
 ki başka bir şey olabilirdi daha-yüksek-mertebede
nous'tan, aklın-faaliyetinin-nesnesi.

καὶ γὰρ τὸ νοεῖν καὶ ἡ νόησις ὑπάρξει καὶ τὸ χεῖριστον
kai gar to noein kai he noesis huparksei kai to kheiriston
 Ve zira düşünme ve aklın-faaliyeti ortaya çıkar en-alt-
 mertebedekini

νοοῦντι, ὥστ' εἰ φευκτὸν τοῦτο (καὶ γὰρ μὴ ὁρᾶν ἔνια κρεῖτ-
noounti, host' ei pheukton touto (kai gar me horan enia kreit-
 düşünende de, eğer önlenecekse bu (ve zira
 görmemek bazı şeyleri daha

τον ἢ ὁρᾶν), οὐκ ἂν εἴη τὸ ἀριστον ἡ νόησις, αὐτὸν ἄρα
ton e horan), ouk an eie to ariston he noesis. hauton ara
 iyi onu görmekten), olamaz en-iyi aklın-faaliyeti.
 Kendini öyleyse

νοεῖ, εἴπερ ἔστι τὸ κράτιστον, καὶ ἔστιν ἡ νόησις νοήσεως νόη-
noei, eiper esti to kratiston, kai estin he noesis noeseos noe-
 düşünür, eğer en-muhteşemse, ve aklın-faaliyeti
 akletme akıl-

σις φαίνεται δ' αἰεὶ ἄλλου ἢ ἐπιστήμη καὶ ἡ αἴσθησις καὶ
sis. *phainetai d' aei allou he episteme kai he aisthesis kai*
35 faaliyetidir. Görülmektedir ki daima başka bir şeye
yönelik bilim ve duyumsama ve

ἡ δόξα καὶ ἡ διάνοια, αὐτῆς δ' ἐν παρέργῳ. ἔτι εἰ ἄλλο
he doksa kai he dianoia, *hautes d' en parergo. eti ei allo*
36 kanı ve enine-boyuna-düşünme, kendine ise arızı.
Dahası, eğer ayırıysa

τὸ νοεῖν καὶ τὸ νοεῖσθαι, κατὰ πότερον αὐτῷ τὸ εὖ ὑπάρ-
to *noein kai to noeisthai, kata poteron auto to eu hupar-*
37 düşünme ve düşünülme, sonucu hangisi onun iyiliği
ortaya

χει; οὐδὲ γὰρ ταὐτὸ τὸ εἶναι νοήσει καὶ νοουμένῳ. ἢ ἐπ'
khei; *oude gar tauto to einai noesei kai nooumeno. e ep'*
38 çıkar? Değil zira aynı var olması akletmenin ve aklın-
faaliyetinin-nesnesinin. Ya da

ἐνίων ἡ ἐπιστήμη τὸ πρᾶγμα, ἐπὶ μὲν τῶν ποιητικῶν ἄνευ
enion *he episteme to pragma, epi men ton poietikon aneu*
1075 bazı durumlarda bilim nesne, yaratıcı-olanlarda olma-
a1 yan

ὑλῆς ἡ οὐσία καὶ τὸ τί ἦν εἶναι, ἐπὶ δὲ τῶν θεωρητικῶν ὁ
hules *he ousia kai to ti en einai, epi de ton theoretikon ho*
2 maddesi *ousia* ve *to ti en einai*, teoretik olanlarda ise

λόγος τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ νόησις, οὐχ ἑτέρου οὖν ὄντος τοῦ νοου-
logos *to pragma kai he noesis. oukh heterou oun ontos tou noou-*
3 kavram nesne ve aklın-faaliyeti. Değil farklı yani
aklın-faaliyetinin-

4 μένου καὶ τοῦ νοῦ, ὅσα μὴ ὕλην ἔχει, τὸ αὐτὸ ἔσται, καὶ ἡ
 menou kai tou nou, hosa me hulen ekhei, to auto estai, kai he
 nesnesi ile akleden, yani olmayanlarda maddeye
 sahip, aynı olacak, ve

5 νόησις τῷ νοουμένῳ μία. ἔτι δὲ λείπεται ἀπορία, εἰ σύνθετον
 noesis to noumeno mia. eti de leipetai aporia, ei suntheton
 aklın-faaliyeti ile aklın-faaliyetinin-nesnesi bir. Geriye
 kalıyor çıkmaz, eğer birleşik ise

6 τὸ νοούμενον: μεταβάλλοι γὰρ ἂν ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ὅλου. ἢ
 to noumenon: metaballoi gar an en tois meresi tou holou. e
 aklın-faaliyetinin-nesnesi; değişebilirdi zira arasında
 parçaları bütünün. Ya da

7 ἀδιαίρετον πᾶν τὸ μὴ ἔχον ὕλην – ὥσπερ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς
 adiaireton pan to me ekhon hulen – hosper ho anthropinos nous
 bölünemez her şey sahip olmayan maddeye –
 sözgelişi insanın nous'u

8 ἢ ὁ γε τῶν συνθέτων ἔχει ἐν τινι χρόνῳ. οὐ γὰρ ἔχει τὸ εὖ
 e ho ge ton suntheton ekhei en tini khrono. ou gar ekhei to eu
 en azından birleşik olana sahiptir belirli bir zamanda.
 Yok zira iyi-olan

9 ἐν τῷδὲ ἢ ἐν τῷδί, ἀλλ' ἐν ὅλῳ τινὶ τὸ ἄριστον, ὃν ἄλλο τι.
 en todi e en todi, all' en holo tini to ariston, on allo ti.
 şu zamanda ya da bu zamanda, ancak bütünde her-
 hangi bir şey en iyi, var olan başka bir.

10 οὕτως δ' ἔχει αὐτὴ αὐτῆς ἡ νόησις τὸν ἅπαντα αἰῶνα.
 houtos d' ekhei aute hautes he noesis ton hapanta aiona.
 Böylece kendi kendisi hakkında akıl-faaliyeti tüm
 sonsuzluk boyunca.

BÖLÜM 10

ἐπισκεπτέον δὲ καὶ ποτέρως ἔχει ἢ τοῦ ὅλου φύσις τὸ

1075

episkepton de kai poteros ekhei he tou holou physis to

a11

Dikkate alınmalı nasıl sahip olduğu bir bütün olarak doğanın

ἀγαθὸν καὶ τὸ ἄριστον, πότερον κεχωρισμένον τι καὶ αὐτὸ

12

agathon kai to ariston, poteron kekhorismenon ti kai auto

iyi-olana ve en-iyi-olana, acaba ayrı-başına-olan bir şey mi ve kendi

καθ' αὐτὸ, ἢ τὴν τάξιν. ἢ ἀμφοτέρως ὥσπερ στρατεύμα;

13

kath' hautou, e ten taksin. e amphoteros hosper strateuma;

kendine, ya da düzen içinde mi? Yoksa ikisi-bir-arada mı gibi seferdeki-birlikler?

καὶ γὰρ ἐν τῇ τάξει τὸ εὖ καὶ ὁ στρατηγός, καὶ μᾶλλον

14

kai gar en te taksei to eu kai ho strategos, kai mallon

Zira oradaki düzende iyi olan hem de komutanda, ve daha ziyade

οὗτος· οὐ γὰρ οὗτος διὰ τὴν τάξιν ἀλλ' ἐκείνη διὰ τοῦτόν ἐστιν.

15

houtos: ou gar houtos dia ten taksin all' ekeine dia touton estin.

bu, değil zira bu ötürü düzenden ancak önceki ötürüdür bundan.

πάντα δὲ συντέτακται πως, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, καὶ πλωτὰ
panta de suntetaktai pos, all' oukh homoiios, kai plota
 16 Her şey birlikte-düzen-içinde bir biçimde, ancak
 değil benzer, hem su canlıları

καὶ πτηνὰ καὶ φυτά: καὶ οὐχ οὕτως ἔχει ὥστε μὴ εἶναι θα-
kai ptena kai phuta: kai oukh houtos ekhei hoste me einai tha-
 17 hem kuşlar, hem bitkiler; ve değil böyle gibi olmaması bir

τέρω πρὸς θάτερον μηδέν, ἀλλ' ἔστι τι. πρὸς μὲν γὰρ ἔν
tero pros thateron meden, all' esti ti. pros men gar hen
 18 şeyin ilişkisi bir şeyle hiçbir, aksine vardır bir. Doğru
 zira bire

ἅπαντα συντέτακται, ἀλλ' ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ τοῖς ἐλευθέροις
hapanta suntetaktai, all' hosper en oikia tois eleutherois
 19 her şey birlikte-bir-düzen-içinde, tıpkı bir evde
 özgür-olanlar için

ἥκιστα ἔξεστιν ὃ τι ἔτυχε ποιεῖν, ἀλλὰ πάντα ἢ τὰ πλεῖστα
hekista eksestin ho ti etukhe poiein, alla panta e ta pleista
 20 en az izin verilir bir şey gelişigüzel eylemek, ancak
 hepsinin veya çoğunun

τέτακται, τοῖς δὲ ἀνδραπόδοις καὶ τοῖς θηρίοις μικρὸν τὸ εἰς
tetaktai, tois de andrapodois kai tois theriois mikron to eis
 21 düzenlenmiş, kölelerin ve yaban hayvanlarının küçük
 yönelik

τὸ κοινόν, τὸ δὲ πολὺ ὃ τι ἔτυχεν: τοιαύτη γὰρ ἐκάστου
to koinon, to de polu ho ti etukhen: toiaute gar hekastou
 22 ortak-olan, büyük orandaysa gelişigüzel; onların zira
 her birinin

23 ἀρχὴ αὐτῶν ἡ φύσις ἐστίν. λέγω δ' οἷον εἰς γε τὸ διακρι-
arkhe auton he phusis estin. lego d' hoion eis ge to diakri-
ilkedir kendilerinin doğası. Diyorum ki sözgeleş en
azından unsurlarına ayrıştı-

24 θῆναι ἀνάγκη ἅπασιν ἐλθεῖν, καὶ ἄλλα οὕτως ἔστιν ὧν κοι-
thenai ananke hapasin elthein, kai alla houtos estin hon koi-
rılması zorunlu her şeyin, ve farklı benzer şekilde var
onların pay-

25 νωνεῖ ἅπαντα εἰς τὸ ὅλον. ὅσα δὲ ἀδύνατα συμβαίνει ἢ
nonei hapanta eis to holon. hosa de adunata sumbainei e
laştığı hepsinin doğru bütüne. Ne kadar imkânsız
ortaya çıkıyor ya da

26 ἄτοπα τοῖς ἄλλως λέγουσι, καὶ ποῖα οἱ χαριεστέρως λέγον-
atopa tois allos legousi, kai poia hoi khariesteros legon-
yersiz farklı konuşanlar için, ve ne çeşit şeyler en
yetenekli konuşanlar söy-

27 τες, καὶ ἐπὶ ποίων ἐλάχισται ἀπορίαι, δεῖ μὴ λανθάνειν.
tes, kai epi poion elakhistai aporiai, dei me lanthanein.
lüyor, ve hangileri en az çıkmaz, gerekli gözden
kaçırmamak.

28 πάντες γὰρ ἐξ ἐναντίων ποιοῦσι πάντα. οὔτε δὲ τὸ πάντα οὔτε
pantes gar eks enantion poiousi panta. oute de to panta oute
Herkes zira zıt olanlardan yapıyor her şeyi. Ne “her
şey” ne de

29 τὸ ἐξ ἐναντίων ὀρθῶς, οὐτ' ἐν ὅσοις τὰ ἐναντία ὑπάρχει, πῶς
to eks enantion orthos, out' en hosois ta enantia huparkhei, pos
“zıtlıklarlardan” doğru, ne şeylerde zıtlıklar ortaya
çıkıyor, nasıl

30 ἐκ τῶν ἐναντίων ἔσται, οὐ λέγουσιν: ἀπαθῇ γὰρ τὰ ἐναντία
ek ton enantion estai, ou legousin: apathe gar ta enantia
 zıt-olanlardan olacak, söylemiyorlar; kayıtsız/etkilen-
 mez zira zıt-olanlar

31 ὑπ' ἀλλήλων. ἡμῖν δὲ λύεται τοῦτο εὐλόγως τῷ τρίτον τι
hup' allelon. hemin de luetai touto eulogos to triton ti
 birbirlerine/birbirlerinden. Bizim içinse çözülüyor bu
 makul olarak bir üçüncünün

32 εἶναι. οἱ δὲ τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ὕλην ποιοῦσιν, ὥσπερ οἱ
einai. hoi de to heteron ton enantion hulen poiousin, hosper hoi
 var olmasıyla. Diğerleriyse zıt-olanlardan madde
 yapıyorlar, gibi

33 τὸ ἄνισον τῷ ἴσῳ ἢ τῷ ἐνὶ τὰ πολλά. λύεται δὲ καὶ τοῦτο
to anison to iso e to heni ta polla. luetai de kai touto
 eşit-olmayan eşit-olan için ya da bir için çok. Çözülür
 bu da

34 τὸν αὐτὸν τρόπον: ἡ γὰρ ὕλη ἡ μία οὐδενὶ ἐναντίον. ἔτι
ton auton tropon: he gar hule he mia oudeni enantion. eti
 aynı minvalde; zira madde bizce hiçbir şeye zıt değil.
 Ayrıca

35 ἅπαντα τοῦ φαύλου μεθέξει ἔξω τοῦ ἐνός: τὸ γὰρ κακὸν
hapanta tou phaulou metheksei ekso tou henos: to gar kakon
 her şey değersiz-olandan pay alır dışında bir'in; zira
 kötü-olanın

36 αὐτὸ θάτερον τῶν στοιχείων. οἱ δ' ἄλλοι οὐδ' ἀρχὰς τὸ ἀγα-
auto thateron ton stoikheion. hoi d' alloi oud' arkhas to aga-
 kendisi biri öğelerin. Başkaları içinse değil ilkeler iyi-

37 θὸν καὶ τὸ κακὸν: καίτοι ἐν ἅπασιν μάλιστα τὸ ἀγαθὸν ἀρχή.
 thon kai to kakon: kaitoi en hapasi malista to agathon arkhe.
 olan ve kötö-olan; ama her şeyde daha ziyade iyi-
 olan ilke.

38 οἱ δὲ τοῦτο μὲν ὀρθῶς ὅτι ἀρχήν, ἀλλὰ πῶς τὸ ἀγαθὸν ἀρχή
 hoi de touto men orthos hoti arkhen, alla pos to agathon arkhe
 Bunlar doğru ki bir yandan ilke, ama nasıl bir iyi-
 olan ilke

1075 οὐ λέγουσιν, πότερον ὡς τέλος ἢ ὡς κινήσαν ἢ ὡς εἶδος. ἀτό-
 ou legousin, poteron hos telos e hos kinesan e hos eidos. ato-
 b1 söylemezler, acaba olarak erek mi, yoksa olarak
 devindirici mi, yoksa gibi biçim mi? Yer-

2 πῶς δὲ καὶ Ἐμπεδοκλῆς: τὴν γὰρ φιλίαν ποιεῖ τὸ ἀγαθὸν,
 pos de kai Empedokles: ten gar philian poiei to agathon,
 siz Empedokles de; çünkü sevgiyi koyuyor iyi-olan,

3 αὕτη δ' ἀρχὴ καὶ ὡς κινούσα (συνάγει γάρ) καὶ ὡς ὕλη:
 haute d' arkhe kai hos kinousa (sunagei gar) kai hos hule:
 o ilke hem olarak devindirici (bir araya getirir çünkü)
 hem de olarak madde;

4 μὲριον γὰρ τοῦ μίγματος: εἰ δὲ καὶ τῷ αὐτῷ συμβέβηκεν
 morion gar tou migmatos. ei de kai to auto sumbebeken
 parçası zira karışımın. Eğer gerçekten aynı şey ilineks-
 sel olarak

5 καὶ ὡς ὕλη ἀρχῇ εἶναι καὶ ὡς κινούντι, ἀλλὰ τὸ γ' εἶναι οὐ
 kai hos hule arkhe einai kai hos kinounti, alla to g' einai ou
 hem olarak madde ilke oluyorsa hem de olarak
 devindirici, ama yine de var olmaları değil

6 ταὐτὸ. κατὰ πότερον οὖν φιλία; ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἄφθαρ-
tauto. kata poteron oun philia; atopon de kai to aphthar-
 ayni. Sonucu hangisi öyleyse sevgi? Yersiz de bozul-

7 τον εἶναι τὸ νεῖκος; τοῦτο δ' ἐστὶν αὐτῷ ἢ τοῦ κακοῦ φύσις.
ton einai to neikos: touto d' estin auto he tou kakou phusis.
 8 maz olması nefretin; bu ise onun için kötünün
 doğasıdır.

Ἀναξαγόρας δὲ ὡς κινοῦν τὸ ἀγαθὸν ἀρχήν: ὁ γὰρ νοῦς κινεῖ.
Anaksagoras de hos kinoun to agathon arkhen: ho gar nous kinei.
 8 Anaksagoras içinse olarak devindirici iyi-olan ilke;
 zira nous devindirir.

9 ἀλλὰ κινεῖ ἕνεκά τινος, ὥστε ἕτερον, πλὴν ὡς ἡμεῖς λέγο-
alla kinei heneka tinos, hoste heteron, plen hos hemeis lego-
 Ama devindirir uğruna bir şeyin, böylece farklı,
 değilse gibi bizim açıklamış

10 μεν: ἢ γὰρ ἰατρικὴ ἐστὶ πῶς ἡ υἱεία. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ
men: he gar iatrike esti pos he hugieia. atopon de kai to
 olduğumuz; zira hekimlik bir biçimde sağlıktır. Yersiz

11 ἐναντίον μὴ ποιῆσαι τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ νῷ. πάντες δ' οἱ
enantion me poiesai to agatho kai to no. pantes d' hoi
 zıt-olanı koymaması iyi-olana, yani nous'a. Herkes

12 τὰναντία λέγοντες οὐ χρῶνται τοῖς ἐναντίοις, ἐὰν μὴ ῥυθμίση
tanantia legontes ou khrontai tois enantiois, ean me rhuthmise
 zıtlıklardan konuşan yerli yerine oturtmaz zıt-
 olanları, eğer oluşturmazsa düzen

13 τις καὶ διὰ τί τὰ μὲν φθαρτὰ τὰ δ' ἄφθαρτα, οὐδεὶς λέγει:
tis. kai dia ti ta men phtharta ta d' aphtharta, oudeis legei:
bir. Ve neden bazıları bozulur bazıları bozulmaz,
kimse söylemez;

14 πάντα γὰρ τὰ ὄντα ποιοῦσιν ἐκ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν. ἔτι οἱ
panta gar ta onta poiou sin ek ton auton arkhon. eti hoi
bütün zira varolanları yaparlar aynı ilkelerden. Ayrıca
bazıları

15 μὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ποιοῦσι τὰ ὄντα: οἱ δ' ἵνα μὴ τοῦτο
men ek tou me ontos poiou si ta onta: hoi d' hina me touto
varolmayanlardan yaparlar varolanları; diğerleriye
buna

16 ἀναγκασθῶσιν, ἐν πάντα ποιοῦσιν. ἔτι διὰ τί αἰεὶ ἔσται γένε-
anankasthosin, hen panta poiou sin. eti dia ti aei estai gene-
mecbur kalmamak için, bir her şeyi yaparlar. Ayrıca
neden daima olacak o-

17 σις καὶ τί αἴτιον γενέσεως, οὐδεὶς λέγει. καὶ τοῖς δύο ἀρχαῖς
sis kai ti aition geneseos, oudeis legei. kai tois duo arkhas
luş ve nedir nedeni oluşun, kimse söylemez. Ve iki ilke

18 ποιοῦσιν ἄλλην ἀνάγκη ἀρχὴν κυριωτέραν εἶναι. καὶ τοῖς τὰ
poiou sin allen ananke arkhen kurioteran einai. kai tois ta
yapanlar için başka zorunlu ilkenin üstün bir olması. Ve

19 εἶδη ἔτι ἄλλη ἀρχὴ κυριωτέρα: διὰ τί γὰρ μετέσχευεν ἡ
eide eti alle arkhe kuriotera: dia ti gar meteskhen e
ideaları ortaya koyanlar için de ayrıca başka bir ilke
üstün; için ne zira pay aldılar ya da

- 20 μετέχει; καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἀνάγκη τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ τι-
metekhei; kai tois men allois ananke te sophia kai te ti-
pay alırlar? Ve başkaları için zorunlu bilgeliğe ve en
- 21 μιωτάτῃ ἐπιστήμῃ εἶναί τι ἐναντίον, ἡμῖν δ' οὐ. οὐ γάρ ἐστιν
miotate episteme einai ti enantion, hemin d' ou. ou gar estin
22 üst bilgiye olması bir zıt-olanın, bizim içinse değil.
Yoktur zira
- 23 ἐναντίον τῷ πρώτῳ οὐδέν: πάντα γὰρ τὰ ἐναντία ὕλην ἔχει,
enantion to proto ouden: panta gar ta enantia hulen ekhei,
24 zıt-olan ilk-olana/birinciye hiçbir şey; bütün çünkü
zıt-olanlar maddeye sahip,
- 25 καὶ δυνάμει ταῦτα ἔστιν. ἡ δὲ ἐναντία ἄγνοια εἰς τὸ ἐναν-
kai dunamei tauta estin. he de enantia agnoia eis to enan-
26 ve imkân halindedir bunlar. Zıddı olan cehalet zıt-
τίον, τῷ δὲ πρώτῳ ἐναντίον οὐδέν. εἴ τε μὴ ἔσται παρὰ τὰ
tion, to de proto enantion ouden. ei te me estai para ta
27 olana, ama ilk olana zıt-olan hiçbir şey. Eğer olmaya-
caksa dışında
- 28 αἰσθητὰ ἄλλα, οὐκ ἔσται ἀρχὴ καὶ τάξις καὶ γένεσις καὶ
aistheta alla, ouk estai arkhe kai taksis kai genesis kai
29 duyumsanabilir-olanların başka, olmayacak ilke ve
düzen ve oluş ve
- 30 τὰ οὐράνια, ἀλλ' αἰετῆς ἀρχῆς ἀρχή, ὥσπερ τοῖς θεολόγοις
ta ourania, all' aei tes arkhes arkhe, hosper tois theologois
31 gökcisimleri, ancak daima ilkenin ilkesi, tıpkı
teologların

27 καὶ τοῖς φυσικοῖς πᾶσιν. εἰ δ' ἔσται τὰ εἶδη: ἢ <οἱ> ἀριθμοί, οὐδε-
kai tois phusikois pasin. ei d' estai ta eide: e <hoi> arithmoi, oude-
ve fizikçilerin hepsi. Olacaksa biçimler ya da sayılar,
hiçbir

28 νόσ αἷτια: εἰ δὲ μή, οὔτι κινήσεώς γε. ἔτι πῶς ἔσται ἐξ
nos aitia: ei de me, outi kineseos ge. eti pos estai eks
şeyin nedeni; eğer değilse, deviniminki en azından.
Ayrıca nasıl olacak

29 ἀμεγεθῶν μέγεθος καὶ συνεχές, ὃ γὰρ ἀριθμὸς οὐ ποιήσει
amegethon megethos kai sunekhes; ho gar arithmos ou poiesei
büyüklüğü-olmayandan büyüklük ve süreklilik?
Çünkü sayı yaratmaz

30 συνεχές, οὔτε ὡς κινουῦν οὔτε ὡς εἶδος, ἀλλὰ μὴν οὐδέν γ'
sunekhes, oute hos kinoun oute hos eidos. alla men ouden g'
sürekli bir şeyi, ne olarak devindirici ne de olarak
biçim. Ama hiçbiri en azından

31 ἔσται τῶν ἐναντίων ὅπερ καὶ ποιητικὸν καὶ κινητικόν: ἐνδέ-
estai ton enantion hoper kai poietikon kai kinetikon; ende-
olmayacak zıt-olanlardan olarak hem yaratan, hem
devindiren; içinde-

32 χοιτο γὰρ ἂν μὴ εἶναι. ἀλλὰ μὴν ὕστερόν γε τὸ ποιεῖν δυ-
khoito gar an me einai. alla men husteron ge to poiein du-
taşır çünkü olmamayı var. Ancak sonra gelir yapma/
yaratma im-

νάμεως. οὐκ ἄρα αἶδια τὰ ὄντα. ἀλλ' ἔστιν. ἀναίρετέον ἄρα
 33 *nameos. ouk ara aidia ta onta. all' estin. anaireteon ara*
 kândan. Değil öyleyse sonsuz varolanlar. Ama var.
 Kaldırılmalı öyleyse

τούτων τι. τοῦτο δ' εἴρηται πῶς, ἔτι τίνι οἱ ἀριθμοὶ ἐν ἡ
 34 *touton ti. touto d' eiretai pos. eti tini hoi arithmoi hen e he*
 bunlardan biri. Bunun ifade edildi nasıl olduğu.
 Ayrıca neyle sayılar bir ya da

ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα καὶ ὅλως τὸ εἶδος καὶ τὸ πρᾶγμα,
 35 *psukhe kai to soma kai holos to eidos kai to pragma,*
 ruh ve beden ve genel olarak biçim ve şey,

οὐδὲν λέγει οὐδεὶς, οὐδ' ἐνδέχεται εἰπεῖν, ἐὰν μὴ ὡς ἡμεῖς εἴπη,
 36 *ouden legei oudeis. oud' endekhetai eipein, ean me hos hemeis eipe,*
 kimse söylemiyor hiçbir şey. Beklenmez demesi, eğer
 gibi bizim ortaya koymazsa,

ὡς τὸ κινεῖν ποιεῖ. οἱ δὲ λέγοντες τὸν ἀριθμὸν πρῶτον τὸν
 37 *hos to kinoun poiei. hoi de legontes ton arithmon proton ton*
 devindirici yapar. Söyleyenler sayıların birinci/ilk
 olduğunu

μαθηματικὸν καὶ οὕτως αἰεὶ ἄλλην ἐχομένην οὐσίαν καὶ ἀρχὰς
 38 *mathematikon kai houtos aei allen ekhomenen ousian kai arkhas*
 matematiğin-nesnelerinden ve böylece daima takip
 eden *ousia*'ları ve ilkelerini

ἐκάστης ἄλλας, ἐπεισοδιώδη τὴν τοῦ παντός οὐσίαν ποιοῦσιν
 1076 *hekastes allas, epeisodiode ten tou pantos ousian poiousin*
 1076 *a1* her bir farklı, kopuk-kopuk her şeyin *ousia*'sını koyarlar

(οὐδὲν γὰρ ἢ ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ συμβάλλεται οὓσα ἢ μὴ οὓσα)
 (ouden gar he hetera te hetera sumballetai ousa e me ousa)
 2 (hiçbir şey çünkü biri ötekine katmaz ousia olmak
 veya olmamak bakımından)

καὶ ἀρχὰς πολλάς, τὰ δὲ ὄντα οὐ βούλεται πολιτεύεσθαι
 kai arkhas pollas. ta de onta ou bouletai politeuesthai
 3 ve ilke çokça. Ama varolanlar arzu etmezler
 yönetilmeyi

κακῶς. “οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη: εἷς κοίρανος ἔστω.”
 kakos. “ouk agathon polukoiranie: heis koiranos esto.”
 4 kötü-bir-biçimde. “Değil iyi-olan çoklu hâkimiyet;
 tek hâkim olmalı.”

BİRE BİR VE TÜRKÇE ÇEVİRİ

BÖLÜM 1

- 1069 a18 Hakkında *ousia*'nın [bu] teorik-irdeleme; zira
ousia'ların ilkeleri
- 19 ve nedenleri aranıyor. Ve zira eğer bir anlamda bütünse bir
şeylerin-tümü,
- 20 *ousia* birincil kısım; ve ardıllık-bakımındansa, öyleyse ilkin
21 *ousia*, ardından 'nasıl', ardından 'ne kadar'. Aynı zamanda
değil varolanlar
- 22 bir anlamda söylemek gerekirse basitçe bunlar, ancak nite-
likler ve devinimler;
- 23 ve değil beyaz ve değil düz, deriz bile var da
- 24 bunlar, örneğin vardır değil beyaz. Öte yandan hiçbirisi değil
diğerlerinden ayrı-başına.
- 25 Şahitlik eder eskiler de işleriyle/eserleriyle; çünkü *ousia*'nın
arıyorlardı
- 26 ilkeler ve öğeler ve nedenlerini. Oysa şimdikiler tümelleri
27 *ousia* diye daha ziyade ortaya koyarlar (çünkü cinsler
tümel, ki derler [tümeller için])
- 28 ilkeler ve *ousia*'lardır daha ziyade dolayı kavramsal [soyut]
araştırmalarından).
- 29 Eskilerse tek-tekleri, örneğin ateş ve toprak, ama değil
30 ortak olanı, bedeni. *Ousia*'lar üç çeşit, biri duyumsanabilir
– bunun da
- 31 biri ezeli-ebedi, diğeri bozulabilir, bunda hepsi hemfikir,
örneğin
- 32 bitkiler ve hayvanlar [ezeli-ebedi] – bunda zorunlu öğelerin

BÖLÜM 1

[1069 a18] Bu teorik irdeleme *ousia* hakkında, zira *ousia*'ların ilke ve nedenleri aranıyor. Çünkü şeylerin tümü bir bütünse [20] *ousia* bu bütünün birincil kısmıdır, ve ardıllık bakımındansa, ilkin *ousia*, ardından 'nasıl', ardından da 'ne kadar'. Yalın bir biçimde söylemek gerekirse bunlar [yani 'nasıl' ve 'ne kadar'] varolan değil, ama nitelikler ve devinimlerdir. Değil-beyaz ve değil-düz hakkında bile “vardır” deriz, sözgelimi “vardır değil-beyaz”.¹ Öte yandan bunların hiçbirisi [*ousia*'dan] ayrı-başına değil.

[25] Eskiler de eserleriyle buna şahitlik ederler; çünkü onlar da *ousia*'nın ilke ve öge ve nedenlerini arıyorlardı. Oysa şimdikiler daha ziyade tümelleri *ousia* diye ortaya koyuyorlar (çünkü cinsler tümeldir, ki kavramsal araştırmaları sonucu tümeller için daha ziyade ilkeler ve *ousia*'lardır derler). Eskilerse bizzat tek-tekleri *ousia* diye ortaya koyarlar, örneğin ateşi ve toprağı, ama [30] ortak olanı (sözgelişi bedeni) değil.

Ousia'lar üç çeşittir: Biri duyumsanabilir olandır (bunlardan biri ezeli-ebedidir; diğeryise bozulabilir, örneğin bitkiler ve hayvanlar, ki herkes bunda hemfikirdir), duyumsanabilir olanlarda öğelerin –ister bir olsun, ister çok– kavranması zorunludur. Diğeryise devinimsiz olandır (ki bazıları ona

¹ Bu iki cümleyi şu şekilde de çevirmek mümkündür: “Yalın bir biçimde söylemek gerekirse, değili-olanlar keza nitelikler ve devinimler için var deriz. Değil-beyaz ve değil-düz hakkında bile ‘vardır’ deriz. Sözgelişi ‘vardır değil-beyaz’.”

- 33 kavranması, ister bir ister çok – diğeryse devinimsiz, ve o-
 34 na derler bazıları ayrı-başınadır, ki birileri onu ikiye ayırırlar,
 35 diğerleri ise bir doğaca ortaya koyarlar biçimleri ve mate-
 matik-nesnelerini,
 36 başkalarıysa matematik-nesnelerini yalnızca bunlardan.
 Öncekiler [duyumsanabilir olanlar] kesinlikle fi-
 1069 b1 ziğe [ait] (dair devinime çünkü), bunlarsa [devi-
 nimsiz olanlar] başka [bir alana], eğer hiçbir yoksa
 2 bunların ilkesi ortak.
 3 Duyumsanabilir *ousia* değişime-tabi[dir]. Eğer değişim
 4 karşıt olanlardan veya aradakindense, karşıt olanların ama
 değilse
 5 hepsinden (değil beyaz zira ses), fakat zıt olanlardansa,
 6 zorunlu altta-olması bir şeyin değişen karşıtına doğru;
 7 çünkü zıtlıklar değişmez.

ayrı-başınadır der, birileri onu ikiye ayırır, bazıları biçimleri ve matematik-nesnelerini [35] doğaca bir sayar, birileri de yalnızca matematik-nesnelerini *ousia* sayar).

Duyumsanabilir olanlar kesinlikle [1069 b1] fiziğe ait (çünkü devinime dairler), devinimsiz olanlarsa başka bir alana – tabii eğer duyumsanabilir olanlar ile devinimsiz olanların hiçbir ortak ilkesi yoksa.

Duyumsanabilir *ousia* değişime tabidir. Eğer değişim karşıt olanlardan veya aradaki bir başka şeydense, ama karşıt olanların da [5] hepsinden değilse (zira ses “beyaz değil”dir), fakat birbirine zıt olanlardansa, o zaman karşıtına doğru değişen bir şeyin altta olması zorunludur; çünkü zıtlıklar değişmez.

BÖLÜM 2

- 1069 b7 Ayrıca bir şey baki kalır, fakat
8 zıt olan baki kalmaz; var o halde bir üçüncü dışında zıt
olan-
9 ların, madde. Eğer şimdi değişmeler dört çeşitse, ya göre
'ne' [sorusuna]
10 ya 'nasıl'a, ya 'ne kadar'a ya da 'nere'ye; hem oluş yalın
olarak
11 hem de bozuluş göre 'bu-belirli-şey'e, çoğalma ve azalma
ise göre
12 'ne kadar'a, başkalaşma ise göre tesire, yer değiştirme ise
13 göre yere, doğru zıtlıklara olur tek tek
14 değişmeler. Zorunlu değişmesi maddenin imkânına-sahip-
olarak
15 [karşıtların] her ikisinin; mademki iki çeşit varolan [imkân
ve etkinlik], değişir her şey im-
16 kân halinde olandan doğru etkinlik halinde olana (örneğin
beyazdan imkân halinde
17 doğru etkinlik halinde beyaza, benzer şekilde hem çoğal-
mada, hem azal-
18 mada), o halde sadece ilineksel olarak içinde-taşımaz mey-
dana gelmeyi
19 varolmayandan, ayrıca varolandan meydana gelir her şey,
im-
20 kân halinde ama varolandan, olmayandan etkinlik halinde.
Ve işte budur

BÖLÜM 2

[1069 b7] Ayrıca baki kalan bir şey vardır; fakat zıt olan baki kalmaz. O halde zıt olanların dışında bir üçüncü vardır, o da maddedir.

Şimdi eğer değişimler dört çeşitse: ya ‘ne’ sorusuna göre, [10] ya ‘nasıl’a, ya ‘ne kadar’a ya da ‘nere’ye göreyse; o zaman, hem yalın olarak oluş hem de bozuluş ‘bu-belirli-şey’e göre-
dir. Çoğalma ve azalma ‘ne kadar’a, başkalaşma tesire, yer
değiştirme ise yere göredir; çünkü zıtlıklara doğru olur tek tek
değişmeler. Maddenin, karşıtların her ikisinin de imkânına
sahip olarak değişmesi [15] zorunludur. Mademki varolan
iki çeşittir [yani imkân ve etkinlik], her şey imkân halinde
olandan etkinlik halinde olana doğru değişir (örneğin imkân
halinde beyazdan etkinlik halinde beyaza doğru; çoğalma ve
azalmada da benzer şekilde). O halde, ilineksel olarak sadece
varolmayandan meydana gelmesi beklenmez, ayrıca her şey
bir varolandan meydana gelir – ama [20] imkân halinde varo-
landan, etkinlik halinde varolandan değil. Ve işte budur

- 21 Anaksagoras'ın Bir'i; daha iyi zira "hemhal her şey"den – ve
Em-
- 22 pedokles'in karışımı ve Anaksimandros'un ki, ve gibi
Demo-
- 23 kritos'un dediği – "hemhaldi her şey imkân halinde, etkin-
lik halinde ise değil". Dolayısıyla
- 24 maddeye iyice değinmişlerdir; her şey maddeye sahip eğer-
deği-
- 25 şiyorsa, fakat farklı farklı; ve ezeli-ebedi olanlardansa oluş-
mamış olanlar
- 26 devinir ama yer değiştirme suretiyle, ama oluşmadan fakat
şuradan şuraya. Sora-
- 27 bilir biri hangi tür varolmayandan oluş [gerçekleşir diye];
üç tarzda zira
- 28 varolmayan. Eğer sahiden bir şey varsa imkân halinde, yine
de değil herhangi
- 29 bir şeyden [imkândan] ancak farklı [şeyler] [çıkar] farklı
şeylerden. Değil yeterli öyleyse "hemhal tüm
- 30 el-altındakiler". Ayrılrılar zira maddece, yoksa niçin sonsuz
sayıda [varolan] oluş-
- 31 muş da değil [sayıca] bir [varolan]? Zira [Anaksagoras için]
nous bir, o halde madde de birse,
- 32 önceki [yani *nous*] gelir etkinlik haline maddeden olan
imkân halinde. Üç çeşit
- 33 neden ve üç çeşit ilke, ikisi zıtlık, [zıtlıklarınsa] biri
- 34 kavram ve biçim diğeriye [bunların] yoksunluğu, üçüncü-
süyse madde.

Anaksagoras'ın “Bir” dediği, ve Empedokles'in “karışım”ı ve Anaksimandros'un ki ve Demokritos'un söyledikleri; “hemhal her şey” demekten daha iyidir zira “hemhaldi her şey imkân halinde, ama etkinlik halinde değil” demek. Dolayısıyla onlar maddeye iyice değinmişlerdir [konuya temas etmişlerdir]. Her şey –eğer değişiyorsa– maddeye [25] sahiptir; fakat farklı farklı. Oluşmamış olanlar da (yani ezeli-ebedi olanlar da) devinir. Ama onların devinimi yer değiştirmek suretiyledir; oluşmadan, fakat şuradan şuraya [taşınıp] yer değiştirerek. Varolmayanlar üç çeşit olduğuna göre, “Hangi tür varolmayan-dan oluş gerçekleşir?” diye birisi sorabilir.

Eğer sahiden imkân halinde bir şey varsa, bu imkân herhangi bir imkân değildir, ancak farklı şeylerden farklı şeyler çıkar. Öyleyse “hemhal tüm [30] el-altındakiler” demek yeterli değildir. Çünkü özellikler madde bakımından ayrılır. Yoksa niçin sonsuz sayıda [farklı] varolan oluşmuş da bir tane değil? Zira [Anaksagoras için] *nous* tektir. O halde, madde bir olsaydı, önceki [yani *nous*] imkân halinde olan maddeden etkinlik haline gelirdi.

Nedenler ve ilkeler üç çeşittir: Bunların ikisi zıtlık, [zıtlıklarınsa] biri kavram ve biçim, diğeryse [bunların] yoksunluğu; üçüncüsüyse maddedir.

BÖLÜM 3

- 1069 b35 Öte bundan ki meydana gelmez ne madde ne biçim,
36 diyorum sonuncular. Her şey zira değişir, [değişen] bir şey
[olarak] ve aracılığıyla
- 1070 a1 bir şey ve doğru bir şeye. Aracılığıyla neyin? İlk devin-
diricinin; ne?
- 2 Madde; doğru neye? Biçime. Kadar sonsuza giderdi, eğer
sadece
- 3 tunç ortaya çıkmıyorsa yuvarlak ama yuvarlaklık
- 4 ya da tunç da [ortaya çıksaydı]; zorunlu durması [bir
yerde]. Sonra da ki her biri
- 5 eşadlıdan meydana gelir *ousia*’ların (çünkü doğal olanlar
[da] *ousia*’lar
- 6 diğerleri de). Ya çünkü zanaatle, ya doğal olarak meydana
gelir ya da talih eseri veya
- 7 kendiliğinden. Şimdi zanaat ilke bir başkasında, doğa ise
- 8 ilke kendi içinde (insan çünkü insanı oldurur),
- 9 kalan nedenlerse yoksunluğu bunların. *Ousia*’lar ise üç
[çeşit], [1] madde
- 10 ‘bu-belirli-şey’ olmakla görünür [hale gelir] (zira temas
halinde ve değil
- 11 doğaca-bir-olarak, madde ve taşıyıcı); [2] doğa ‘bu-belirli-
şey’ ve
- 12 hali bir şeyin doğru ona; dahası, üçüncüsü, bunlardan
çıkan [3] tek-teklr,
- 13 örneğin Sokrates veya Kallias. Öyleyse ‘bu-belirli-şey’

BÖLÜM 3

[1069 b35] Bunlardan (yani sonunculardan) öte ne madde ne de biçim meydana gelir. Zira her şey, değişen bir şey olarak, [1070 a1] bir şey aracılığıyla ve bir şeye doğru değişir. Neyin aracılığıyla? İlk devindiricinin. Ne değişir? Madde. Neye doğru değişir? Biçime. Eğer sadece yuvarlak tunç ortaya çıkmasaydı ve fakat bunun yanında yuvarlaklık ya da tunç da ortaya çıksaydı, bu sonsuza giderdi – oysa bir yerde durması zorunlu. Sonra da *ousia*’ların her biri [5] eşadlıdan meydana gelir; çünkü doğal olanlar da *ousia*, diğerleri de. Çünkü ya zanaatle, ya doğal olarak, ya talih eseri ya da kendiliğinden meydana gelir *ousia*’lar. Şimdi zanaat, ilke bir başkasında; doğa ise ilke varolanın kendisinde (çünkü insan insanı öldürür); kalan nedenlerse bunların yoksunluğu. *Ousia*’lar ise üç çeşit: (1) ‘bu-belirli-şey’ [10] olmakla görünür hale gelen madde (doğaca-bir-olarak değil ama temas halinde, madde ve taşıyıcı); (2) ‘bu-belirli-şey’ ve bir şeyin ona doğru hali olarak doğa; üçüncüsü, bunlardan çıkan (3) tek-tekler, örneğin Sokrates veya Kallias. Öyleyse birleşik *ousia*’nın dışında ‘bu-belirli-şey’

- 14 yoktur dışında birleşik *ousia*'nın, gibi evin biçimi, eğer
 15 değilse zanaat (yoktur oluşu ve bozuluşu bunların, ancak
 baş-
 16 ka minvalde var ve yok ev maddesiz ve
 17 sağlık ve her şey göre zanaate [olan]), ancak eğer [madde-
 siz biçimler varsa], doğal
 18 olanların; dolayısıyla değil kötü Platon'un demiş olması
 biçimler var kadar
 19 doğal olanlar, eğer varsa biçimleri ancak bunların <gibi
 ateş, et ve ka-
 20 fa; tümü çünkü maddedir, ve asıl *ousia*'ların
 21 nihai [maddesi]>. Şimdi devinimin nedenleri bir anlamda
 önceden-oluşmuş
 22 olanlar, bir anlamda kavraminkilerse eşzamanlı. Çünkü
 sağlıklı olduğunda in-
 23 san, o zaman sağlık da var, ve şekli tunç
 24 kürenin eşzamanlı tunç küreyle. (Sonra-
 25 sında bir şey baki kalır mı, sorgulanmalı; bazı şeylerde zira
 hiçbir şey [bir şeyin baki kalmasını] engellemez,
 26 örneğin ruh bunlardansa, değil tümü ama *nous* [baki kalır];
 tümünün zira
 27 imkânsız öyle [baki kalması]). Açık gerçekten ki değil
 gerekli bu yüzden
 28 var olması biçimlerin; insan çünkü insanı oldurur, tek
 29 olan belirli olanı; benzer şekilde zanaatlerde de; zira
 30 hekimlik zanaati kavramıdır sağlığın.

yoktur, örneğin evin biçimi, ama zanaat –mimarlık– değil [15] (bunların oluşu ve bozuluşu yoktur, ancak maddesiz ev ve sağlık ve zanaate göre olan her şey başka minvalde hem var, hem yok). Ama eğer [maddesiz biçimler varsa], bunlar [ancak] doğal olanların [biçimleri olabilir]. Dolayısıyla Platon'un, doğal olanlar kadar biçimler vardır, demiş olması kötü değil – tabii eğer varsa bunların biçimleri, <örneğin ateş, et ve [20] kafa: bunların hepsi de maddedir ve asıl *ousia*'ların nihai maddeleridir>.

Şimdi devinimin nedenleri bir anlamda önceden oluşmuş olanlar, kavramın nedenleri ise bir anlamda eşzamanlı. Çünkü insan sağlıklı olduğu zaman sağlık da var, tunç kürenin şekli de tunç küreyle eşzamanlı. (Sonrasında [25] bir şey baki kalır mı, sorgulanmalı; zira bazı şeylerde hiçbir şey [bir şeyin baki kalmasını] engellemez, örneğin ruh bunlardan biriye [ruhun] tümü değil ama *nous* [baki kalır]; zira tümünün öyle kalması imkânsız.)

Bu yüzden, gerçekten açık ki, [maddesiz] biçimlerin var olması şart değil, çünkü insan insanı oldurur, tek olan da belirli olanı (zanaatlerde de benzer şekilde; zira [30] hekimlik zanaati sağlığın kavramıdır).

BÖLÜM 4

- 1070 a31 Nedenleri ve ilkeleri başkadır başka şeylerin bir anlamda,
32 bir anlamdaysa, eğer genel olarak söylenecekse ve benzetme yoluyla, aynı [nedenleri ve ilkesi]
33 her şeyin. Sorgulanabilir zira hangileri farklı veya aynı
34 ilkeleri ve öğeleri *ousia*'ların ve ilişkilerin, ve her
35 bir kategori için de benzer şekilde. Fakat yersiz [olurdu] eğer aynı
36 [olsaydı] her şeyde, aynı şeyden çünkü olacak ilişkiler ve *ousia*'lar.
- 1070 b1 Ne peki bu [aynı şey] olacak? Ötesinde zira *ousia*'nın ve öteki ka-
2 tegorilerin hiçbir şey yok ortak olan, önde gelir [bir] öğe kendi
3 ögesinden; ancak bir yandan ne *ousia* ögesi ilişki-
4 lerin ne de onların herhangi biri *ousia*'nın [ögesi]. Ayrıca nasıl beklen[ebil]ir her şeyin
5 olması aynı öğelerinin? Hiçbiri zira örneğin var olmaz öğelerin
6 o öğelerden bir araya gelmiş olanlarla aynı [tarzda], örneğin BA ile
7 B ya da A (ne de düşünmeye-konu-olanların öğeleri var, gibi varolan veya bir;
8 temel oluşturur zira bunlar herbiri için bileşiklerin). Hiçbiri öyleyse olmayacak

BÖLÜM 4

[1070 a31] Başka şeylerin bir anlamda neden ve ilkeleri başkadır; bir anlamdaysa (eğer genel olarak ve benzetme yoluyla söylenecekse) her şeyin neden ve ilkeleri aynıdır. Zira *ousia*’ların ve ilişkilerin ilke ve öğelerinin hangilerinin farklı veya aynı olduğu sorgulanabilir – ve her [35] bir kategori için de benzer şekilde. Fakat eğer her şeyde [nedenler ve ilkeler] aynı olsaydı yersiz olurdu bu, çünkü o zaman ilişkiler ve *ousia*’lar aynı şeyden olurdu.

[1070 b1] Peki bu aynı şey ne olacak? Zira *ousia*’nın ve öteki kategorilerin ötesinde ortak olan hiçbir şey yok; bir öğe kendi öğesinden önde gelir. Ancak, bir yandan ne *ousia* ilişkilerin öğesi ne de ilişkilerin herhangi biri *ousia*’nın öğesi. Ayrıca her şeyin öğelerinin aynı [5] olması nasıl beklenebilir? Zira örneğin öğelerin hiçbiri o öğelerden bir araya gelmiş olanlarla aynı tarzda var olamaz, örneğin BA ile B ya da A (ne de düşünmeye konu olanların –varolan veya bir gibi– [ortak] öğeleri var; zira bunlar bileşiklerin her birine temel oluşturur). Öyleyse

- 9 bunların [öğelerin] ne *ousia* ne de ilişki; ama [ilkelerin var olması] zorunlu. Değildir öyleyse
- 10 her şeyin aynı öğeleri. Yahut diyoruz, bir bakıma öyledir, bir
- 11 bakımaysa değil. Örneğin ortak duyumsanabilir cisimlerde biçim
- 12 sıcaklık ve başka tarzda soğukluk {sıcaklığın} yoksunluğu, madde ise
- 13 imkân halinde bunlar[ın her ikisi] birincil olarak kendisi. *Ousia*'lar bunlar [sıcaklık ve soğukluk] ve
- 14 onlardan olanlar, ilkeler bunlar [sıcaklık ve soğukluk], eğer bir şey sıcak ve soğuktan
- 15 haline gelirse bir[lik], örneğin et veya kemikler; farklı zira zorunlu öncekinin
- 16 olması meydana gelenden. Bunların öyleyse aynı öğeleri ve ilkeleri
- 17 (başka şeylerinse başka), her şey için böyle demek [mümkün] değil, ben-
- 18 zetmeyle ama, sanki biri der ki ilkeler üçtür; biçim
- 19 ve yoksunluk ve madde. Fakat her biri bunların başkadır hakkında
- 20 her bir tür, örneğin renklerde beyaz siyah yü-
- 21 zey; ışık karanlık hava, çıkar bunlardan gün ve gece.
- 22 Mademki değil sadece içsel olanlar nedenler, ayrıca
- 23 dışsal olanlar, yani devindirici, açık ki farklı ilke ve öğe,
- 24 neden her ikisi de, ve bunlara ayrılır ilke. Bir
- 25 anlamda devindiren ya da durduran ilke bir şey ve *ousia*, öyleyse öğeler
- 26 benzetme olarak üç, nedenler ve ilkelerse dört; başka
- 27 başka durumlarda, ve ilk neden olarak devindirici başka başka şeyler için.

öğelerin hiçbirisi ne *ousia* olacak ne de ilişki; ama ilkelerin var olması zorunludur.

Öyleyse [10] her şeyin ögesi aynı değildir. Yahut diyoruz ki bir bakıma öyledir, bir bakıma değil. Örneğin ortak duyumsanabilir cisimlerde sıcaklık (1) biçim ve soğukluk onun (2) yoksunluğu, (3) madde ise imkân halinde bunların her ikisi, ama birincil olarak kendisi. Sıcaklık ve soğukluk ve onlardan olanlar *ousia*'lar, aynı zamanda bunlar ilkeler; eğer bir şey sıcaktan ve soğuktan birlik [15] haline gelirse (örneğin et ve kemikler), öncekinin meydana gelenden farklı olması zorunlu. Öyleyse bunların öge ve ilkeleri aynı (başka şeylerin ise başka). Her şey için böyle demek mümkün değil, ama benzetmeyle, sanki biri diyor ki ilkeler üçtür: (1) biçim ve (2) yoksunluk ve (3) madde. Fakat bunların her biri, [20] her bir tür için başkadır, örneğin renklerde (1) beyaz – (2) siyah – (3) yüzey; (1) ışık – (2) karanlık – (3) hava: gün ve gece bunlardan çıkar. Mademki sadece içsel olanlara nedenler demiyoruz, ayrıca dışsal olanlar (yani devindirici gibi) için de nedenler diyoruz, o zaman açık ki ilke ve öge farklı şeyler – ama her ikisi de neden; ve bunlara ayrılır ilke. Bir [25] anlamda devindiren ya da durduran bir ilke ve *ousia*; öyleyse öğeler de benzetme olarak üç, nedenler ve ilkelerse dördüttür; başka durumlarda başkadır ve ilk neden olarak devindirici başka şeyler için başka: (1) sağlık, (2) hastalık, (3) beden, devindiricisi (4) hekimlik. Yahut (1) biçim, (2) bir tür düzensizlik, (3) tuğla, devindiricisi (4) mimarlık.

- 28 Sağlık, hastalık, beden; devindiricisi hekimlik. Biçim,
düzensizlik
- 29 bir tür, tuğlalar; devindiricisi mimarlık. [Ve bunlara ayrı-
30 lır ilke.] Mademki devindirici doğal-şeylerde
- 31 insan için insan, düşünülür-olanlarda ise biçim ya da
- 32 [onun] zıddı, o zaman bir bakıma üç nedenler olabilir, bir
bakıma dört.
- 33 Sağlık zira bir biçimde hekimlik, ve evin biçimi mimarlık,
34 ve insan insanı oldurur. Ayrıca dışında bunların [var] ola-
rak
- 35 ilk her şeyin devindiren hepsini.

[Ve bu dördüne ayrılır [30] ilke.] Mademki devindirici doğal şeylerde varolanın kendisi, mesela insan için insan; düşünülür olanlarda ise biçim ya da onun zıddı, o zaman bir bakıma nedenler üç olabilir, bir bakıma dört. Zira sağlık bir anlamda hekimlik ve evin biçimi mimarlık ama insan insanı oldurur [yani insanın devindiricisi insandır]. Ayrıca bunların dışında [35] şeylerin hepsini ilk olarak devindiren bir şey var.

BÖLÜM 5

- 1070 b36 Mademki var bir yandan ayrı-başına olanlar diğer
yandansa ayrı-başına olmayanlar, *ousia*'lar
- 1071 a1 öncekiler [ayrı-başına olanlar]. Ve dolayı bundan
hepsinin nedenleri bunlar, çünkü *ousia*'ların
- 2 haricinde yoktur etkilenimler ve devinimler. Bu durumda
olacak bunlar
- 3 ruh belki ve beden, veya *nous* ve iştah ve beden. Dahası
- 4 başka minvalde benzetme bakımından ilkeleri aynıları, gibi
etkin-
- 5 lik ve imkân; ancak bunlar da başka başka şeyler için ve
- 6 başkaca. Bazılarında zira aynısı bazen etkinlik halinde olur
- 7 bazen de imkân halinde, gibi şarap veya et veya insan
(düşer
- 8 bunlar da altına sözü edilen nedenlerin; etkinlik halinde zira
- 9 biçim, eğer ayrı-başınaysa, ve çıkan bu ikisinden yoksun-
luk ise, gibi
- 10 karanlık veya hasta, imkân halinde olansa madde; odur
zira im-
- 11 kânını-taşıyan haline gelme her ikisi). Ayrıca etkinlik hali
ve im-
- 12 kân hali ayrılır sahip olmayanların aynı maddeye, <bazıla-
rının> değildir
- 13 aynı biçimleri fakat farklı. Örneğin insanın nedenleri öge-
14 ler, ateş ve toprak olarak madde ve onun özgül biçimi, ve
ayrıca bir şey

BÖLÜM 5

[1070 b36] Mademki bir yandan ayrı-başına olanlar diğer yandansa ayrı-başına olmayanlar var, *ousia*'lar [1071 a1] öncekilerdir (yani ayrı-başına olanlar). Ve bundan dolayı hepsinin nedenleri bunlardır, çünkü *ousia*'lar yoksa etkilenim ve devinimler de yoktur. Bu durumda bunlar {*ousia*'lar} belki ruh ve beden olacak veya *nous* ve iştah ve beden. Dahası, başka minvalde, benzetme bakımından ilkeleri de aynıları (etkinlik [5] ve imkân gibi); ancak bunlar da başka başka şeyler için ve başkaca. Zira bazılarında aynı şey bazen etkinlik halinde olur bazen de imkân halinde: şarap veya et veya insan gibi (bunlar da sözü edilen nedenlerin altına düşer: zira (1) biçim etkinlik halindedir, eğer ayrı-başınaysa, ve bu ikisinden çıkan (2) yoksunluk ise, [10] karanlık veya hasta gibi – imkân halinde olansa (3) maddedir: odur zira her ikisi haline gelme imkânı taşıyan). Ayrıca aynı maddeye sahip olmayanların etkinlik hali ve imkân hali ayrılır, <bazılarının> biçimleri aynı değil fakat farklıdır. Örneğin insanın nedenleri öğelerdir, [15] ateş ve toprak olarak madde ve onun özgül biçimidir, ve ayrıca

- 15 başka onun dışında örneğin baba, ve ötesinde bunların
güneş ve
- 16 yatık çember, ne madde olanlar ne biçim ne yoksunluk ne
de
- 17 eşbiçimlilik fakat devindirici. Ayrıca görmek gerek ki
[nedenlerin] bazıları [için] ge-
- 18 neldir/tümeldir demek [mümkün], bazıları değil. Her şeyin
birinci nedenleri
- 19 etkinlik halinde önde gelen şu [belirli şey], öteki de imkân
halinde olan. Öncekiler
- 20 yani tümel/genel [nedenler] yoktur, ilkesi zira tek[il] olan
21 tek[il] olanın; insan zira insandan genel olarak,
- 22 ama değildir herhangi biri[nden], fakat Peleus
Akhilleus'unkiydi seninki ise
- 23 baban, ve şu B şuradaki BA'nınki, genel olarak ise B
24 yalın olarak BA'nınki. Bu durumda, eğer sahiden bunlar
ousia'larınkiyse, başka[dır] başka şeylerin
- 25 nedenleri ve öğeleri, gibi ifade edildiği, olmayanlar aynı
cins-
- 26 ten, renkler [ve] sesler [ve] *ousia*'lar [ve] nicelikler, hariç
olarak ben-
- 27 zetme. Olanlar da aynı biçimden farklı, değil biçimce
ama[,] çünkü
- 28 tek-teklerin [nedenleri ve öğeleri] başka [başkadır], senin
madde ve biçimin ve
- 29 devindiricin ve benimki, genel kavram bakımından [olsa
bile] aynı.
- 30 Sorgulama[mız] neler [olduğu hakkında] ilkelerinin veya
öğelerinin *ousia*'ların ve ilişkilerin ve
- 31 niteliklerin, bunlar aynı mı farklı mı [diye], açık ki pek çok
yoldan

onun dışında başka bir şey, örneğin baba, ve bunların ötesinde güneş ve yatık çember – bunlar madde, biçim, yoksunluk veya eşbiçimlilik değil fakat devindirici. Ayrıca görmek gerekir ki nedenlerin bazıları için geneldir/tümeldir demek mümkün, bazıları için değil. Her şeyin birinci nedeni etkinlik halinde önde gelen bu-belirli-şey, öteki de imkân halinde olandır. Öncekiler [20] yani genel/tümel nedenler yoktur: zira tek olanın ilkesi tek olandır, çünkü insan genel olarak insandır, ama herhangi birinden değil: Peleus Akhilleus'unkiydi, seninkiyse baban, ve şu B şuradaki BA'nınki; genel olarak B ise yalın olarak BA'nınki. Bu durumda eğer sahiden bunlar *ousia*'larinkiyse, başka şeylerin [25] neden ve öğeleri başkadır; daha önce ifade edildiği gibi, aynı cinsten değillerse (renkler, sesler, *ousia*'lar, nicelikler) – fakat benzetme hariç. Aynı biçimden olanlar da farklı, biçimce değil ama, çünkü tek teklerin neden ve öğeleri başka başkadır: Senin madde ve biçimin ve devindiricin ve benimkiler başkadır – genel kavram bakımından aynı olsa bile.

[30] Sorgulamamız, *ousia*'lar ve ilişkiler ve niteliklerin ilke veya öğelerinin neler olduğu hakkında: Bunlar aynı mı, yoksa farklı mı? Açık ki pek çok farklı yoldan söylene bile her biri-

- 32 bile söylenen [aynı]dır [ilkeleri] her birinin, ayrıştırıldığın-
da ise değil aynı fakat
- 33 farklı, dışında böyle [olanların] ve hepsinin, şu anlamda
aynı ya da ben-
- 34 zer, ki madde, biçim, yoksunluk, devindirici, ve böyle
- 35 *ousia*'ların nedenleri bir anlamda nedenleri her şeyin,
çünkü [onlar] kaldırıldığında [her şey] ortadan kaldırılır.
- 36 Dahası [her şeyin nedeni aynı] ilk olan tam-halde [söz
konusu olduğunda]. Şu anlamdaysa[;] farklı ilk olanlar
olacak ne kadar
- 37 karşıtlar [varsa] ne olarak cins söylenen ne de pek çok yolla
söy-
- 1071 b1 lenen; ve ayrıca maddeler. Neler şimdi ilkeleri
duyumsanabilir olanların
- 2 ve sayıları, ve [bu ilkelerin] ne şekilde aynı ve ne şekilde
farklı [oldukları], açıklandı.

nin ilkeleri aynı; [anlamca] ayrıştırıldığında ise aynı değil fakat farklı (dışında böyle olanların ve hepsinin). Şu anlamda aynı ya da benzerdir: ki madde, biçim, yoksunluk, devindirici ve böyle [35] *ousia*'ların nedenleri bir anlamda her şeyin nedenleri, çünkü *ousia*'lar kaldırıldığında her şey ortadan kalkar. Dahası tam-halde ilk olan [(yani ilk devinmeyen devindirici) söz konusu olduğunda her şeyin nedeni aynıdır]. Şu anlamdaysa farklı: Ne kadar karşıt varsa o kadar ilk neden olacak (ne cins olarak söylenen ne de pek çok yolla söylenenler; [1071 b1] ve ayrıca madde).

Duyumsanabilir olanların ilkelerinin neler ve bunların sayılarının kaç olduğu, öte yandan bu ilkelerin ne şekilde aynı ve ne şekilde farklı olduğu böylece açıklanmış oldu.

BÖLÜM 6

1071 b3 Mademki üç *ousia*'lar, ikisi doğal, biri
4 ise devinimsiz, hakkında bunun söylemeliyiz ki zorunlu
olması ezeli-ebedi
5 bir *ousia*'nın devinimsiz. Çünkü *ousia*'lar asılları var olanla-
rın,
6 eğer hepsi tabilerse bozuluşa, her şey bozuluşa-tabi; ama
imkânsız
7 devinimin oluşması veya bozulması (daima zira var), ne de
zamanın [mümkün].
8 Çünkü örneğin önce ve sonra var olmaz olmadığında za-
9 man; ve devinim demek ki tıpkı sürekli gibi za-
10 man; ya çünkü [zamanın] kendisi ya da devinimin bir etki-
lenimi. Devinim değildir
11 sürekli dışında göre yere olanın, ve bunun da dairesel-ola-
nı.
12 Ancak eğer varsa devindiren veya yaratan, olmayan etkin
ancak
13 bir şey, olmayacak devinim; içinde-taşır {muhtemeldir} zira
imkâna sahip olan olmamayı
14 etkin. Hiçbir şey, yani yararlı olmayacak eğer *ousia*'lar yara-
tırsak ezeli-
15 ebedi, gibi şu İdeacılar, eğer değilse bir şeyin mümkün
olması ilkesi
16 değişme; değil dolayısıyla bu yeterli, ne de bir başka *ousia*

BÖLÜM 6

[1071 b3] Mademki *ousia*'lar üçtür, ikisi doğal, biri ise devinimsiz, bunun hakkında söylemeliyiz ki, ezeli-ebedi [5] bir devinimsiz/değişmeyen *ousia*'nın olması zorunlu. Çünkü *ousia*'lar varolanların asılları – eğer hepsi bozuluşa tabilerse her şey bozuluşa tabi olur; ama devinimin oluşması ve bozulması imkânsız (zira devinim daima var), ne de zamanın [oluşması ve bozulması mümkün]. Çünkü örneğin zaman var olmadığında önce ve sonra da var olmaz; ve demek ki devinim de tıpkı zaman gibi sürekli. Çünkü zaman [10] ya devinimin kendisi ya da onun bir etkilenimi. Devinim yere-göre-olanın {yer değiştirme} haricinde sürekli değildir, yer değiştirmenin de yalnızca dairesel olanı sürekli. Ancak eğer bir devindiren veya yaratan varsa ve bu etkin olmayan bir şeyse devinim olmayacaktır: çünkü imkâna-sahip-olan içinde-taşır etkin olmamayı da. Yani hiçbir şeye yaramayacak eğer şu İdeacıların yaptığı gibi [15] ezeli-ebedi *ousia*'lar yaratırsak, eğer bu şeyin değişme ilkesi olması mümkün değilse. Dolayısıyla bu yeterli

- 17 dışında biçimin [yeterli]; çünkü olmazsa etkin, olmayacak devinim. Ayrıca
- 18 değil [yeterli] etkin olsa bile, *ousia*'sı onun imkânsa; zira olmayacak
- 19 devinim ezeli-ebedi; içinde-taşır çünkü imkân halinde olan olmamayı var. Lazım
- 20 yani var olması ilkenin onun ki *ousia*'sı etkinlik. Ayrıca dolayısıyla
- 21 bu lazım *ousia*'ların olması maddesiz; ezeli-ebedi olmaları zira lazım
- 22 eğer en azından olacaksa bir ezeli-ebedi-olan. Etkinlik yani. Yine de [bir] çık-
- 23 maz [söz konusu]; düşünülür zira ki bir yandan etkin olanlar hep imkâna sahip ama öte yandan mümkün
- 24 olanlar değil hep etkin, yani aslolan var olması imkânın.
- 25 Fakat bu öyleyse, hiçbiri ol[may]acak varolanların; içinde-taşır zira
- 26 imkâna sahip olma bir yandan olmayı bir yandansa olmayı. Öte yandan eğer gibi denilirse
- 27 teologlar “karanlıktan oluşanlar”, veya gibi fenciler
- 28 hemhaldi tüm özellikler, aynı [şekilde] imkânsız [olur]. Nasıl zira
- 29 devinimlendirecek, eğer değilse etkinlik halinde bir neden? Çünkü
- 30 ahşap devinmeyecek kendi kendine, ancak marangozlukla, ne de yumur-
- 31 talar veya toprak [kendi kendine devinebilir], ama tohumlar ve meni [ile]. Bu yüzden

değil, ne de biçimin dışında bir başka *ousia* yeterli, çünkü etkin olmazsa devinim olmayacak. Ayrıca etkin olsa bile yeterli değil, eğer onun *ousia*'sı imkânsa; zira o zaman ezeli-ebedi devinim olmayacak, çünkü imkân-halinde-olan var olmamayı da içinde-taşıır.

[20] Yani *ousia*'sı etkinlik olan bir ilkenin var olması şart. Ayrıca bu *ousia*'ların maddesiz olması da şart. Eğer ezeli-ebedi-olan bir şey olacaksa tam da bunların ezeli-ebedi olmaları lazım gelir. Etkinlik yani. Ama yine de bir çıkmaz/açmaz söz konusu: zira düşünülür ki, bir yandan etkin olanlar hep imkâna sahip ama öte yandan mümkün olanlar hep etkin değil – yani aslolan imkânın var olması. [25] Fakat bu öyleyse, varolanların hiçbirini olmayacak, zira imkâna-sahip-olma bir yandan olmayı bir yandansa olmamayı içinde-taşıır. Öte yandan eğer teologlar gibi “karanlıktan zuhur ettiler” veya fenciler gibi “hemhaldi tüm özellikler” denilirse de aynı şekilde imkânsız olacaktır. Zira nasıl devinimlendirecek eğer etkinlik halinde bir neden değilse? Çünkü [30] ahşap kendi kendine devinmeyecek, ancak marangozlukla devinecek, ne de yumurtalar veya toprak kendi

- 32 bazıları koyarlar daimi etkinliği, gibi Leukippos ve Platon;
 33 daimi zira olur derler devinim. Fakat neden ve [devinimin]
 hangi [çeşidi] de-
- 34 mezler, ne de, <eğer> şöyle <veya> böyle, [olmanın]
 nedenlerini [söylerler]. Hiçbir şey zira öyle rastgele devin-
- 35 mez, ancak gerekli [devindiren] bir şeyin daima bulunma-
 sı, sanki şimdi doğal olarak bir
- 36 yandan, zorla öte yandan veya *nous*'la veya başka bir şeyle.
 (Peki hangi çeşit [devinim] aslolanı?
- 37 Fark zira çok müthiş bu). Öte yandan Platon
- 1072 a1 bile ne çeşit anlatamıyor kendi düşündüğünü
 bazen ilkenin olduğunu, kendi
- 2 kendini devindiren; [devinimden] sonra zira ve eşzamanlı
 gökle ruh,
- 3 öyle der. Şimdi imkânı düşünmek etkinlikten öndedir
 [diye]
- 4 bir bakıma iyidir bir bakıma ise değil (demiştik nasıl). Ki
 5 etkinlik önde, şahitlik eder Anaksagoras (çünkü *nous* et-
- 6 kinlik) ve Empedokles 'sevgi ve nefret' ile, ve daimi diyen-
- 7 ler devinimin var olması, örneğin Leukippos; öyleyse değil-
 dir sınırsız
- 8 zaman[ca] *khaos* veya gece, ancak aynı daima ya tekrarlı/
 periyodik ya da baş-
- 9 kaca, tabii eğer öndeysel etkinlik imkândan. Eğer şimdi
 aynı şey
- 10 daimi tekrarlıysa, gerekli bir şey daima kalan aynı şekilde
 etkin. Eğer ama

kendine devinebilir, onlar da ancak tohumlar ve meniyle. Bu yüzden bazıları “daimi etkinliği” ortaya koyarlar (Leukippos ve Platon gibi): zira devinim daimi olur derler. Fakat “neden?” ve “[devinimin] hangi çeşiti?” diye sormazlar; ne de şöyle veya böyle olmanın nedenlerini söylerler. Zira hiçbir şey öyle rastgele [35] devinmez, ancak devindiren bir şeyin daima bulunması gerekli – devinim ya doğal olarak, ya zorla, ya *nous*’la ya da başka bir şeyle. (Peki devinimin hangisi aslolanı? Zira çok müthiş bir fark bu.) Öte yandan Platon [1072 a1] bile bazen “kendi kendini devindiren” dediği ilkenin ne çeşit olduğunu anlatamıyor; zira der ki ruh, devinimden sonra ve gökle eşzamanlı. Şimdi imkânı etkinlikten öndedir diye düşünmek bir bakıma yerindedir, bir bakıma ise değil (nasıl olduğunu söylemiştik). Ki [5] etkinlik imkândan önde; Anaksagoras (“*nous* etkinliktir”), Empedokles (“sevgi ve nefret”) ve devinim daimi diyenler (örneğin Leukippos) buna şahitlik ederler. Öyleyse *khaos* ve gece zamanca sınırsız değildir, ancak aynılar daima, ya tekrarlı {periyodik} ya da başkaca – tabii eğer etkinlik imkândan öndeyse. Eğer şimdi aynı şey [10] daimi tekrarlıysa

- 11 devam edecekse oluş ve bozuluş var olmaya, başka bir şeyin gerekli olması daima et-
- 12 kin olan başka ve başka. Zorunlu o halde bir bakıma kendi başına
- 13 etkin olması bir bakımayla başka bir şeye göre; şüphesiz ki öyleyse ya göre bir başkasına ya da göre
- 14 ilk-olana. Zorunlu şimdi [olması] göre buna {ilk-olana}; yine zira önceki
- 15 bizatihi nedeni sonrakinin. Dolayısıyla daha iyi ilk-olan. Ve
- 16 zira nedeni önceki onun daima aynı-şekilde [olmasının]; başka-başkalığına farklı,
- 17 daimi başka-başkalığına her ikisi açıkça. Dolayısıyla bu [özelliklere?] sahip
- 18 devinimler. Ne o halde başka lazım aramak ilkeler [devinimden gayri]?

{periyodikse}, bir şeyin daima aynı şekilde etkin kalması gerekli. Ama eğer oluş ve bozuluş var olmaya devam edecekse, başka başka etkin olan farklı bir şeyin daima var olması gerekli. O halde, bir bakıma kendi başına, bir bakıma ise başka bir şeye göre etkin olması zorunlu; öyleyse şüphesiz ki ya bir başkasına göre ya da ilk-olana. Zorunludur öylese buna {ilk-olana} göre olması; zira yine önceki sonrakinin [15] bizatihi nedeni. Dolayısıyla ilk-olan daha iyi. Ve zira önceki, onun {dairesel yer-değiştirmenin} daima aynı-şekilde olması-nın nedeni, başka-başkalığınsa {değişkenliğin} nedeni farklı; daimi başka-başkalığın nedeniyse açıkça her ikisi. Dolayısıyla devinimler bu özelliklere sahip. O halde devinimden gayri başka ilkeler aramaya ne lüzum var?

BÖLÜM 7

- 1072 a19 Mademki bu şekilde ancak içinde-taşır, ve eğer
değilse öyle, gece-
20 den/karanlıktan olacak ve “hemhal her şey”den ve var-
olmayandan, çözülmüş sayılabilir
21 bunlar, ve var bir şey daima devinen devinimi bitmeyen, o
22 ise dairesel olan (ve bu değil kavramca sadece ancak işçe
de açık).
23 O halde ezeli-ebedi olabilir birinci gök. Var demek ki bir
şey onu da
24 devindiren. Mademki devindirilen hem devindiren, hem
orta, demek ki
25 var bir şey devindirilmeden devindiren, ezeli-ebedi olan
hem *ousia*, hem etkinlik
26 olan. Devindirir bu şekilde iştah duyulan ve düşünülen;
devindirir devin-
27 dirilmeksizin. Bunların birincileri aynıları. Arzulanan zira
28 görünen iyi, [düşünüp-taşınıp]-listenileninse aslı iyi olan.
29 İştah duyarız [o şeyin iyi olduğunu] uygun-gördüğümüz
için daha ziyade ya da uygun-görürüz [ona] iştah duydu-
ğumuz için;
30 ilke zira aklın-faaliyeti. *Nous* ise tarafından düşünülebilen-
ler devindirilir, düşünülebilen
31 ise farklı [bir] kavram dizisi bizatihi; ve bunda *ousia* birin-
cil/aslolan,
32 ve bunda o yalın ve etkinliğe göre (“bir” ve

BÖLÜM 7

[1072 a19] Mademki ancak bu şekilde mümkün; öyle olmasaydı [20] geceden/karanlıktan, “hemhal her şey”den ve var-olmayandan olurdu, öylese bunlar çözülmüş sayılabilir: demek ki daima devinen, devinimi bitmeyen bir şey var – o da dairesel olan (ve bu sadece kavramca değil, işçe de açık). O halde ezeli-ebedi olabilir birinci gök. Demek ki onu da devindiren bir şey var. Mademki devindirilen hem devindiren, hem orta, demek ki [25] devindirilmeden devindiren bir şey var: ezeli-ebedi olan, hem *ousia* hem de etkinlik olan.

Devindirir bu şekilde iştah duyulan ve düşünülen; devindirir devindirilmeksizin. Bunların birincileri aynıları/kendileri. Zira arzulanan görünüşte iyi olan, düşünüp-taşınıp-istenilen ise aslen iyi olan. Bir şeye o şeyi uygun gördüğümüz için iştah duyarız, o şeye iştah duyduğumuz için o şeyi uygun görmekten ziyade; [30] zira aklın-faaliyeti ilkedir. *Nous* ise düşünülebilenler tarafından devindirilir, düşünülebilense bizatihi farklı bir kavram dizisi; ve bunda *ousia* birincildir/aslolandır, yalın ve etkinliğe göredir (“bir” ve “yalın” aynı değildir, çünkü “bir”

- 33 “yalın” değildir aynı; çünkü “bir” ölçüyü ifade eder,
 34 “yalın” ise nasıl kendisinin). Ama aslında hem iyi-olan
 hem de
 35 bizatihi kendisi için seçilir-olan [*ousia* ile] aynı kavram
 dizisinde; ve en-iyisidir
 1072 b1 daima ya da [en iyiye] benzeyendir birinci olan. Ki var
 olduğunu ereksel nedenin olanlarda
 2 devinimsiz, ayırım açık eder; zira bir şey ereksel nedendir
 <hem de>
 3 bir şeyin, ki bir yandan [devinimsizler], diğer yandansa
 değil. Devindirir gibi sevilen-bir-şey, devinenler
 4 ise diğerlerini devindirir. Bir şey devindirildiğindeyse,
 muhtemel baş-
 5 kaca olması; öyleyse eğer yer değiştirme [devinimin] aslıy-
 sa etkinlik açısından, de-
 6 vinenin kendisi bakımından en azından beklenir başkaca
 olması, [en azından] bakımından yer, ve
 7 değil bakımından *ousia*. Mademki var bir şey devindiren
 [ama] kendisi devinimsiz olan,
 8 [ve] etkinlik halinde olan, bu [varolan] içinde-taşımaz
 başka haline gelmeyi hiçbir şey. Yer değiştirme
 9 zira aslı değişmelerin, bunun ise dairesel olanı; bu[dur]
 {dairese devinen}
 10 onun {devinmeyen devindiricinin} devindirdiği. Zorunlu-
 luktan böylece olandır [o]; ve olduğu için zorunlu,
 11 iyi[dir], ve bu yüzden ilke[dir]. Zira zorunlu-olan birçok
 anlama gelir,
 12 bir kere zorla[dır] ki karşı devindirilmeye, sonra o yoksa
 [yoktur] hiçbir iyi olan,
 13 sonra da içinde-taşımayandır başkaca [olmayı] fakat yalın
 olarak [kendi olandır]. Böyle bir

ölçüyü ifade eder, “yalın” ise nasılı kendisinin). Ama aslında *ousia*’yla aynı kavram dizisindedir hem iyi-olan hem de [35] bizatihi kendisi için seçilir-olan; ve [1072 b1] daima en-iyisidir ya da en-iyiye benzeyendir birinci olan.

Ki devinimsiz olanlarda ereksel nedenin var olduğunu bu ayrım açığa çıkarır: zira bir şeyin ereksel nedeni olabilir, hem de bir şey bizatihi ereksel neden olabilir, ki [ikincisi] devinimsizler için, diğeryse değil. [Devinimsizler] devindirir sevilen-bir-şey gibi, devinenlerse diğerlerini devindirir. Bir şey devindirildiğindeyse başkaca [5] olması muhtemel; öyleyse eğer yer değiştirme etkinlik açısından devinimin aslıysa, devinenin kendisi bakımından beklenir en azından başkaca olması: yer bakımından, ama *ousia* bakımından değil. Mademki devindiren ama kendisi devinimsiz ve etkinlik halinde olan bir şey var, bu [varolan] başka hiçbir şey haline gelmeyi içinde-taşımaz. Zira yer değiştirme değişmelerin aslı – bunun ise dairesel olanı; budur {dairesele devinen} [10] onun {devinmeyen devindiricinin} devindirdiği. Zorunluluktan böyledir o {devinmeyen devindirici}; ve zorunlu olduğu için iyidir ve bu yüzden ilkedir. Zira zorunlu-olan birçok anlama gelir: (1) bir kere zorladır ki devindirilmeye karşıdır, (2) sonra o yoksa hiçbir iyi olan yoktur, (3) sonra da başkaca olmayı içinde-taşımayan, fakat yalın olarak kendi olandır. Öyleyse gök

- 14 öyleyse ilkeden çıkar gök ve doğa. Onun ömrü
 15 gibidir en-iyisi kısa bir zaman için bizim [yaşayabileceğimi-
 zin]. O zira daima öyle;
 16 bizim için zira imkânsız, ki haz da etkinliği
 17 bunun (bu yüzden uyanık-olmaklık, duyumsama, aklın-
 faaliyeti en-çok-haz-veren;
 18 umutlar ve hatıralarsa dolayısıyla bunların). Aklın-faaliyeti
 bizatihi
 19 kendinde en-iyi-olanı [düşünmedir], [aklın-faaliyetinin] en
 iyisi de en iyi olanı [düşünme].
 20 Kendisini düşünür *nous* katılarak düşünülene; düşünülebi-
 lir zira
 21 hale gelir temasla ve düşünmeyle, böylece aynı [olur] *nous*
 ve düşünülen.
 22 Zira alan düşünülünü ve onun *ousia*'sını *nous*'tur, etkin olur
 ama
 23 [bunlara] sahip-olan, böylece öncekinden {almadan} daha
 ziyade bu {etkin olma} düşünülür *nous*'un tanrısal-olana
 sahip olması [olarak],
 24 ve temaşa da en-çok-haz-veren ve en-iyi-olan. Eğer şimdi
 öyle iyi durumdaysa,
 25 gibi bizim olduğumuz bazen, tanrı daima, hayret-uyandırıcı;
 daha fazlasıysa, öte
 26 hayret-uyandırıcı-olmaktan. Sahiden öyle. Ve canlılık/
 yaşam da zaten [ona] aittir;
 27 zira *nous*'un etkinliği canlılık/yaşam, önceki {tanrı} ise
 etkinlik. Etkinliği ise
 28 bizatihi öncekinin {tanrının} canlılık/yaşam en-iyi ve ezeli-
 ebedi. Söylüyoruz
 29 tanrının olduğunu canlı ezeli-ebedi en-iyi-olan, yani canlı-
 lık/yaşam ve hayat sürekli

ve doğa böyle bir ilkeden çıkar. Bizim kısa bir vakit [15] için [yaşayabileceğimizin] en iyisi onun ömrü gibidir. O zira daima öyle, ama bizim için imkânsız – ki haz da etkinliği onun (bu yüzden uyanık-olmaklık, duyumsama, aklın-faaliyeti en-çok-haz-veren; umutlar ve hatıralarsa bunların dolayısıyla).

Aklın-faaliyeti bizatihi kendinde en-iyi-olanı [düşünme-dir]. [Aklın-faaliyetinin] en iyisi de en iyi olanı [düşünme]. [20] *Nous* düşünülene katılarak kendisini düşünür; zira temasla ve düşünmeyle düşünülebilir hale gelir, böylece *nous* ile düşünülen aynı olur. Zira düşünüleni ve onun *ousia*'sını alan *nous*'tur. Bunlara sahip-olan etkin olur, böylece *nous*'un tanrısal-olana sahip olması [olarak] öncekinden {verileni almadan} daha ziyade bu {etkin olma} düşünülmüyor: ve temaşa da en-çok-haz-veren ve en-iyi-olan. Şimdi eğer bizim bazen olduğumuz gibi tanrı daima iyi durumdaysa, [25] bu hayret-uyandırıcıdır. Bundan daha fazlasıysa hayret-uyandırıcı-olmaktan da ötedir. Sahiden öyle. Ve canlılık/yaşam da zaten [ona] aittir; zira *nous*'un etkinliği canlılık/yaşam, önceki {tanrı} ise etkinlik. Öncekinin {tanrının} etkinliği ise bizatihi en-iyi ve ezeli-ebedi canlılık/yaşam. Tanrının ezeli-ebedi en-iyi-olan canlı olduğunu söylüyoruz, yani tanrıya canlılık/yaşam

- 30 ve ezeli-ebedi aittir tanrı; bu zira tanrı. Nasıl da
 31 varsayarlar, gibi Pythagorasçılar ve Speusippos
 32 en-güzel ve en-iyinin ilke olmadığını, çünkü hem
 33 bitkilerin, hem hayvanların ilkeleri nedenler iken
 34 iyi ve tam-olan çıkanlarda bunlardan, dosdoğru düşünmü-
 yorlar.
- 35 Zira tohum çıkar başka önceki tam-olandan, ve
 1073 a1 birincil-olan/aslolan değildir tohum fakat tam-
 olandır; örneğin önde gelen
- 2 insanın diyebilir biri olduğunu tohumundan, bundan {söz
 konusu tohumdan}
- 3 meydana gelmiş olmayan fakat başkasından [ve] kendisin-
 den çıkan tohum. Ki öyleyse var bir
- 4 *ousia* ezeli-ebedi ve devinimsiz ve ayrı-başına-olan duyum-
 sanabilir olan-
- 5 lardan; açık söylenenlerden. Gösterildi ki bü-
 6 yüklüğe mümkün değil sahip olması bu *ousia*'nın [zira o]
 parçalanamaz
- 7 ve bölünemezdir (devindirir zira sonsuz zaman [boyunca],
 hiçbir
- 8 sahip değil imkâna sınırsız sonlu-olan, mademki her
 büyüklük
- 9 ya sonsuz/sınırsız ya da sonlu, sonlu-olan bu yüzden
 10 sahip olamaz [sonsuz/sınırsız] büyüklüğe, sonsuz/sınırsız
 olan ise [zaten büyüklüğe sahip değil] ki genel olarak yok-
 tur hiçbir sonsuz/sınırsız
- 11 büyüklük); ayrıca [açık] ki [o] etkilenmeyen ve başkalaş-
 mayan[dır];
- 12 tüm zira diğer devinimler sonra[dır] göre yere olandan.
- 13 Bunlar[dan] öyleyse açık neden bunun {devinmeyen devin-
 dirici} olduğu bu minvalde.

ve sürekli [30] ve ezeli-ebedi hayat aittir; bu zira tanrı.

Pythagorasçılar ve Speusippos gibileri, en-güzel ve en-iyinin ilke olmadığını, çünkü hem bitkilerin, hem hayvanların ilkeleri nedenlerken, iyi ve tam-olanın bunlardan çıkanlarda olduğunu varsayarken, dosdoğru düşünmüyorlar. [35] Zira tohum başka [bir] önceki tam-olandan çıkar, ve [1073 a1] birincil-olan/aslanan tohum değil, fakat tam-olandır. Örneğin insanın tohumundan önde gelen olduğu söylenebilir; söz konusu tohumdan değil ama başkasından çıkan insan ve bu insanın kendisinden çıkan tohum. Ki öyleyse ezeli-ebedi olan ve devinimsiz olan ve duyumsanabilir-olanlardan ayrı-başına-olan bir *ousia* var; [5] söylenenlerden açık.

Gösterildi ki bu *ousia*'nın büyüklüğe sahip olması mümkün değil, zira o parçalanamaz ve bölünemezdir (zira sonsuz zaman boyunca devindirir, hiçbir sonlu olansa sınırsız imkâna sahip değil, mademki her büyüklük ya sonsuz/sınırsız ya da sonlu, sonlu-olan bu yüzden [10] sonsuz/sınırsız büyüklüğe sahip olamaz, sonsuz/sınırsız olansa zaten büyüklüğe sahip değil, ki genel olarak hiçbir sonsuz/sınırsız büyüklük yoktur). Ayrıca açık ki o etkilenmeyen ve başkalaşmayandır; zira tüm diğer devinimler yere göre olandan sonradır. Öyleyse bu söylenenlerden açık, neden [devinmeyen devindiricinin] bu minvalde olduğu.

BÖLÜM 8

1073 a14 Acaba tek [olarak mı] ele alınmalı bu çeşit *ousia* ya
da çok [mu],
15 ve [çoksa] kaç, gerekli dikkatten kaçırmamak, ayrıca hatırlamak
16 diğerlerinin de ifadelerini, ki üzerine [*ousia*'ların] sayısı
hiçbir şey söylememişlerdir
17 [gerekirse] açıkça söylemek. Zira konulu *idea* ele alış-
18 ları hiçbir sahip değil görüşe özel (sayılar[dır] zira derler
19 *idea* söyleyenler *ideanın* [var olduğunu], hakkında sayılar
ise bazen gibi
20 sonsuzlarmış konuşuyorlar bazen de gibi onlukla sınır-
21 lıymış; ne olduğu nedeninin böyle çok olmasının sayıların,
22 hiçbirini açıklamadı kati kanıtlamayla). Biz ise
23 altta-duranlardan ve ayrımlardan konuşalım. Çünkü ilke
ve
24 aslolanı/ilki varolanların devinimsiz[dir] hem kendinde
hem de
25 ilineksel olarak, devindirir ilk ezeli-ebedi ve biricik devini-
mi;
26 mademki devindirilen zorunlu olarak tarafından bir başka-
sı devindirilecek, ve [zorunlu]
27 ilk devindiricinin devinimsiz olması kendinde, ve [zorun-
lu] ezeli-ebedi devi-
28 nimin tarafından [bir] ezeli-ebedi olan devindirilmesi ve
her bir [devinimin] tarafından tek bir [devindirici], görürüz

BÖLÜM 8

[1073 a14] Acaba tek olarak mı ele alınmalı bu çeşit *ousia* ya da çok mu, [15] ve çoksa kaç, dikkatten kaçırmamak lazım, ayrıca hatırlamalı diğerlerinin de ifadelerini, ki –açıkça söylemek gerekirse– *ousia*’ların sayısı üstüne hiçbir şey söylememişlerdir. Zira idea hakkında ele alışları hiçbir özel görüşe sahip değil (çünkü ideanın var olduğunu söyleyenler “idea sayılardır” derler, sayılar hakkında ise bazen [20] sonsuzlarmış gibi konuşurlar bazen de onlukla sınırlıymış gibi; sayıların böyle çok olmasının sebebinin ne olduğunuysa, hiçbirisi açıklamaz kati kanıtlamayla). Biz ise altta-duranlardan ve ayrımlardan konuşalım.

İlke/başlangıç ve varolanların aslı/ilki devinimsizdir, hem kendinde hem de [25] ilineksel olarak; [varolanların aslı] ilk, ezeli-ebedi ve biricik devinimi devindirir. Mademki devindirilen zorunlu olarak bir başkası tarafından devindirilecek, ve ilk devindiricinin kendinde devinimsiz olması zorunlu, ve ezeli-ebedi devinimin bir ezeli-ebedi-olan tarafından ve her bir devinimin tek bir devindirici tarafından devindirilmesi

- 29 dışında evrenin basit yer değiştirmesinin [başka yer değiştirmeler], [ki] onun devinmesi de-
- 30 riz birincil *ousia*'nın ve devinimsiz-olan, başka yer değiştirmeler var
- 31 gezegenlerin ezeli-ebedi [yer değiştirmesi] (ezeli-ebedi-olan zira ve hiç-duraksamayan[dır] dairesel olarak [yer değiştiren]
- 32 cisim; kanıtlamalarda bulunuldu *Fizik*'te üzerine bunların), zorunlu
- 33 bunların her birinin yer değiştirmelerinin tarafından devinmeyen devindirilmesi
- 34 kendinde ve ezeli-ebedi *ousia* [tarafından]. Zira yıldızların doğası ezeli-ebedi
- 35 *ousia* bir olmak, ve devindirici ezeli-ebedi de önde gelir devindiri-
- 36 lenden, ve önde gelen *ousia*'dan *ousia*'dır zorunlu olarak. A-
- 37 çık böylece ki bunca *ousia*'nın zorunlu olması
- 38 doğalarının ezeli-ebedi ve devinimsiz bizatihi, ve yoksun büyüklükten
- 1073 b1 dolayı söylenen neden daha önce. – Ki öyleyse var *ousia*'lar,
- 2 ve bunlardan bir ilk ve bir ikinci [var] göre aynı düzene
- 3 yer değiştirmesiyle yıldızların, açık; sayısını şimdi
- 4 yer değiştirmelerin en yakın komşusundan hareketle felsefe matematiksel
- 5 bilimlerin gerekli görmek, astronomiden [hareketle]; [hem felsefe hem astronomi] aynı zira üzerine
- 6 *ousia*'nın [bir yandan] duyumsanabilir olan bir yandan da ezeli-ebedi olan yapar irdelemesini, oysa

zorunlu; başka yer değiştirmeler var evrenin basit yer değiştirmesinin dışında – ki onun devinmesi [30] birincil *ousia* tarafından deriz ve devinimsiz olan: gezegenlerin ezeli-ebedi yer değiştirmesi (zira ezeli-ebedi-olan ve hiç duraksamayandır dairesel olarak yer değiştiren cisim; Fizik'te bunların üzerine konuşmuştuk). Bunların her birinin yer değiştirmelerinin devinmeyen, kendinde ve ezeli-ebedi *ousia* tarafından devindirilmesi zorunlu. Zira yıldızların doğası bir ezeli-ebedi [35] *ousia* olmak, ve ezeli-ebedi devindirici de önde gelir devindirilenden, ve *ousia*'dan önde gelen *ousia*'dır zorunlu olarak. Açık böylece ki –daha önce söylenen nedenden dolayı– bunca *ousia*'nın doğalarının ezeli-ebedi, bizatihi devinimsiz ve büyüklükten [1073 b1] yoksun olması zorunlu. Öyleyse var *ousia*'lar, ve açık ki bunlardan bir ilk ve bir ikinci var, yıldızların yer değiştirmesiyle aynı düzene göre. Şimdi yer değiştirmelerin sayısını matematiksel [5] bilimlerin felsefeye en yakın olanından hareketle görmek gerekli, astronomiden hareketle; zira hem felsefe, hem astronomi aynı *ousia*'nın üzerine yapar irdelemesini, bir yandan duyumsanabilir olan bir yandan da ezeli-ebedi olan; oysa

7 diğerleri üzerine olmayanların *ousia*, gibi aritmetiğin ve
 8 geometrinin [irdelemeleri]. Ki şimdi sayıca-daha-fazla yer
 değiştirenlerden yer değiş-
 9 tirmeler, açık [bunlarla] vasati olarak ilgilenenler için [bile]
 (birden fazla [devinimle] zira her
 10 biri yer değiştirir seyyar yıldızların); kaç tane bunların
 11 tam olarak olduklarını, şimdi biz aktaralım matematikçi-
 12 lerin ne –bir fikir sahibi olmak için– söylediklerini, böylece
 olsun bir aklın
 13 büyüklük/miktar sınırlı/belirli kabul edebilmesi için. Sonra
 da bir yandan araştır-
 14 mayı bizzat [yürütmek] gerekli bir yandan da öğrenmek
 ötesini daha önce araştırmış olanlardan,
 15 eğer bir şey görünürse dışında şimdi söylenmiş-olanların
 bunlarla meşgul
 16 olanların[kilerde], sevmek [gerek] her ikisini de, izlemeli
 ama daha
 17 pekin olanları. Eudoksos, şimdi, Güneş'in ve Ay'ın her iki-
 sinin de
 18 yer değiştirmesinin üç ortaya koydu olduğunu kürede,
 bunların birincisinin
 19 çakılı/seyyar-olmayan yıldızlar olduğunu, ikincisinin ise
 [geçtiğini]
 20 ortasından Zodyak'ın, üçüncüsünün ise yatık-biçimde-yer-
 leşmiş-
 21 olan [çemberi takip ettiğini] düzleminde Zodyak'ın (daha
 büyük bir [açıyla] düzlemde ya-

diğerleri *ousia olmayanların* üzerine (aritmetiğin ve geometrinin irdelemeleri gibi). Ki şimdi yer değiştirmeler sayıca-daha-fazla yer değiştirenlerden, bunlarla vasatı olarak ilgilenenler için bile bu açık (zira birden fazla devinimle [10] yer değiştirir seyyar yıldızların her biri). Bunların tam olarak kaç tane olduklarını şimdi aktaralım, matematikçilerin ne söylediklerini –bir fikir sahibi olmak için–; böylece sınırlı/belirli bir büyüklük olsun aklın kabul edebilmesi için. Sonra, bir yandan araştırmayı bizzat yürütmeli bir yandan da öğrenmeli ötesini daha önce araştırmış olanlardan, [15] eğer bunlarla meşgul olanlarınkilerde şimdi söylenmiş olanların dışında bir şey görünürse; sevmeli her ikisini de, ama tabii daha pekin olanları izlemeli.

Eudoksos, şimdi, Güneş'in ve Ay'ın her ikisinin de yer değiştirmesinin üç kürede olduğunu ortaya koydu: (1) bunların birincisinin çakılı/seyyar-olmayan yıldızlar olduğunu, (2) ikincisinin [20] Zodyak'ın ortasından geçtiğini, (3) üçüncüsünün ise Zodyak'ın düzleminde yatık-biçimde-yerleşmiş-olan

- 22 tık-biçimde-yerleşmiş-bir-çember uyarınca Ay yer değiştirir göre Güneşinkine),
- 23 seyyar yıldızların ise dörder her birinin kürede [olduğunu], ve
- 24 bunlardan birinci ve ikincisinin aynı olduğunu
- 25 öncekilerle [Ay ve Güneş] (zira çakılıların/seyyar-olmayanların [diğer gökcisimlerinin] hepsini taşıyan
- 26 olduğunu, ve altında bunun konumlanmış-olan ve
- 27 ortasından geçen Zodyak'ın yer değiştirmeye sahip olan ortak hepsi için olduğunu),
- 28 üçüncünün kutuplarının [çemberde] geçen ortasından
- 29 Zodyak'ın olduğunu, dördüncünün yer değiştirmesinin boyunca yatık-bir-biçimde-yerleşmiş-
- 30 bir-çember ilişik ortasına bunun [üçüncünün]; olduğunu [ortaya koydu] üçüncü küre-
- 31 nin kutuplarının diğerlerinden farklı, fakat Aphrodi-
- 32 te {Venüs} ve Hermes {Merkür} için aynı. Kallippos ise konumları
- 33 kürelerin [hakkında] aynını ortaya koydu Eudoksos'un kilerin [yani u-
- 34 zaklıkların düzeni bakımından], sayı bakımındansa Dios {Jüpiter} ve
- 35 Kronos {Satürn} için aynı önceki {Eudoksos} ile vermişti,
- 36 [kürelerine] Güneş'in ve Ay'ın iki tane düşünmüştü hâlâ ilave etmek gerek olduğunu kürelerden, görü-
- 37 nenleri eğer istiyorsa vermeyi, kalan gezegen-
- 38 lerin her biri için birer [küre eklemek gerektiğini düşünmüştü]. Zorunlu, eğer isteniyorsa bir arada

çemberi takip ettiğini (Ay, Güneşinkine göre daha büyük bir açıyla düzlemde yatık-biçimde-yerleşmiş-bir-çember uyarınca yer değiştirir). Seyyar yıldızlarınsa her birinin dörder kürede olduğunu, ve bunlardan birinci ve ikincisinin [25] öncekilerle aynı olduğunu {Ay ve Güneş ile} (zira çakılı-olanların/seyyar-olmayanların diğer gökcisimlerinin hepsini taşıyan olduğunu, ve bunun altında konumlanmış-olan ve Zodyak'ın ortasından geçen yer değiştirmeye sahip olan hepsi için ortak olduğunu), üçüncünün kutuplarının Zodyak'ın ortasından geçen çemberde olduğunu, dördüncünün yer değiştirmesinin yatık-bir-biçimde-yerleşmiş[30]-bir-çember boyunca ve üçüncünün ortasına ilişik olduğunu, üçüncü kürenin kutuplarının diğerlerinden farklı, fakat Aphrodite {Venüs} ve Hermes {Merkür} için aynı olduğunu ortaya koydu.

Kallippos ise kürelerin konumları hakkında –uzaklıkların düzeni bakımından– Eudoksos'unkilerin aynısını ortaya koydu, sayı bakımındansa Dios {Jüpiter} ve [35] Kronos {Satürn} için Eudoksos ile aynısını vermişti. Güneş'in ve Ay'ın kürelerine hâlâ iki tane daha ilave etmek gerek olduğunu düşünmüştü, eğer görünenleri vermeyi istiyorsa; kalan gezegenlerin her biri içinse birer küre eklemek gerektiğini düşünmüştü.

1074 a1 tüm görünenleri/gözlenenleri vermek, ilgili her
 biriyle gezegen-
 2 lerin başka küreler [sayıca] bir eksik olması göz önüne
 serilenler-
 3 den ve doğru aynı konuma/duruma geri döndüren ilk
 4 küreyi daima altında konumlanan [söz konusu] yıldızın;
 bu şekilde zira bir
 5 tek beklenir gezegenlerin yer değiştirmesinin hepsinin sağ-
 lanması.
 6 Yani öyleyse içinde [gökcisimlerinin] kendilerinin yer
 değiştirdiği küreler sekiz
 7 ve yirmi beştir, bunlardan sadece gerekmez ge-
 8 ri döndürülmesi içinde en altta konumlanan [yıldızın/geze-
 genin] yer değiştirdiği [kürenin],
 9 [yıldızların/gezegenlerin] ilk ikisini geriye döndüren [küre-
 ler] altı tane olacak,
 10 daha sonraki dört [yıldızın kiler] ise on altı. Hepsinin sayısı
 11 yani [yıldızları/gezegenleri] taşıyanların ve geri-döndüren-
 lerin bunları elli
 12 beş. Eğer Ay ve Güneş için tayin edilmezse
 13 sözünü ettiğimiz devinimler, hepsi kürelerin olacak kırk
 14 yedi. İşte sayısı kürelerin tam da
 15 bu kadardır, o zaman *ousia*'ların ve ilkelerin devinimsiz olan
 16 [kürelerinin sayısıyla] aynı makul kabul etmek (zira
 17 zorunlu bırakılmış olması daha sıkı çalışanlara [bu konu-
 da] konuşmanın). Eğer ama hiç-
 18 bir olamazsa yer değiştirme yönlenmemiş [bir] yıldızın yer
 değiştirmesine,
 19 ayrıca her doğayı ve her *ousia*'yı etkilenmeyen ve ken-
 20 dinde en iyiye payidar olan erek olarak gerekiyorsa adlan-
 dırmak, hiç-

Eğer [1074 a1] tüm görünenlerin/gözlenenlerin bir arada verilmesi isteniyorsa, gezegenlerin her biriyle ilgili (sayıca bir eksik) başka kürelerin olması zorunlu: o gezegeni aynı konuma/duruma doğru geri döndüren ve daima söz konusu yıldızın altında konumlanan; zira bir [5] tek bu şekilde beklenir gezegenlerin yer değiştirmesinin hepsinin sağlanması.

Yani öyleyse gökcisimlerinin kendilerinin içinde yer değiştirdiği küreler sekiz ve yirmi beştir, bunlardan en altta konumlanan yıldızın yer değiştirdiği kürenin içinde geri döndürülmesi gerekmez. Gezegenlerin ilk ikisini geriye döndüren küreler altı tane olacak, [10] daha sonraki dördününkilerse on altı. Hepsinin sayısı –yani yıldızları/gezegenleri taşıyanların ve bunları geri döndürenlerin– elli beş. Eğer sözünü ettiğimiz devinimler Ay ve Güneş için tayin edilmezse, kürelerin hepsi olacak kırk yedi. İşte, kürelerin sayısı tam da [15] bu kadardır. O zaman birer devinimsiz ilkeler olan *ousia*’ların sayısını kürelerin sayısıyla aynı kabul etmek makul (zira bu konuda konuşmanın daha sıkı çalışanlara bırakılması zorunlu). Ama eğer bir yıldızın yer değiştirmesine yönelmemiş hiçbir yer değiştirme olamazsa, ayrıca her doğayı ve her *ousia*’yı etkilenmeyen ve ken-

- 21 bir olamaz ötesinde bunların başka doğa, ancak, bunların
zorunlu
- 22 sayılarının olması *ousia*'ların. Çünkü varsa başkaları, devin-
direbilmeliler
- 23 bir anlamda ereği olarak [bir] yer değiştirmenin; ancak
olması en azından başka yer değiştirmelerin
- 24 imkânsız ötesinde sözü edilenlerin. Bunu makul hareketle
25 yer değiştirenlerden kabul etmek. Eğer çünkü her şey yer
değiştirmeyi sağlayan yer değiştirenin
- 26 iyiliği adına [bunu] yapıyorsa ve yer değiştirmelerin hepsi
yer değiştiren bir şeyinse, hiçbir
- 27 yer değiştirme kendi uğruna olamaz ya da başka yer değişt-
tirmeler, ancak
- 28 yıldızların uğruna. Eğer zira olsaydı [bir] yer değiştirme
[başka bir] yer değiştirme uğruna, öncekinin de
- 29 bir başkası gerekir[di] adına olması; öyleyse özellikle
[bütün bunlar] gidemezse değin son-
- 30 suza, ereği olacak her yer değiştirmenin taşınan biri tanrı-
sal ci-
- 31 simlerden gökyüzünde. Ki [tek] bir gök var, açık. Eğer
32 zira çok sayıda gök [olsaydı] gibi insanlar, olacak/olurdu
biçimce bir
- 33 her birinin ilkesi, sayıca ama çok. Ancak, olanlar sayıca
34 çok, maddeye sahipler (bir zira kavram aynı çokta,
35 mesela insan, Sokrates ise tek); '*to ti en einai*' {ne'lik} değil
sahip

dinde [20] en iyiye payidar olan erek olarak adlandırmak gerekiyorsa, bunların ötesinde hiçbir başka doğa olamaz, ancak, bunların sayılarının *ousia*'larıinkiyle aynı olması zorunlu. Çünkü varsa başkaları, devindirebilmeliler bir anlamda bir yer değiştirmenin ereği olarak; ancak, en azından sözü edilenlerin ötesinde başka yer değiştirmelerin olması imkânsız. Bunu [25] yer değiştirenlerden hareketle kabul etmek makul. Çünkü eğer yer değiştirmeyi sağlayan her şey yer değiştirenin iyiliği adına bunu yapıyorsa ve yer değiştirmelerin hepsi yer değiştiren bir şeyin yer değiştirmesi ise, hiçbir yer değiştirme kendi uğruna ya da başka yer değiştirmeler adına olamaz, ancak yıldızların uğruna olabilir. Zira eğer başka bir yer değiştirme uğruna bir yer değiştirme olsaydı, öncekinin de bir başkası adına olması gerekirdi; öyleyse özellikle bütün bunlar sonsuza değin gidemezse, [30] gökyüzünde taşınan tanrısal cisimlerden biri her yer değiştirmenin ereği olacak. Açık ki tek bir gök var. Zira eğer çok sayıda gök olsaydı (insanlar gibi), her birinin ilkesi biçimce bir olurdu, ama sayıca çok. Ancak sayıca çok olanlar, maddeye sahiptir (zira bir kavram çokta aynı, [35] mesela insan, Sokrates ise tek); birinci-olan '*to ti en einai*' {ne'lik} madde-

- 36 maddeye birinci-olan; tamlığında zira. Bir öyleyse hem kavramca hem de
- 37 sayıca ilk devindirici devinmeyen; ve devinen öyleyse
- 38 daima ve kesintisiz bir biçimde; bir öyleyse gök [var] yalnızca. Nakle-
- 1074 b1 dilmiştir tarafından eskiler ve eski zamanlardan söylene/hikâye
- 2 şeklinde takipçilere sonra gelen ki tanrılarımı
- 3 bunlar ve sarıp sarmalamakta [imiş] tanrısal-olan bütün doğayı. Gerisi ise
- 4 hikâye olarak eklenmiş için iknası kitlelerin ve
- 5 için yasaların ve insan-topluluğunun yararı; insan
- 6 biçiminde [olduklarını] zira bunların ve diğer hayvanlara benzediklerini bazı
- 7 söylerler, ve bunları diğerleri takip eden de benzer
- 8 ifadeler [kullanırlar]. Biri eğer ayıracaksa [ve] alacaksa yalnızca asıl-
- 9 noktayı, yani [bu eskilerin] tanrılar düşünmüş olduklarını birinci *ousia*'ları olarak, tanrısal biçimde söy-
- 10 lendiğini varsayabilir. Ve muhtemelen defaatle keşfedilmiş
- 11 mümkün olduğunca her bir zanaat ve felsefe ve sonra
- 12 yok olup gitmiş ve bu kanılar önceki kalmış
- 13 canlı dek şimdiye. Öyleyse atalarımızın kanıları ve
- 14 dışındakiler ilk olanın kadar bir noktaya bizim için açık sadece.

ye sahip değil; zira tamlığında {mükemmel, saf-etkinlik}. Öyleyse ilk devinmeyen devindirici hem kavramca hem de sayıca *bir*; ve devinen de daima ve kesintisiz bir biçimde deviniyor; öyleyse yalnızca bir gök var.

Eskiler [1074 b1] tarafından ve eski zamanlardan söylence şeklinde sonrakilere nakledilmiştir ki, tanrıları bunlar ve tanrısal-olan sarıp sarmalamakta imiş bütün doğayı. Gerisi ise hikâye olarak eklenmiş kitlelerin iknası [5] için ve yasaların ve insan-topluluğunun yararı adına. Zira bunların insan biçiminde olduklarını ve bazı diğer hayvanlara benzediklerini söylerler, ve bunları takip eden diğerleri de benzer ifadeler kullanırlar. Biri eğer ayırırsa ve alırsa yalnızca asıl-noktayı, yani eskilerin birinci *ousia*'lar olarak tanrıları düşünmüş olmalarını, bunun tanrısal biçimde [10] söylendiğini varsayabilir. Ve muhtemelen her bir zanaat ve felsefe defaatle keşfedilmiş mümkün olduğunca ve sonra yok olup gitmiş ve bu kanılar şimdiye dek canlı kalmış. Öyleyse atalarımızın kanıları ve ilk olanın dışındakiler yalnızca bir noktaya kadar bizim için açık.

BÖLÜM 9

- 1074 b15 Üzerine *nous*'un var bazı çıkmazlar. Uygun-
görülür
- 16 zira [onun] olduğu görünenlerin en-tanrısal-olanı, nasıl bu
şekilde
- 17 olabileceği [hususundaysa], var bazı zorluklar. Eğer zira
hiçbir şey düşünmüyorsa, ne[dir] eğer
- 18 öyleyse [onda] yüce-olan? Ancak sanki uyuyan biri. Eğer
- 19 düşünüyorsa, bunu [var] bir başka belirleyen, değildir zira
onun kendi
- 20 *ousia*'sı aklın-faaliyeti, ama imkân, [öyleyse] olamayacak
en-iyi *ousia* var;
- 21 zira düşünme değerli onu kılar. Öte yandan ister *nous*
[olsun]
- 22 *ousia*'sı onun, ister aklın-faaliyeti, neyi düşünüyor? Ya zira
kendi kendini ya da
- 23 başka bir şeyi; ve başka bir şeyiyse, ya aynı şeyi daima ya
da başkasını. Aca-
- 24 ba şimdi fark eder mi düşünmesi güzel-olanı ya da rastgele-
bir-şeyi?
- 25 Yoksa yersiz mi enine-boyuna-düşünmesi hakkında bazı
şeylerin? Açık böylece ki
- 26 en-tanrısal-olan[ı] ve en-üst-mertebedeki[ni] düşünür, ve
değişmez; doğru
- 27 alt düzeydekine zira değişim, ve devinim de bir şey zaten
böyle.

BÖLÜM 9

[1074 b15] *Nous* hakkında bazı çıkmazlar var. Zira o, görünenlerin en-tanrısal-olanı kabul edilir. Nasıl bu şekilde olabileceği hususundaysa bazı zorluklar var. Zira eğer hiçbir şey düşünmüyorsa, nedir onda yüce-olan? Bu durumda uyuyan biri gibi olur. Eğer [bir şeyi] düşünüyorsa, bunu bir başka belirleyen {düşündüğü şey} var demektir (zira onun [20] *ousia*'sı, aklın-faaliyeti değil, ama imkânıdır). Öyleyse o, [başka bir şey düşünüyorsa] en-iyi *ousia* olmayacak; zira onun kendisini değerli kılan düşünmedir. Öte yandan, onun *ousia*'sı ister *nous* olsun, ister aklın-faaliyeti, neyi düşünür? Ya zira kendi kendini ya da başka bir şeyi; ve başka bir şeyi [düşünüyor] ise, ya daima aynı şeyi ya da hep başka başka. Acaba şimdi fark eder mi düşünmesi güzel-olanı ya da rastgele-bir-şeyi? [25] Yoksa yersiz mi enine-boyuna-düşünmesi bazı şeyler hakkında? Böylece açık ki, en-tanrısal-olanı ve en-üst-mertebedekini düşünür, ve değişmez; çünkü değişim alt düzeye doğrudur ve devinim de zaten böyle bir şeydir.

- 28 İlkın öyleyse eğer değilse [*nous*] aklın-faaliyeti ancak
imkânsa, makul
- 29 sıkıntılı olması sürekliliğinin kendi/onun için akletmenin.
Sonra açık
- 30 ki başka bir şey olabilirdi daha-yüksek-mertebede *nous*'tan,
aklın-faaliyetinin-nesnesi.
- 31 Ve zira düşünme ve aklın-faaliyeti ortaya çıkar en-alt-
mertebedekini
- 32 düşünende de, eğer önlenecekse bu (ve zira görmemek
bazı şeyleri daha
- 33 iyi onu görmekten), olamaz en-iyi aklın-faaliyeti. Kendini
öyleyse
- 34 düşünür [*nous*], eğer en-muhteşemse, ve aklın-faaliyeti
akletme [üzerine] akıl-
- 35 faaliyetidir. Görölmektedir ki daima başka bir şeye yönelik
bilim ve duyumsama ve
- 36 kanı ve enine-boyuna-düşünme, kendine [yönelmesi] ise
arızı. Dahası, eğer ayrıysa
- 37 düşünme ve düşünölme, sonucu hangisi {düşünmeyle mi
düşünölmeyle mi} onun iyiliği ortaya
- 38 çıkar? Değil zira aynı var olması akletmenin ve aklın-faali-
yetinin-nesnesinin. Ya da
- 1075 a1 bazı durumlarda bilim[in kendisi mi] nesne,
yaratıcı-olanlarda [nesne] olmayan
- 2 maddesi *ousia* ve *to ti en einai* {ne'lik}, teoretik olanlarda ise
- 3 kavram[dır] nesne ve aklın-faaliyeti. Değil farklı yani aklın-
faaliyetinin-

Öyleyse ilkin, eğer [*nous*] aklın-faaliyeti değilse ve fakat imkânsa, akletmenin sürekliliğinin onun için sıkıntılı olması beklenir. Sonra açık ki, [30] başka bir şey olabilirdi daha-yüksek-mertebede *nous*'tan, yani aklın-faaliyetinin-nesnesi. Nitekim düşünme ve aklın-faaliyeti, en-alt-mertebedekini düşünende de ortaya çıkar, eğer önlenecekse bu (ve zira bazı şeyleri görmemek daha iyi onu görmekten), aklın-faaliyeti olamaz en-iyi. Kendini öyleyse düşünür [*nous*], eğer en-muhteşemse, ve aklın-faaliyeti akletme [üzerine] [35] akıl-faaliyetidir.

Görülmektedir ki, daima başka bir şeye yönelik bilim ve duyumsama ve kanı ve enine-boyuna-düşünme, bunların kendilerine yönelmeleri ise arızidir. Dahası, eğer ayrıysa düşünme ve düşünülme, hangisi sonucu {düşünmeyle mi, düşünülmeyle mi} onun iyiliği ortaya çıkar? Zira aynı değil akletmenin ve aklın-faaliyetinin-nesnesinin var olması. Ya da [1075 a1] bazı durumlarda bilim nesnedir, yaratıcı-olanlarda maddesi olmayan *ousia* ve *to ti en einai* {ne'lik}, teoretik olanlarda ise kavram ve aklın-faaliyetidir. Farklı değil yani aklın-faaliyetinin-nesnesi

- 4 nesnesi ile akleden, yani olmayanlarda maddeye sahip, aynı olacak, ve
- 5 aklın-faaliyeti ile aklın-faaliyetinin-nesnesi bir. Geriye kalıyor [şu] çıkmaz, eğer birleşik ise
- 6 aklın-faaliyetinin-nesnesi; değişebilirdi [düşünme] zira arasında parçaları bütünü. Ya da
- 7 bölünemez her şey sahip olmayan maddeye – sözgelişi insanın *nous*'u
- 8 en azından birleşik olana sahiptir belirli bir zamanda. Yok zira iyi-olan
- 9 şu zamanda ya da bu zamanda, ancak bütünde herhangi bir şey en iyi, [o ise] var olan başka bir.
- 10 Böylece [*nous*] kendi kendisi hakkında akıl-faaliyeti tüm sonsuzluk boyunca.

ile akleden, yani maddeye sahip olmayanlarda, aynı olacak, ve [5] aklın-faaliyeti ile aklın-faaliyetinin-nesnesi bir.

Geriye kalıyor şu çıkmaz, aklın-faaliyetinin-nesnesinin birleşik olup olmadığı. Zira bu durumda değişebilirdi [düşünme] bütünün parçaları arasında. Ancak, maddeye sahip olmayan her şey bölünemezdir – sözgelişi insanın *nous*'u birleşik olana sahiptir belirli bir zamanda. Ama yoktur iyi-olan şu zamanda ya da bu zamanda, ancak bütünde herhangi bir şey en iyi, o ise başka bir varolan. [10] Böylece *nous* kendi kendisi hakkında akıl-faaliyetidir, tüm sonsuzluk boyunca.

BÖLÜM 10

- 1075 a11 Dikkate alınmalı nasıl sahip olduğu bir bütün olarak doğanın
- 12 iyi-olana ve en-iyi-olana, acaba ayrı-başına-olan bir şey mi ve kendi
- 13 kendine, ya da [doğanın kendi] düzen[i] içinde mi? Yoksa ikisi-bir-arada mı gibi seferdeki-birlikler?
- 14 Zira oradaki düzende iyi olan hem de komutanda, ve daha ziyade
- 15 bu {komutan}, değil zira bu ötürü düzenden ancak önceki {düzen} ötürüdür bundan {komutan}.
- 16 Her şey birlikte-düzen-içinde bir biçimde, ancak [hepsi] değil benzer, hem su canlıları
- 17 hem kuşlar, hem bitkiler; ve [bütün] değil böyle gibi olması bir
- 18 şeyin ilişkisi bir şeyle hiçbir, aksine vardır bir [ilişki]. Doğru zira bire
- 19 her şey birlikte-bir-düzen-içinde, tıpkı bir evde özgür-olanlar için
- 20 en az izin verilir bir şey [olması] gelişigüzel eylemek, ancak hepsinin veya çoğunun
- 21 düzenlenmiş [olması gibi], [öte yandan] kölelerin ve yaban hayvanlarının [eylemlerinin] küçük [bir kısmı] yönelik
- 22 ortak-olan [iyiye], büyük orandaysa gelişigüzel; onların zira her birinin
- 23 ilkedir kendilerinin [bu tür bir] doğası. Diyorum ki sözge-

BÖLÜM 10

[1075 a11] Bir bütün olarak doğanın iyi-olana ve en-iyi-olana nasıl sahip olduğu dikkate alınmalı, acaba [en-iyi-olan] ayrı-başına-olan ve kendi kendine bir şey mi, yoksa doğanın kendi düzeni içinde mi? Yoksa seferdeki birlikler gibi ikisi bir arada mı? Zira oradaki iyi olan hem düzende hem de komutanda, ve daha ziyade komutanda, [15] zira komutan düzenden ötürü var değil, ama düzen komutan sayesinde var. Her şey birlikte-düzen-içinde bir biçimde, ancak hepsi aynı tarzda değil, hem su canlıları, hem kuşlar, hem bitkiler [birlikte-bir-düzen-içinde]; ve bütün, bir şeyin hiçbir şeyle bir ilişkisi olmaması gibi bir şey değil, aksine, bir ilişki söz konusu. Zira 'bir'e doğru her şey birlikte-bir-düzen-içinde, tıpkı bir evde özgür-olanlar için [20] gelişigüzel eylemenin en az izin verilir bir şey olması, ancak hepsinin veya çoğunun düzenlenmiş olması gibi. Öte yandan kölelerin ve yaban hayvanlarının yapıp-etmelerinin küçük bir kısmı ortak-olan iyiye yönelik, bunların büyük bölümüyse gelişigüzel; zira onların her birinin doğası bu tür bir ilkedir. Diyorum ki sözgelişi

- lişi en azından parçalarına ayırdı-
 24 rılması zorunlu her şeyin, ve farklı benzer şekilde var onla-
 rın pay-
 25 laştığı hepsinin doğru bütüne. Ne kadar imkânsız [sonuç-
 lar] ortaya çıkıyor ya da
 26 yersiz farklı konuşanlar için, ve ne çeşit şeyler en yetenekli
 konuşanlar söy-
 27 lüyor, ve hangileri en az çıkmaz[a yol açıyor], gerekli göz-
 den kaçırmamak.
 28 Herkes zira zıt olanlardan yapıyor her şeyi. [Fakat] ne “her
 şey” ne de
 29 “zıtlıklarlardan” [derken] doğru [konuşuyorlar], ne şeyler-
 de zıtlıklar [nasıl] ortaya çıkar, [ne de bu şeyler] nasıl
 30 zıt-olanlardan olacak, söylemiyorlar; kayıtsız/etkilenmez
 zira zıt-olanlar
 31 birbirlerine/birbirlerinden. Bizim içinse çözülüyor bu
 makul olarak bir üçüncünün
 32 var olmasıyla. Diğerleriyse zıt-olanlardan [birini] madde
 yapıyorlar, gibi
 33 eşit-olmayan eşit-olan için ya da bir için çok. Çözülür bu
 da
 34 aynı minvalde; zira madde bizce hiçbir şeye zıt değil.
 Ayrıca
 35 her şey değersiz-olandan pay alır dışında bir'in; zira kötü-
 olanın
 36 kendisi biri öğelerin. Başkaları içinse değil ilkeler iyi-
 37 olan ve kötü-olan; ama her şeyde daha ziyade iyi-olan ilke.
 38 Bunlar doğru ki bir yandan [iyi olanın] ilke [olduğunu
 söylerler], ama nasıl bir iyi-olan ilke
 1075 b1 söylemezler, acaba olarak erek mi, yoksa olarak
 devindirici mi, yoksa gibi biçim mi? Yer-

en azından unsurlarına ayrıştırılması zorunlu her şeyin, ve benzer şekilde, onların hepsinin [25] bütüne doğru paylaştığı farklı yollar var.

Farklı konuşanlar için {diğer görüşlerin temsilcileri için} ne kadar imkânsız ya da yersiz sonuçlar ortaya çıkıyor, ve en yetenekli konuşanlar ne çeşit şeyler söylüyor, ve bunların hangileri en az çıkmaza yol açıyor, gözden kaçırmamalı. Herkes zira zıt olanlardan yapıyor her şeyi. Fakat ne “her şey” ne de “zıtlıklardan” derken doğru konuşuyorlar. Ne şeylerde zıtlıklar nasıl ortaya çıkar ne de bu şeyler [30] zıt-olanlardan nasıl olacak, hiçbirini söylemiyorlar; zira zıt-olanlar birbirlerine kayıtsız. Bizim içinse bu sorun bir üçüncünün var olmasıyla makul olarak çözülüyor. Diğerleriyse zıt-olanlardan birini madde yapıyorlar; eşit-olmayan eşit-olan için ya da çok, bir için gibi. Çözülür bu sorun da aynı minvalde; zira madde bizce hiçbir şeye zıt değil. Ayrıca [35] ‘bir’in dışında her şey değersiz-olandan pay alır; zira kötü-olanın kendisi öğelerin biri. Başkaları içinse iyi-olan ve kötü-olan ilkeler değil; ama her şeyde daha ziyade iyi-olan ilke. Bir yandan iyi olanın ilke olduğunu söylerler, ki bu doğru, ama nasıl bir iyi-olan ilkedir, [1075 b1] söylemezler; acaba erek olarak mı, yoksa devindirici olarak mı, yoksa biçim olarak mı?

- 2 siz [konuşuyor] Empedokles de; çünkü sevgiyi [ortaya]
 3 koyuyor iyi-olan [diye],
 4 o ilke hem olarak devindirici (bir araya getirir çünkü) hem
 5 de olarak madde;
 6 parçası zira karışımın. Eğer gerçekten aynı şey ilineksel
 7 olarak
 8 hem olarak madde ilke oluyorsa hem de olarak devindirici,
 9 ama yine de var olmaları değil
 10 aynı. Sonucu hangisi öyleyse sevgi? Yersiz de bozul-
 11 maz olması nefretin; bu ise onun için {Empedokles} kötü-
 12 nün doğasıdır.
 13 Anaksagoras içinse olarak devindirici iyi-olan ilke; zira
 14 nous devindirir.
 15 Ama devindirir uğruna bir şeyin, böylece farklı, değilse gibi
 16 bizim açıklamış
 17 olduğumuz; zira hekimlik bir biçimde sağlıktır. Yersiz
 18 zıt-olanı koymaması iyi-olana, yani nous'a. Herkes
 19 zıtlıklardan konuşan yerli yerine oturt[a]maz zıt-olanları,
 20 eğer oluşturmazsa düzen
 21 bir. Ve neden bazıları bozulur bazıları bozulmaz, kimse
 22 söylemez;
 23 bütün zira varolanları yaparlar aynı ilkelerden. Ayrıca bazıları
 24 varolmayanlardan yaparlar varolanları; diğerleriyle buna
 25 mecbur kalmamak için, bir her şeyi yaparlar. Ayrıca neden
 26 daima olacak o-
 27 luş ve nedir nedeni oluşun, kimse söylemez. Ve iki ilke
 28 yapanlar için başka zorunlu ilkenin üstün bir olması. Ve
 29 ideaları ortaya koyanlar için de ayrıca başka bir ilke üstün
 30 [gerekli]; için ne zira pay aldılar ya da

Yersiz konuşuyor Empedokles de; çünkü sevgiyi iyi-olan diye ortaya koyuyor, o {sevgi} hem devindirici olarak (bir araya getirir çünkü) hem de madde olarak ilkedir (zira karışımın parçasıdır). Gerçekten de aynı şey ilineksel olarak [5] hem madde olarak ilke oluyor hem de devindirici olarak, ama yine de [madde ve devindiricinin] var olmaları aynı değil. Hangisi öyleyse sevgi? Nefretin bozulmaz olması da yersiz; çünkü bu {nefret} onun için {Empedokles için} kötünün doğasıdır.

Anaksagoras içinse iyi-olan bir anlamda devindirici olarak ilke; zira *nous* devindirir. Ama bir şeyin uğruna devindirir, yani *nous*'tan farklı bir şey uğruna, bizim açıklamış olduğumuz [10] gibi değilse tabii; zira demiştik ki, hekimlik bir biçimde sağlıktır. İyi-olana, yani *nous*'a zıt-olanı koymamasıysa yersiz.

Zıtlıklardan söz edenlerin hiçbiri yerli yerine oturtamaz zıt-olanları, eğer bir düzen oluşturmazlarsa. Ve neden varolanların bazıları bozulur, bazıları bozulmaz, kimse söylemez; halbuki bütün varolanları aynı ilkelerden yaparlar. Ayrıca bazıları [15] varolmayanlardan yaparlar varolanları; diğerleriyse, buna mecbur kalmamak için, her şeyi bir yaparlar. Ayrıca oluş neden daima var olacak ve nedir nedeni oluşun, kimse söylemez. Ve iki ilke koyanlar için bir başka üstün ilkenin var olması zorunlu. Ve idealleri ortaya koyanlar için de ayrıca başka bir üstün ilke [gerekli]; niçin {ne için, ne uğruna} zira pay aldılar ya da

- 20 pay alırlar [ideallardan]? Ve başkaları için zorunlu bilgeliğe
ve en
- 21 üst bilgiye olması bir zıt-olanın, bizim içinse değil. Yoktur
zira
- 22 zıt-olan ilk-olana/birinciye hiçbir şey; bütün çünkü zıt-
olanlar maddeye sahip,
- 23 ve imkân halindedir bunlar. [Bilgeliğin] zıddı olan cehalet
[bizi götürür bir'e] zıt-
- 24 olana, ama ilk olana zıt-olan hiçbir şey [yok]. Eğer olmaya-
caksa dışında
- 25 duyumsanabilir-olanların başka [bir şey], olmayacak ilke
ve düzen ve oluş ve
- 26 gökcisimleri, ancak daima bir ilkenin ilkesi, tıpkı teologla-
rın
- 27 ve fizikçilerin hepsi. Olacaksa biçimler ya da sayılar [ilke],
hiçbir
- 28 şeyin nedeni [olamazlardı]; eğer değilse [böyle], [olamaz-
lardı] deviniminki en azından. Ayrıca nasıl olacak
- 29 büyüklüğü-olmayandan büyüklük ve süreklilik? Çünkü
sayı yaratmaz
- 30 sürekli bir şeyi, ne olarak devindirici ne de olarak biçim.
Ama hiçbirini en azından
- 31 olmayacak zıt-olanlardan olarak hem yaratan, hem devin-
diren; içinde-
- 32 taşır çünkü [bunlar] olmamayı var. Ancak sonra gelir
yapma/yaratma im-
- 33 kândan. Değil öyleyse sonsuz varolanlar. Ama [sonsuz bir
anlamda] var. Kaldırılmalı öyleyse
- 34 bunlardan biri. Bunun ifade edildi nasıl olduğu. Ayrıca
neyle sayılar bir [olur] ya da
- 35 ruh ve beden ve genel olarak biçim ve şey,

[20] pay alırlar idealardan? Ve başkaları için bilgeliğe ve en üst bilgiye bir zıt-olanın olması zorunlu, bizim içinse değil. Yoktur zira ilk-olana/birinciye zıt-olan hiçbir şey; çünkü bütün zıt-olanlar maddeye sahip, ve imkân halindedir bunlar. Bilgeliğin zıddı olan cehalet [bizi götürür bir'e] zıt-olana, ama ilk olana zıt-olan hiçbir şey yok. Eğer [25] duyumsanabilir olanların dışında başka bir şey olmayacaksa; ilke, düzen, oluş ve gökci-simleri de olmayacak, ancak, daima bir ilkenin ilkesi gerekecek, tıpkı teologların ve fizikçilerin hepsinin aradığı gibi.

Eğer biçimler ya da sayılar ilke olsalardı, hiçbir şeyin nedeni olamazlardı; yahut en azından deviniminki olamazlardı. Ayrıca nasıl olacak büyüklüğü-olmayandan büyüklük ve süreklilik? Çünkü sayı yaratmaz [30] sürekli bir şeyi, ne devindirici olarak ne de biçim. Ama zıt-olanların hiçbiri en azından var olmayacak hem yaratan, hem devindiren olarak; içinde-taşır çünkü bunlar var olmamayı. Ancak, yapma/yaratma imkândan sonra gelir. Değil öyleyse sonsuz varolanlar. Ama sonsuz bir anlamda var. Kaldırılmalı öyleyse bunlardan biri. Bunun nasıl olduğu ifade edildi. Ayrıca neyle bir olur sayılar ya da [35] 'ruh ve beden' ve genel olarak 'biçim ve şey', bunlar hakkında kimse hiçbir şey söylemiyor.

- 36 kimse [bunlar hakkında] söylemiyor hiçbir şey. Beklenmez
[kimsenin] demesi, eğer gibi bizim ortaya koymazsa,
- 37 devindirici [bunu] yapar. Söyleyenler sayılarının birinci/ilk
olduğunu
- 38 matematiğin-nesnelerinden ve böylece daima takip eden
ousia’ları ve ilkelerini
- 1076 a1 her bir [*ousia*’nın] farklı, kopuk kopuk her şeyin
ousia’sını koyarlar
- 2 (hiçbir şey çünkü biri ötekine katmaz *ousia* olmak veya
olmamak bakımından)
- 3 ve [koyarlar] ilke çokça. Ama varolanlar arzu etmezler
yönetilmeyi
- 4 kötü-bir-biçimde. “Değil iyi-olan çoklu hâkimiyet; tek
hâkim olmalı.”

Birinin, eğer bizim gibi ortaya koymazsa, “bunu devindirici yapar” demesi beklenmez. Matematiğin-nesnelerinden sayıların birinci/ilk olduğunu ve böylece daima *ousia*’ların birbirini takip ettiğini ve her bir [*ousia*’nın] ilkelerinin [1076 a1] farklı olduğunu söyleyenler, her şeyin *ousia*’sının kopuk kopuk olduğunu ileri sürerler (hiçbir şey çünkü bir diğerine *ousia* olmak veya olmamak bakımından bir şey katmaz) ve çokça ilke ortaya koyarlar. Ama varolanlar arzu etmezler kötü-bir-biçimde yönetilmeyi. “Değil iyi-olan çoklu hâkimiyet; tek hâkim olmalı.”

SÌNOPSIS

BÖLÜM 1

- Burada giriştiğimiz teorik irdeleme *ousia* hakkındadır. Bu irdelemenin amacı, *ousia*’ların ilke ve nedenlerini tayin etmektir. Neden özellikle *ousia*’ları irdeleme konusu yapıyoruz? Çünkü hem şeylerin tümü bir bütünsel *ousia* bu bütünün birincil kısmıdır hem de varlık minval veya kategorilerini dikkate alıp onları belirli bir ardılık sırasına göre sınıflandıracak olursak ilkin *ousia*, ardından ‘nasıl’ ve ardından da ‘ne kadar’ gelecektir. Demek ki, ister şeylerin tümünü dikkate alalım isterse varolan kategorilerini, öncelik hep *ousia*’dadır. Zaten ‘nasıl’ ve ‘ne kadar’ gibi diğer kategoriler birer varolan değil, nitelik ve devinimlerdir. Eğer bu nitelik ve devinimler birer varolan olsalardı, sözge-lişi beyaz olmaklık bir varolan olsaydı, değil-beyaz olmaklık da bir varolan olurdu, zira o da bir niteliktir. Halbuki, varolanların zıddı olmaz. Yalnızca *ousia*’ların taşıdığı nitelik ve devinimlerin zıddı olabilir, *ousia*’ların değil. Dolayısıyla, bunlar ayrı-başına olmadıklarından *ousia* ya da varolan olamazlar. Oysa ayrı-başına olabilenler *ousia*’lardır. Dolayısıyla irdelememizi *ousia* hakkında yürütmemiz gerekecektir.
- Felsefe tarihi açısından baktığımızda da önceliğin *ousia* üzerinde olduğunu görmekteyiz. Örneğin Platon’dan önceki düşünürler eserleriyle buna şahitlik ederler; çünkü onlar da *ousia*’nın ilke ve öge ve nedenlerini arıyorlardı. Öte yandan günümüz düşünürleri, yani Platon ve devamcıları

da *ousia*'ları odağa taşımaktadırlar, ama eskilerden oldukça farklı biçimde. Zira eskiler bizzat münferit şeyleri *ousia*'lar diye ortaya koymuşlardı (örneğin ateşi ve toprağı, ama ortak olanı, sözgelimi bedeni değil). Ama Platon ve onun devamcıları olan şimdikilerse daha ziyade tümelleri *ousia* diye ortaya koyuyorlar. Çünkü onlar için cinsler tümel olduğundan kavramsal düzeyde yürüttükleri araştırmalarının sonucu olarak tümeller için daha ziyade ilkeler ve *ousia*'lardır diyorlar. Demek ki felsefe tarihi bakımından da *ousia* konusunun önceliğı bulunmaktadır.

- Peki nedir *ousia*'lar ve kaç çeşittir onlar? *Ousia*'lar üçtür:
 1. Birincisi, duyumsanabilir olup ezeli-ebedi olan (örneğin gökcisimleri),
 2. İkincisi, duyumsanabilir olup bozulabilir olan (örneğin bitkiler ve hayvanlar),
 3. Üçüncüstüyse devinimsiz olan *ousia*'lardır.
- Devinimsiz olan *ousia*'lar hakkında kimileri onlara ayrı-başınadır der, birileriye onu ikiye ayırır: kimileri biçimleri ve matematik-nesnelerini doğaca bir sayar, birileri de yalnızca matematik-nesnelerini *ousia* sayar.
- Fizik bilimi devinime dair şeyleri ele aldığı için duyumsanabilir olan *ousia*'lar bu bilim dalına aittir. Devinimsiz olanlarınsa başka bir bilim alanına dahil olmaları gerekir (tabii eğer duyumsanabilir olanlar ile devinimsiz olanların hiçbir ortak ilkesi yoksa).
- Ama öncelikle duyumsanabilir *ousia*'ları ele alıp irdelemek gerekir: Duyumsanabilir *ousia* değişime tabidir. Değişim,

bir halden başka bir hale geçmek olduğuna göre bu, karşıt olanlardan veya aradaki bir başka şeyden hareketle olur. Şimdi, zıtlıkların kendisi değişmediğine göre karşıtına doğru değişen bir şeyin altta yatması zorunludur.

BÖLÜM 2

- Önceki bölümde kaldığımız yerden devam ediyoruz. “Zıtlıkların kendisi değişmediğine göre karıştına doğru değişen bir şeyin altta yatması zorunludur,” demiştik. Ayrıca baki kalan bir şey vardır; fakat zıt olan baki kalmaz. O halde zıt olanların dışında bir üçüncü vardır, o da maddedir.
- Değişmeler dört çeşittir. Bunları kolayca *ne, nasıl, ne kadar* ve *nere’ye* sorusuna göre cevaplayabiliriz. Örnek olarak şunları verebiliriz: Hem yalın olarak oluş hem de bozuluş ‘bu-belirli-şey’e göredir. Çoğalma ve azalma ‘ne kadar’a, başkalaşma tesire, yer değiştirme ise yere göredir; çünkü zıtlıklara doğru olur tek tek değişmeler.
- İrdelememizi biraz daha derinleştirelim. Baki kalan bir şey vardır o da maddedir, demiştik. Madde nasıl değişir? Maddenin, karşıtların her ikisinin de imkânına sahip olarak değişmesi zorunludur.
- Öte yandan varolan iki tarzdadır: ya imkân ya da etkinlik-tir. Her şey imkân halinde olandan etkinlik halinde olana doğru değişir (örneğin imkân halinde beyazdan etkinlik halinde beyaza doğru; çoğalma ve azalmada da benzer şekilde). Dolayısıyla her şey bir varolandan meydana gelir – ama imkân halinde varolandan, etkinlik halinde varolandan değil.

- Örneğin Anaksagoras'ın “bir”, Empedokles ve Anaksimandros'un “karışım” dediği ve Demokritos'un söyledikleri işte budur. Ancak burada bir sorun var: çünkü eğer her şey imkân halinde varolandan etkinlik halinde varolana doğru hareket ediyorsa, o zaman bu eski filozofların söylediği “hemhal her şey” ifadesi yerine “hemhaldi her şey imkân halinde, ama etkinlik halinde değil” demek daha iyidir.
- Bütün bu anlatılanlardan şöyle bir sonuç çıkar: Değişen her şey maddeye sahiptir; fakat farklı farklı olarak.
- Buraya kadarki irdelememiz “değişim”le ilgiliydi. Görmüştük ki değişim, imkândan etkinliğe doğrudur. Bu, duyumsanabilir olup bozulabilir olan *ousia*'lar için böyledir. Peki ama ezeli-ebedi olanlar da (yani oluşmamış olanlar da) devinmiyor mu? Onlarda durum acaba nedir? Şöyle ki: Duyumsanabilir olup ezeli-ebedi olan *ousia*'ların [gökcisimleri] devinimi yer değiştirmek suretiyledir; oluşmadan, fakat şuradan şuraya taşınıp yer değiştirerek.
- O halde bu bölümün genel özetini şu şekilde vermek mümkündür: Nedenler ve ilkeler üç çeşittir: Bunların ikisi zıtlık (biri kavram ile biçim, diğeryse bunların yoksunluğu), üçüncüsüyse maddedir.

BÖLÜM 3

- Her şey (değişen bir şey olarak) bir şey aracılığıyla ve bir şeye doğru değişir:
 1. Neyin aracılığıyla? *İlk devindiricinin.*
 2. Ne değişir? *Madde.*
 3. Neye doğru değişir? *Biçime.*
- Şimdi bu üçüyle ilgili şöyle bir tartışma yapılabilir: Eğer sadece örneğin “yuvarlak tunç” ortaya çıkmasaydı ve fakat bunun yanında “yuvarlaklık” ya da “tunç” da ortaya çıksaydı, bu nedensellik ilişkisi sonsuza giderdi – oysa bir yerde bunun durması zorunlu.
- *Ousia*’lar nasıl meydana gelir?
 1. Zanaatle,
 2. Doğal olarak,
 3. Talih eseri (rastgele) veya
 4. Kendiliğinden.
- Söz konusu meydana gelişleri, ilkeleri bakımından incelersek şunu buluruz:
 1. Zanaat, ilke bir başkasında;
 2. Doğa ise ilke varolanın kendisinde (örneğin insanı insan oldurur);
 3. Kalan ikisiyse bu ikisinin yoksunluğu.

- *Ousia*'lar üç çeşittir:
 1. Bu-belirli-şey olmakla görünür hale gelen *madde* (madde ve taşıyıcı);
 2. Bu-belirli-şey ve bir şeyin ona doğru hali olarak *doğa*;
 3. *Tek-tekler*, örneğin Sokrates veya Kallias (ki tek-tekler; maddeden ve doğadan çıkarlar).
- Bu noktada Platon'un İdea öğretisine bakmakta ve bu öğretinin bazı yerlerini eleştirmekte yarar var. Şöyle ki: Yukarıda göstermiş olduğumuz gibi, birleşik *ousia*'nın dışında bu-belirli-şey yoktur. Örneğin evin biçimi, ama zanaat –mimarlık– değil (çünkü bunların oluşu ve bozuluşu yoktur, bu bakımdan hem var, hem yok gibidirler). Ama eğer maddesiz biçimler varsa, bunlar ancak doğal olanların biçimleri olabilir. Dolayısıyla Platon'un “doğal olanlar kadar biçimler vardır” demiş olması kötü değil – tabii eğer bunların biçimleri varsa. Çünkü örneğin ateş, et ve kafa: bunların hepsi de maddedir ve asıl *ousia*'ların nihai maddeleridir.
- Öte yandan devinimin nedenlerine de bakmakta yarar var. Devinimin nedenleri bir anlamda önceden oluşmuş olanlar, kavramın nedenleri ise bir anlamda eşzamanlı. Çünkü insan sağlıklı olduğu zaman sağlık da var, tunç kürenin şekli de tunç küreyle eşzamanlı.
- Bu yüzden, gerçekten açık ki, Platon'un iddia ettiği maddesiz biçimlerin var olması şart değil, çünkü yukarıdaki örneği yeniden kullanacak olursak: “insanı insan oldurur.”

BÖLÜM 4

- Bu bölümde neden ve ilkelerin her şeyde aynı olup olmadıklarına bakacağız. Şöyle ki: Türlü türlü şeylerin bir anlamda neden ve ilkeleri başka başkadır; bir anlamdaysa her şeyin neden ve ilkeleri aynıdır.
- Şunu da sorgulamak mümkündür: *ousia*'ların ve ilişkilerin ilke ve öğelerinin hangileri farklı veya aynıdır?
- Ama şöyle bir durum da var ki, eğer her şeyde neden ve ilkeler aynı olsaydı yersiz olurdu bu, çünkü o zaman hem ilişkiler ve hem de *ousia*'lar aynı şeyden olurlardı. Peki, bu aynı şey ne olacak? Zira *ousia*'nın ve öteki kategorilerin ötesinde ortak olan hiçbir şey yok ki. Şöyle de diyebiliriz: bir öğe kendi öğesinden önde gelir. Ancak, bir yandan ne *ousia* ilişkilerin öğesi ne de ilişkilerin herhangi biri *ousia*'nın öğesidir.
- Ayrıca her şeyin öğelerinin aynı olması nasıl beklenebilir? Zira örneğin öğelerin hiçbiri o öğelerden bir araya gelmiş olanlarla aynı tarzda var olamaz. Örneğin BA ile B ya da A.
- Öyleyse öğelerin hiçbiri ne *ousia* olacak ne de ilişki; ama ilkelerin var olması zorunludur.
- Demek ki her şeyin öğeleri aynı değil (yahut diyoruz ki bir bakıma öyle, bir bakıma değil).

- Örneğin ortak duyumsanabilir cisimlerde:
 1. Sıcaklık *biçim*,
 2. Soğukluk onun *yoksunluğu*,
 3. *Madde* ise imkân halinde bunların her ikisi, ama birincil olarak kendisi.
- O halde, diyebiliriz ki ilkeler üçtür:
 1. *Biçim*,
 2. *Yoksunluk* ve
 3. *Madde*.

Ki bunların her biri, her bir tür için başkadır.
- Mademki sadece içsel olanlara nedenler demiyoruz, ayrıca dışsal olanlar (yani devindirici gibi) için de nedenler diyoruz, o zaman açık ki, ilke ve öge farklı şeyler – ama her ikisi de neden.
- Bu noktada mutlaka “devindiren” konusuna girmemiz gerekiyor. Çünkü devindiren (ya da durduran), bir anlamda hem ilke ve hem de *ousia*. Böylece, “devindiren”i de eklediğimizde, neden ve ilkeler dört olur.
- Şimdi ögeler üç, neden ve ilkelerse dört olduğuna göre ve bunlar başka durumlarda başka ve ilk neden olarak devindirici başka şeyler için başka olacağı için:
 1. Sağlık,
 2. Hastalık,
 3. Beden,
 4. Devindiricisi hekimlik.
- Yahut:

1. Biçim,
 2. Bir tür düzensizlik,
 3. Tuğla,
 4. Devindiricisi mimarlık.
- Ayrıca bunların dışında şeylerin hepsini devindiren bir şey var.

BÖLÜM 5

- Varolanlar iki sınıftır:
 1. Bir yandan ayrı-başına olanlar,
 2. Diğer yandansa ayrı-başına olmayanlar.*Ousia*'lar ayrı-başına olanlar sınıfındadır.
- *Ousia*'lar yoksa etkilenim ve devinimler de yoktur. Bu durumda *ousia*'lar belki ruh ve beden olacak veya *nous* ve iştah ve beden: çünkü etkilenim ve devinimi *ousia*'lar taşır.
- Dahası, benzetme bakımından ele alacak olursak ilkeleri de aynılardır (etkinlik ve imkân gibi); ancak bunlar da başka başka şeyler için ve başkacadır: Zira bazılarında aynı şey bazen etkinlik halinde olur bazen de imkân halinde: şarap veya et veya insan gibi.
- Bunlar da sözü edilen nedenlerin altına düşer:
 1. Zira *biçim* etkinlik halindedir, eğer ayrı-başınaysa,
 2. *Yoksunluk* ise, karanlık veya hasta gibi.
 3. İmkân halinde olansa *maddedir*: odur zira her ikisi hali-ne gelme imkânı taşıyan.
- Ayrıca aynı maddeye sahip olmayanların etkinlik hali ve imkân hali ayrılır, bazılarının biçimleri aynı değil fakat farklıdır:
 1. Örneğin insanın nedenleri öğelerdir (ateş ve toprak ola-

rak madde ve onun özgül biçimi),

2. Ve ayrıca onun dışında başka bir şey (örneğin baba),

3. Ve bunların ötesinde Güneş ve yatık-çember {ekliptik} – bunlar madde, biçim, yoksunluk veya eşbiçimlilik değil fakat devindiricidir.

- Ayrıca görmek gerekir ki, nedenlerin bazıları için geneldir/ tümeldir demek mümkün, bazıları için değil.
- Bu noktada şu çok önemli tespiti yapmamız gerekir: Her şeyin birinci nedeni etkinlik halinde önce gelen bu-belirli-şey {münferit varolan}, öteki de imkân halinde olandır.
- Platon'un yanılması şuydu: Onun iddia ettiği gibi genel/ tümel nedenler yoktur. Zira tek olanın ilkesi tek olandır, çünkü insan genel olarak insandandır, ama herhangi birinden değil: Peleus Akhilleus'unkiydi, seninkiyse baban, ve şu B şuradaki BA'nınki; genel olarak B ise yalın olarak BA'nınki.
- Bu durumda eğer sahiden bunlar *ousia*'larınkiyse, başka şeylerin neden ve öğeleri başkadır; daha önce ifade edildiği gibi, aynı cinsten değillerse (renkler, sesler, *ousia*'lar, nice-likler). Aynı biçimden olanlar da farklı, biçimce değil ama, çünkü tek teklerin neden ve öğeleri başka başkadır: Senin madde ve biçimin ve devindiricin ve benimkiler başkadır – genel kavram bakımından aynı olsa bile.
- Risalemizin birinci kısmının sonuna geldik. Genel bir özet yapmanın zamanıdır şimdi:
 1. Sorgulamamız *ousia*'lar, ilişkiler ve niteliklerin ilke veya

öğelerinin neler olduğu hakkındaydı: bunlar aynı mı, yoksa farklı mı, diye sormuştuk? Açık ki pek çok farklı yoldan söylense bile her birinin ilkeleri aynı; anlamca ayrıştırıldığında ise aynı değil fakat farklı.

2. Şu anlamda aynı ya da benzer: madde, biçim, yoksunluk, devindirici.

3. Böylece *ousia*’ların nedenleri bir anlamda her şeyin de nedenleri (çünkü *ousia*’lar kaldırıldığında her şey ortadan kalkar).

4. Dahası, “tam-halde ilk olan” (yani risalemizin bundan sonraki ikinci kısmında ele alacağımız ilk devinmeyen devindirici) söz konusu olduğunda her şeyin nedeni aynıdır. Şu anlamdaysa farklı: Ne kadar karşıt varsa o kadar ilk neden olacak (ne cins olarak söylenen ne de pek çok yolla söylenenler; ve ayrıca madde).

- Duyumsanabilir olanların ilkelerinin neler ve bunların sayılarının kaç olduğu, öte yandan bu ilkelerin ne şekilde aynı ve ne şekilde farklı olduğunu böylece açıklamış olduk.

BÖLÜM 6

- Bu bölümden itibaren *ousia* hakkındaki irdelememizin devinimle ilgili ikinci kısmı başlıyor. Başta söylediğimizi bir daha hatırlayalım: *Ousia*’lar ikisi doğal, biri devinimsiz olmak üzere üç çeşittir.
- Ezeli-ebedi bir devinimsiz/değişmeyen *ousia*’nın olması zorunludur. Çünkü *ousia*’lar varolanların asıllarıdır – eğer *ousia*’ların hepsi bozuluşa tabilerse her şey bozuluşa tabi olur; ama devinimin oluşması ve bozulması imkânsız (zira devinim daima var), ne de zamanın oluşması ve bozulması mümkün.
- Çünkü örneğin zaman var olmadığında “önce” ve “sonra” da var olmaz; ve demek ki devinim de tıpkı zaman gibi sürekli. Çünkü zaman, ya devinimin kendisi ya da onun bir etkilenimi olmak durumundadır.
- Yere-göre-olan devinim, yani yer değiştirme türündeki devinim haricinde sürekli devinim yoktur. Üstelik yer değiştirmenin de yalnızca dairesel olanı süreklidir. Ancak, eğer bir devindiren veya yaratan varsa ve bu etkin olmayan bir şeyse devinim olmayacaktır: çünkü bir imkâna-sahip-olan, etkin olmamayı da içinde-taşıır.
- Demek ki İdeacıların yaptığı gibi ezeli-ebedi *ousia*’lar yara-

tırsak bu hiçbir şeye yaramayacak, eğer bunun, bir şeyin değişme ilkesi olması mümkün değilse. Dolayısıyla bu yeterli değil, ne de biçimin dışında bir başka *ousia* yeterli, çünkü etkin olmazsa devinim olmayacak. Ayrıca etkin olsa bile yeterli değil, eğer onun *ousia*'sı imkânsa; zira o zaman ezeli-ebedi devinim olmayacak, çünkü imkân-halinde-olan var olmamayı da içinde-taşımaktadır.

- Yani *ousia*'sı etkinlik olan bir ilkenin var olması şart. Ayrıca bu *ousia*'ların maddesiz olması da şart.
- Eğer ezeli-ebedi-olan bir şey olaksa tam da bunların ezeli-ebedi olmaları lazım gelir. Bu da etkinliktir yani.
- Ama yine de bir çıkmaz/açmaz söz konusu: zira düşünülür ki, bir yandan etkin olanlar hep imkâna sahip ama öte yandan mümkün olanlar sürekli etkin olmamaktalar – yani aslolan, imkânın var olması. Fakat eğer bu öyleyse, varolanların hiçbiri olmayacak, zira imkâna-sahip-olma bir yandan olmayı bir yandansa olmamayı içinde-taşıır. Demek ki burada bir mesele söz konusu: Nasıl oluyor da etkin-olmama imkânını içinde taşıdığı halde imkân etkinliğe dönüşebiliyor?
- Öte yandan eğer teologlar gibi “karanlıktan zuhur etti her şey” veya fenciler/fizikçiler gibi “hemhaldi her şey” desek bile aynı imkânsızlıkla karşı karşıya kalacağız. Zira nasıl devinimlendirecek bir şey eğer etkinlik halinde bir neden değilse?
- Bu konuda şu örnek verilebilir: Ahşap kendi kendine

devinmeyecek (bir eşya haline gelmeyecek), ancak marangozlukla devinecek (bir eşyaya dönüşecek), yahut yumurta veya toprak kendi kendine devinebilir (yavru veya meyve verebilir), bunlar da ancak tohum ve meniyle yavru veya meyveye dönüşebilir.

- Bu yüzden bazıları “daimi etkinliği” ortaya koyarlar (Leukippos ve Platon gibi): zira devinim daimi olur derler. Fakat “neden?” ve “devinimin hangi çeşidi?” diye sormazlar; ne de şöyle veya böyle olmanın nedenlerini söylerler.
- Zira hiçbir şey rastgele devinmez. Demek ki devindiren bir şeyin bulunması daima gereklidir.
- Devinim şu yollardan olur:
 1. Doğal olarak,
 2. Zorla,
 3. *Nous*’la,
 4. Ya da başka bir şeyle.
- Peki devinimin hangisi aslolanıdır? Zira buna verilecek yanıt çok müthiş bir fark yaratacaktır.
- Öte yandan Platon bile bazen “kendi kendini devindiren” dediği ilkenin ne çeşit olduğunu anlatamıyor; zira der ki, ruh, devinimden sonra ve fakat gökle eşzamanlıdır. Peki ama bu ne demektir?
- Şimdi, imkânı etkinlikten öndedir diye düşünmek bir bakıma yerindedir, bir bakıma ise değil (nasıl olduğunu söylemiştik). Etkinliğin imkândan önde geldiğine şu düşü-

nürler de şahitlik eder:

1. Anaksagoras (“*nous* etkinliktir”),
2. Empedokles (“sevgi ve nefret”) ve
3. Devinim daimi diyenler (örneğin Leukippos).

- Öyleyse *khaos* {dipsiz karmakarışıklık} ve gece (yahut karanlık) zamanca sınırsız değildir, ancak aynılar daima, ya tekrarlı {periyodik} ya da başkaca – tabii eğer etkinlik imkândan önceyse.
- Eğer şimdi aynı şey daimi tekrarlıysa {periyodikse}, bir şeyin daima aynı şekilde etkin kalması gerekli. Ama eğer oluş ve bozuluş var olmaya devam edecekse, başka başka etkin olan farklı bir şeyin daima var olması gerekli.
- O halde, bir bakıma kendi başına, bir bakımaysa başka bir şeye göre etkin olması zorunlu; öyleyse şüphesiz ki, ya bir başkasına göre ya da ilk-olana göre olacaktır bu. Zorunludur öyleyse ilk-olana göre olması; zira önceki sonrakinin bizatihi nedenidir. Dolayısıyla ilk-olan daha iyidir.
- Dairesel yer-değiştirmenin daima aynı-şekilde olmasının nedeni ile başka-başkalığın {değişkenliğin} nedeni farklı; daimi başka-başkalığın nedeniye açıkçası her ikisidir.
- Dolayısıyla devinimler bu özelliklere sahip. O halde, devinimden gayri başka ilkeler aramaya ne lüzum var?

BÖLÜM 7

- Bu bölümde; daima devinen, devinimi bitmeyen bir şey olduğundan bahsedeceğiz – o da dairesel devinendir.
- Bu durumda birinci gök (yani göklerin/feleklerin en yukarıda olanı) ezeli-ebedi olabilir. Ama demek ki onu da devindiren bir şey var. Mademki devindirilen hem devindiren, hem orta, o zaman devindirilmeden devindiren bir şey var: ezeli-ebedi olan, hem *ousia* hem de etkinlik olan.
- Peki nedir şu “devindirilmeden devindiren”? Örneğin iştah ya da düşünme. Örneğin, iştah duyulan ve düşünülen bu şekilde devindirir, yani devindirir devindirilmeksizin. Bunların asılları da zaten kendileri. Zira arzulanan bir şey görünüşte iyi olandır, düşünüp-taşınıp-istenilen ise aslen iyi olandır. Bir şeye o şeyi uygun gördüğümüz için iştah duyarız, o şeye iştah duyduğumuz için o şeyi uygun görmekten ziyade; zira ilke olan aklın-faaliyetidir.
- Öte yandan *nous* ise düşünülebilenler tarafından devindirilir, düşünülebilen ise bizatihi farklı bir kavram dizisidir; ve bunda *ousia* aslolan, yalın ve etkinliğe göredir (“bir” ve “yalın” aynı değildir, çünkü “bir” ölçüyü ifade eder, “yalın” ise nasılı kendisinin). Ama aslında *ousia*’yla aynı kavram dizisindedir hem iyi-olan hem de bizatihi kendisi için seçilir-olan; ve daima en-iyisidir ya da en-iyiye benzeyendir birinci olan.

- Bu ayrım, devinimsiz olanlarda ereksel nedenin var olduğunu açığa çıkarır: zira hem bir şeyin ereksel nedeni olabilir hem de bir şey bizatihi ereksel neden olabilir, ki ikincisi devinimsizler içindir, diğeryse değildir.
- Devinimsizler devindirir sevilen-bir-şey gibi (yani aşk veya sevgi gibi), devinenler ise diğerlerini devindirir. Bir şey devindirildiğindeyse başkaca olması muhtemel; öyleyse eğer yer değiştirme etkinlik açısından devinimin aslıysa, devinenin kendisi bakımından en azından başkaca olması beklenir: yer bakımından, ama *ousia* bakımından değil.
- O halde, devindiren ama kendisi devinimsiz ve etkinlik halinde olan bir şey var. Bu varolan, başka hiçbir şey haline gelmeyi içinde-taşımaz. Zira yer değiştirme, değişmelerin aslı – bunun ise dairesel olanı; devinmeyen devindiricinin devindirdiği de budur. Devinmeyen devindirici zorunluluktan böyledir; ve zorunlu olduğu için iyidir ve bu yüzden ilkedir.
- “Zorunlu-olan” birçok anlama gelir:
 1. Bir kere zorladır ki, devindirilmeye karşıdır,
 2. Sonra o yoksa hiçbir iyi olan yoktur,
 3. Sonra da başkaca olmayı içinde-taşımayan, fakat yalın olarak kendi olandır.
- Öyleyse gök ve doğa böyle bir ilkeden çıkar.
- Biz insanlar en-iyiyi ömrümüzde çok kısa bir vakit yaşayabilirken, onun {tanrının} her daim olduğu odur. O zira daima öyledir, ama bizim için imkânsızdır hep öyle olmak

– ki haz da etkinliğidir onun (bu yüzden de zaten uyanık-olmaklık, duyumsama ve aklın-faaliyeti en-çok-haz-verendir; umutlar ve hatıralarsa bunlar dolayısıyla vardır).

- Peki, nedir düşünme ve aklın-faaliyeti dediğimiz şeyler? Aklın-faaliyeti, bizatihi kendinde en-iyi-olanı düşünmedir. Aklın-faaliyetinin en iyisi de en-iyi-olanı düşünmedir. *Nous* düşünülene katılarak kendisini düşünür; zira şeyler, konulara temasla ve düşünmeyle düşünülebilir hale gelir, böylece *nous* ile düşünülen aynı olur. Zira düşünüleni ve onun *ousia*'sını alan *nous*'tur.
- Bunlara sahip-olan etkin olur. Böylece *nous*'un tanrısal-olana sahip olması etkin olmak demektir: Temaşa da en-çok-haz-veren ve en-iyi-olandır.
- Tanrıdır bu. Biz insanlar bazen iyi durumda oluruz. Ama tanrı daima iyi durumdadır, ki bu hayrete şayan bir haldir. Tanrı bundan daha da fazlasıdır halbuki, işte bu, hayret-uyandırıcı-olmaktan bile ötedir. Çünkü canlılık/yaşam da zaten ona aittir. *Nous*'un etkinliği canlılık/yaşam, tanrının ki ise etkinliktir. Tanrının etkinliği bizatihi en-iyi ve ezeli-ebedi canlılık/yaşamdır.
- Tanrının ezeli-ebedi en-iyi-olan canlı olduğunu söylüyoruz, yani tanrıya canlılık/yaşam ve sürekli ve ezeli-ebedi hayat aittir; çünkü tanrı budur.
- Bu noktada yeniden felsefe tarihine bakmakta yarar var. Pythagorasçılar ve Speusippos gibileri, en-güzel ve en-iyinin ilke olmadığını, çünkü hem bitkilerin hem de

hayvanların ilkeleri nedenlerken, iyi ve tam-olanın bunlardan çıkanlarda olduğunu varsayarken, aslında dosdoğru düşünmüyorlar. Çünkü apaçıktır ki tohum, başka bir önceki tam-olandan çıkar ve birincil-olan/aslolan tohum değil, fakat tam-olandır. Örneğin insanın, tohumundan önde gelen olduğu söylenebilir; söz konusu tohumdan değil ama başkasından çıkan insan ve bu insanın kendisinden çıkan tohum.

- Öyleyse hem ezeli-ebedi ve hem de devinimsiz olan ve duyumsanabilir-olanlardan ayrı-başına-olan bir *ousia* vardır.
- Bu *ousia*'nın büyüklüğe sahip olmasının mümkün olmadığını da göstermiş olduk, zira o parçalanamaz ve bölünemezdir.
- O, sonsuz zaman boyunca devindirir, hiçbir sonlu olansa sınırsız imkâna sahip değildir. Mademki her büyüklük ya sonsuz/sınırsız ya da sonlu, sonlu-olan bu yüzden sonsuz/sınırsız büyüklüğe sahip olamaz, sonsuz/sınırsız olansa zaten büyüklüğe sahip değil, ki genel olarak hiçbir sonsuz/sınırsız büyüklük yoktur.
- Ayrıca açık ki o, etkilenmeyen ve başkalaşmayandır; zira tüm diğer devinimler yere göre olandan sonradır.

BÖLÜM 8

- Bu bölümde, devinmeyen ama devindiren söz konusu *ousia*'ların sayısı hakkında konuşacağız. Acaba tek olarak mı ele alınmalı bu çeşit *ousia* ya da çok mu? Ve çoksa kaç tane olduklarını dikkatten kaçırmamak lazım.
- Ve yöntemimiz gereği ayrıca hatırlamalı diğerlerinin de ifadelerini. Ama itiraf etmeliyiz ki, *ousia*'ların sayısı üzerine hiçbir şey söylememişlerdir onlar, ama yine de ifadelerine bakmakta yarar var. Zira ideayı ele alırken hiçbir özel görüş ileri sürememişlerdir. Örneğin ideanın var olduğunu söyleyenler “idea sayılardır” derler, sayılar hakkında ise bazen sonsuzlarmış gibi konuşurlar bazen de onlukla sınırlıymış gibi; sayıların böyle çok olmasının sebebinin ne olduğunuysa hiçbiri açıklamaz kati kanıtlamayla.
- Biz ise bu tür fuzuli tartışmalara girmeyeceğiz ve doğrudan meselenin özüne bakıp altta-duranlardan ve ayrımlardan konuşacağız.
- İlke/başlangıç ve varolanların aslı/ilki devinimsizdir, hem kendinde hem de ilineksel olarak; varolanların aslı ilk, ezeli-ebedi ve biricik devinimi devindirir.
- Başta şu tespitleri yapalım:
 1. Devindirilen zorunlu olarak bir başkası tarafından

devindirilecek,

2. İlk devindiricinin kendinde devinimsiz olması zorunlu.

3. Ezeli-ebedi devinimin bir ezeli-ebedi-olan tarafından devindirilmesi zorunlu.

4. Her bir devinimin tek bir devindirici tarafından devindirilmesi zorunludur.

- Öte yandan evrendeki basit yer değiştirmelerin dışında daha başka özellikte yer değiştirmeler var – ki “onun devinmesi birincil *ousia* tarafından” ve “devinimsiz olan tarafından” deriz. Yani aslında gezegenlerin ezeli-ebedi yer değiştirmesinden bahsediyoruz (zira ezeli-ebedi-olan ve hiç duraksamayandır dairesel olarak yer değiştiren cisim; *Fizik*’te bunlar hakkında konuşmuştuk).
- Bunların her birinin yer değiştirmelerinin devinmeyen, kendinde ve ezeli-ebedi *ousia* tarafından devindirilmesi zorunlu. Zira yıldızların doğası bir ezeli-ebedi *ousia* olmak ve ezeli-ebedi devindirici de önce gelir devindirilenden.
- Daha önce söylediğimiz nedenden dolayı açık böylece ki bunca *ousia*’nın doğalarının ezeli-ebedi, bizatihi devinimsiz ve büyüklükten yoksun olması zorunlu. Öyleyse var *ousia*’lar, ve açık ki, bunlardan bir ilk ve bir ikinci var, yıldızların yer değiştirmesiyle aynı düzene göre.
- Şimdi yer değiştirmelerin sayısını matematiksel bilimlerin felsefeye en yakın olanından hareketle görmek gerekli, yani astronomiden hareketle. Zira hem felsefe, hem astronomi, irdelemesini aynı *ousia* hakkında yaparlar (yani bir yandan duyumsanabilir olan bir yandan da ezeli-ebedi

olan *ousia*'lar hakkındadır onların irdelemeleri). Oysa diğer bilim dalları, *ousia olmayanlar* üzerinedir (aritmetik ve geometrinin irdelemeleri gibi).

- Yer değiştirmeler, yer değiştirenlerden sayıca daha fazla, bunlarla vasati olarak ilgilenenler için bile bu açık (zira birden fazla devinimle yer değiştirir gezegenlerin her biri).
- Bir fikir sahibi olmak için matematikçilerin ne söylediklerinden hareketle bunların tam olarak kaç tane olduklarını öncelikle aktaralım; böylece aklımızın kabul edebilmesi için sınırlı/belirli bir büyüklük olsun elimizde. Sonra da bir yandan araştırmayı bizzat yürütmeli, bir yandan da öğrenmeli ötesini daha önce araştırmış olanlardan, eğer bunlarla meşgul olanlarınkilerde bizim söylediklerimizin dışında bir şey görünürse; sevmeli her ikisini de, ama izlemeli tabii daha pekin olanları.
- Örneğin Eudoksos, Güneş'in ve Ay'ın her ikisinin de yer değiştirmesinin üç küre üzerinde gerçekleştiğini ortaya koymuştu:
 1. Bunların birincisinin çakılı/seyyar-olmayan yıldızlar olduğunu,
 2. İkincisinin Zodyak'ın ortasından geçtiğini,
 3. Üçüncüsünün ise Zodyak'ın düzleminde yatık-biçimde-yerleşmiş-olan çemberi takip ettiğini göstermişti (Ay, Güneşinkine göre daha büyük bir açıyla düzlemde yatık-biçimde-yerleşmiş-bir-çember uyarınca yer değiştirir).
- Ardından Eudoksos, seyyar yıldızların her birinin dörder kürede şu şekilde devindiğini savundu:

1. Bunlardan birinci ve ikincisinin Ay ve Güneş ile aynı olduğunu (zira çakılı-olanların/seyyar-olmayanların diğer gökcisimlerinin hepsini taşıyan olduğunu ve bunun altında konumlanmış olan ve Zodyak'ın ortasından geçen yer değiştirmeye sahip olan hepsi için ortak olduğunu),
 2. Üçüncüsünün kutuplarının Zodyak'ın ortasından geçen çemberde olduğunu,
 3. Dördüncüsünün yer değiştirmesinin yatık-bir-biçimde-yerleşmiş-bir-çember boyunca ve üçüncünün ortasına ilişik olduğunu, üçüncü kürenin kutuplarının diğerlerinden farklı, fakat Venüs ve Merkür için aynı olduğunu ortaya koymuştu.
- Öte yandan Kallippos ise kürelerin konumları hakkında (uzaklıkların düzeni bakımından) Eudoksos'la aynı görüşteydi. Sayı bakımından Jüpiter ve Satürn için Eudoksos ile aynını vermiş olsa da Güneş'in ve Ay'ın kürelerine iki tane daha ilave etmek gerektiğini düşünmüştü. Kalan gezegenlerin her biri içinse birer küre eklemek gerektiğini düşünmüştü.
 - Ancak biz, bütün bunlara katkı olması bakımından şöyle demek zorundayız: Eğer tüm görünenlerin bir arada verilmesi isteniyorsa, gezegenlerin her biriyle ilgili sayıca bir eksik başka kürelerin olması zorunlu: Bir gezegeni aynı konuma/duruma doğru geri döndüren ve daima söz konusu yıldızın altında konumlanan; zira bir tek bu şekilde beklenir gezegenlerin yer değiştirmesinin hepsinin sağlanması.
 - Yani öyleyse gökcisimlerinin içinde yer değiştirdiği küreler sekiz ve yirmi beştir, bunlardan en altta konumlanan yıldızın

yer değiştirdiği kürenin içinde geri döndürülmesi gerekmez. Dolayısıyla gezegenlerin ilk ikisini geriye döndüren küreler altı tane olacak, daha sonraki dördünükiler ise on altı.

- Hepsinin sayısı, yani yıldızları/gezegenleri taşıyanların ve bunları geri döndürenlerin toplam sayısı elli beş olacaktır. Eğer sözünü ettiğimiz devinimler Ay ve Güneş için tayin edilmezse, kürelerin hepsi olacak kırk yedi. İşte, kürelerin sayısı tam da bu kadardır.
- O zaman, birer devinimsiz ilke olan *ousia*'ların sayısını kürelerin sayısı ile aynı kabul etmek makul.
- Ama eğer bir yıldızın yer değiştirmesine yönelmemiş hiçbir yer değiştirme olamazsa, ayrıca her doğayı ve her *ousia*'yı etkilenmeyen ve kendinde en iyiye payidar olan erek olarak adlandırmak gerekiyorsa, bunların ötesinde hiçbir başka doğa olamaz. Ayrıca bunların sayılarının *ousia*'ları ile aynı olması zorunlu.
- Çünkü varsa başkaları, bir yer değiştirmenin ereği olarak bir anlamda devindirebilmeliler; ancak en azından sözü edilenlerin ötesinde başka yer değiştirmelerin olması imkânsız.
- Bunu yer değiştirenlerden hareketle kabul etmek makul. Çünkü eğer yer değiştirmeyi sağlayan her şey yer değiştirenin iyiliği adına bunu yapıyorsa ve yer değiştirmelerin hepsi yer değiştiren bir şeyin yer değiştirmesi ise, hiçbir yer değiştirme kendi uğruna ya da başka yer değiştirmeler adına olamaz, ancak yıldızların uğruna olabilir. Zira eğer

başka bir yer değiştirme uğruna bir yer değiştirme olsaydı, öncekinin de bir başkası adına olması gerekirdi. Öyleyse özellikle bütün bunlar sonsuza değin gidemeyeceği için, gökyüzünde taşınan tanrısal cisimlerden sadece biri her yer değiştirmenin ereği olacaktır.

- Peki nedir bu? Açık ki, tek bir gök var. Zira eğer çok sayıda gök olsaydı, her birinin ilkesi biçimce bir ama sayıca çok olurdu. Fakat bir şey sayıca çok ise maddeye sahiptir. Oysa birinci-olan '*to ti en einai*' {ne'lik} maddeye sahip değil; zira tamlığında olan odur. Öyleyse ilk devinmeyen devindirici hem kavramca hem de sayıca *bir*; ve devinen de daima ve kesintisiz bir biçimde deviniyor; öyleyse yalnızca bir gök var.
- Gökler dinamiğiyle ilgili bu bölümü kapatmadan önce, küçük bir söylenceyi nakletmekte yarar vardır: Eskiler tarafından eski zamanlarda söylence şeklinde sonrakilere nakledilmiştir ki, tanrıların bu gökcisimleri ve bütün doğa tanrısal-olanca sarıp sarmalanmaktaymış. Gerisi ise hikâye olarak eklenmiş kitlelerin iknası için ve yasaların ve insan topluluğunun yararı adına. Zira bunların insan biçiminde olduklarını ve bazı diğer hayvanlara benzediklerini söylerler ve bunları takip eden diğerleri de benzer ifadeler kullanırlar. Biri eğer ayırırsa ve alırsa yalnızca asıl-noktayı, yani eskilerin birinci *ousia*'lar olarak tanrıları düşünmüş olmalarını, bunun tanrısal biçimde söylendiğini varsayabilir. Ve muhtemelen her bir zanaat ve felsefe defaatle keşfedilmiş ve sonra yok olup gitmiş ve bu kanılar şimdiye dek canlı kalmış.

BÖLÜM 9

- Bu bölümde, *nous*'la ilgili daha ayrıntılı bir irdelemeye girişeceğiz. Zira *nous* hakkında bazı çıkmazlar var. Çünkü *nous*, görünenlerin en-tanrısal-olanı kabul edilir. Nasıl bu şekilde olabileceği hususundaysa bazı zorluklar var:
 1. Zira eğer *nous* hiçbir şey düşünmüyorsa, nedir onda yüce-olan? Bu durumda uyuyan biri gibi olur.
 2. Eğer bir şeyi düşünüyorsa, bunu bir başka belirleyen {düşündüğü şey} var demektir (zira onun *ousia*'sı, aklın-faaliyeti değil, ama imkânıdır). Öyleyse o, başka bir şey düşünüyorsa en-iyi *ousia* olmayacak; zira onun kendisini değerli kılan, düşünmedir.
 3. Öte yandan, onun *ousia*'sı ister *nous*, ister aklın-faaliyeti [*noesis*] olsun: o neyi düşünür? Ya kendi kendini ya da başka bir şeyi; ve başka bir şeyi düşünüyorsa, ya daima aynı şeyi ya da hep başka başka.
 4. Acaba şimdi fark eder mi düşünmesi güzel-olanı ya da rastgele-bir-şeyi? Yoksa bazı şeyleri enine-boyuna-düşünmesi yersiz mi?
- Böylece açık ki *nous*, en-tanrısal-olanı ve en-üst-mertebedekini düşünür. Ayrıca *nous* değişmezdir, çünkü değişim alt düzeye doğrudur (ve devinim de zaten böyle bir şeydir).

- Öyleyse, eğer *nous*, aklın-faaliyeti değilse ve fakat imkânsa, akletmenin sürekliliğinin onun için bir sorun teşkil etmesi beklenir.
- Sonra açık ki, başka bir şey olabilirdi daha-yüksek-mertebede *nous*'tan: yani aklın-faaliyetinin-nesnesi [*nooumenon*]. Nitekim düşünme ve aklın-faaliyeti, en-alt-mertebedekini düşünende de ortaya çıkar, eğer önlenecekse bu, aklın-faaliyeti olamaz en-iyi.
- Kendini öyleyse düşünür *nous*, eğer “en muhteşemse”. Yani aklın-faaliyeti, akletme üstüne akıl-faaliyetidir.
- Görülmektedir ki daima başka bir şeye yöneliktir bilim, duyumsama, kanı ve enine-boyuna-düşünme, bunların kendilerine yönelmeleri ise arızidir. Dahası, eğer ayrıysa düşünme ve düşünülme, düşünmeyle mi, düşünülmeyle mi onun iyiliği ortaya çıkar? Zira aynı değil akletmenin ve aklın-faaliyetinin-nesnesinin var olması. Ya da bazı durumlarda bilim nesnedir: yaratıcı-olanlarda maddesi olmayan *ousia* ve *to ti en einai* {ne'lik}, teoretik olanlarda ise kavram ve aklın-faaliyeti.
- Farklı değil yani aklın-faaliyetinin-nesnesi ile akleden, yani maddeye sahip olmayanlarda aynı olacak. Demek ki aklın-faaliyeti ile aklın-faaliyetinin-nesnesi birdir.
- Geriye kalıyor şu çıkmaz: Aklın-faaliyetinin-nesnesi birleşik midir, değil midir? Zira bu durumda düşünme, bütünü parçaları arasında değişebilirdi. Ancak, maddeye sahip olmayan her şey bölünemez – sözgelişi insanın *nous*'u belir-

li bir zamanda birleşik-olana sahiptir. Ama yoktur iyi-olan şu zamanda ya da bu zamanda, ancak bütünde herhangi bir şey en iyi, fakat o da başka bir varolan.

- Böylece şu sonuca varabiliriz ki, *nous* kendi kendisi hakkında akıl-faaliyetidir, tüm sonsuzluk boyunca.

BÖLÜM 10

- Bu son bölümde bir bütün olarak doğanın iyi-olana ve en-iyi-olana nasıl sahip olduğu ve zıtlıkların ve oluşun nasıl anlaşılması gerektiğini dikkate almalıyız. Şu sorularla başlamakta yarar var:
 1. Acaba en-iyi-olan, ayrı-başına-olan ve kendi kendine bir şey mi, yoksa doğanın kendi düzeni içinde mi?
 2. Yoksa seferdeki birlikler gibi ikisi bir arada mı? Zira oradaki iyi olan hem düzende hem de komutanda (zira komutan düzenden ötürü var değil, ama düzen komutan sayesinde var).
- Her şey bir biçimde birlikte-düzen-içindedir, ancak hepsi aynı tarzda değil: çünkü örneğin hem su canlıları, hem kuşlar, hem bitkiler birlikte-bir-düzen-içinde; ve bütün, bir şeyin hiçbir şeyle bir ilişkisi olmaması gibi bir şey değil, aksine, bir ilişki söz konusu.
- Zira her şey 'bir'e doğru birlikte-bir-düzen-içinde, tıpkı bir evde özgür-olanlar için gelişigüzel eylemenin en az izin verilir bir şey olması, ancak davranış ve tutumların hepsinin veya çoğunun düzenlenmiş olması gibi. Öte yandan, kölelerin ve yaban hayvanlarının yapıp-etmelerinin küçük bir kısmı ortak-olan iyiye yönelik, bunların büyük bölümüyse gelişigüzel; zira onların her birinin doğası bu tür bir ilkedir.

- Diyorum ki, sözgeleş en azından unsurlarına ayrıştırılması zorunlu her şeyin; benzer şekilde, onların hepsinin bütüne doğru paylaştığı farklı yollar var.
- Öte yandan diğer görüşlerin temsilcilerinin iddiaları ne kadar imkânsız ya da yersiz sonuçlara yol açıyor ve en yetenekli konuşanlar ne çeşit şeyler söylüyor ve bunların hangileri en az çıkmaza yol açıyor, bunları da gözden kaçır-mamalıyız.
- Zira herkes zıt olanlardan ortaya çıkarıyor her şeyi. Fakat ne “her şey” ne de “zıtlıklardan” derken doğru konuşuyor-lar. Çünkü onlar, ne şeylerde zıtlıklar nasıl ortaya çıkar ne de bu şeyler zıt-olanlardan nasıl olacak söylemiyorlar; oysa unutulmamalı ki zıt-olanlar birbirlerine kayıtsızdır.
- Bizim içinse bu sorun bir üçüncü unsurun var olmasıyla makul olarak çözülmektedir. Diğerleriyle zıt-olanlardan birine “madde” diyorlar. Oysa biz bu meseleyi de benzer şekilde (yani üçüncü bir unsur tesis ederek) çözebiliriz, zira madde bizce hiçbir şeye zıt değil.
- Ayrıca ‘bir’in dışında her şey değersiz-olandan pay alacak-tır, zira kötü-olanın kendisi öğelerin biri. Başkaları içinse iyi-olan ve kötü-olan ilkeler değildir, oysa her şeyde ilke “iyi-olan”dır. Bir yandan iyi olanın ilke olduğunu söylerler, ki bu doğru, ama nasıl bir iyi-olan ilkedir, bunu hiç söyle-mezler. Acaba erek olarak mı, yoksa devindirici olarak mı, yoksa biçim olarak mı?

- Yersiz konuşuyor Empedokles de; çünkü *sevgiyi iyi-olan* diye ortaya koyuyor ve diyor ki, *sevgi* hem devindirici olarak hem de madde olarak ilkedir. Ama bu durumda şunu gözden geçiriyor: Burada aynı şey ilineksel bakımdan hem madde olarak ilke oluyor hem de devindirici olarak. Fakat madde ve devindiricinin var olmaları aynı değil ki. Hangisi öyleyse *sevgi*? Nefretin bozulmaz olması da yersiz; çünkü nefret, Empedokles için kötünün doğasıdır.
- Anaksagoras içinse iyi-olan, devindirici olarak ilkedir; zira Anaksagoras'a göre *nous* devindirmektedir. Ama bu, bir şeyin uğruna devindirir, yani *nous*'tan farklı bir şey uğruna. Ama biz bu konuda farklı konuşmuştuk; zira demiştik ki, hekimlik bir biçimde sağlıktır. İyi-olana, yani *nous*'a zıt-olanı koymamasıysa yersiz.
- Zıtlıklardan söz edenlerin hiçbiri yerli yerine oturtamaz zıt-olanları, eğer bir düzen oluşturmazlarsa. Ve neden varolanların bazıları bozulur, bazıları bozulmaz, kimse söylemez; halbuki bütün varolanları aynı ilkelerden yaparlar.
- Ayrıca bazıları, varolanları varolmayanlardan yaparlar; diğerleriyle, buna mecbur kalmamak için, her şeyi bir yaparlar. Ama bu durumda da sorunlar ortaya çıkıyor:
 1. Oluş neden daima var olacak ve nedir nedeni oluşun, kimse söylemez.
 2. Ve iki ilke koyanlar için bir başka üstün ilkenin var olması zorunlu.
 3. Ve idealleri ortaya koyanlar için de ayrıca başka bir üstün ilke gerekli; niçin {ne için, ne uğruna} zira pay aldılar ya da pay alırlar idealardan, bunu açıklamazlar?

4. Ve başkaları için bilgeliğe ve en üst bilgiye bir zıt-olanın var olması zorunludur, bizim içinse değil.

- Zira ilk-olana/birinciye zıt-olan hiçbir şey yoktur; çünkü bütün zıt-olanlar maddeye sahip olup bunlar imkân halindedir. Bilgeliğin zıddı olan cehalet ‘bir’e zıt-olana götürür bizi, ama ilk olana zıt-olan hiçbir şey yok.
- Eğer duyumsanabilir olanların dışında başka bir şey olmayacaksa; ilke, düzen, oluş ve gökcisimleri de olmayacak, ancak daima bir ilkenin ilkesi gerekecektir (tıpkı teologların ve fizikçilerin hepsinin aradığı gibi).
- Eğer biçimler ya da sayılar ilke olsalardı, hiçbir şeyin nedeni olamazlardı; yahut en azından deviniminki olamazlardı. Ayrıca nasıl meydana gelecek büyüklüğü-olmayandan büyüklük ve süreklilik? Çünkü örneğin “sayı” yaratmaz sürekli bir şeyi, ne devindirici ne de biçim olarak. Bu durumda zıt-olanların hiçbiri en azından var olmayacak hem yaratan, hem devindiren olarak (çünkü bunlar var-olmamayı içinde-taşır).
- Ancak, yapma/yaratma, imkândan sonra gelir. Öyleyse varolanlar sonsuz değil. Ama “sonsuz” bir anlamda var. Öyleyse bunlardan biri kaldırılmalı. Bunun nasıl olduğunu daha önce ifade etmiştik. Ayrıca neyle bir olur sayılar ya da “ruh ve beden” ve genel olarak “biçim ve şey”, bunlar hakkında kimse bir şey söylemiyor.
- Biri, bizim gibi düşünüp sonuca varmadığı takdirde, onun “bunu devindirici yapar” demesi beklenmez. Matematiğin-

nesnelerinden sayıların birinci/ilk olduğunu ve böylece daima *ousia*’ların birbirini takip ettiğini ve her bir *ousia*’nın ilkelerinin farklı olduğunu söyleyenler, her şeyin *ousia*’sının kopuk kopuk olduğunu ileri sürmüş olurlar (hiçbir şey çünkü bir diğerine *ousia* olmak veya olmamak bakımından bir şey katmaz). Bu da çok sayıda ilke ortaya koymak demektir.

- Ama varolanlar arzu etmezler kötü-bir-biçimde yönetilmeyi.
- “Değil iyi-olan çoklu hâkimiyet; tek hâkim olmalı.” (Homeros, *İlyada*, II, 204)

SÖZLÜK

ESKİ YUNANCA-TÜRKÇE

ἄγαθόν	<i>agathon</i>	iyi-olan
ἄγνοια	<i>agnoia</i>	cehalet, bilgisizlik
ἀδιαίρετος	<i>adiairetos</i>	bölünemez
ἀδύνατον	<i>adunaton</i>	imkânsız
ἀεὶ	<i>aei</i>	daima
ἀήρ	<i>aer</i>	hava
ἄϊδιος	<i>aidios</i>	ezeli-ebedi
αἴσθησις	<i>aisthesis</i>	duyumsama
αἰσθητή	<i>aisthete</i>	duyumsanabilir
αἴτιον	<i>aition</i>	sebeup, neden
ἀκίνητος	<i>akinetos</i>	devinimsiz
ἀκριβής	<i>akribes</i>	pekin
ἄλλὰ	<i>alla</i>	ama, ancak
ἄλλη	<i>alle</i>	diğeri
ἄλλο	<i>allo</i>	başka
ἀλλοίωσις	<i>alloiosis</i>	başkalaşma
ἅμα	<i>hama</i>	aynı zamanda, eşzamanlı

ἄμερῆς	<i>ameres</i>	parçalanamaz
ἀμήχανον	<i>amekhanon</i>	çok müthiş
ἄμφω	<i>ampho</i>	her ikisi de
ἀνάγκη	<i>ananke</i>	zorunlu
ἀναλλοίωτον	<i>analloioton</i>	başkalaşmayan
ἀνάλογον	<i>analogon</i>	benzer[lik], benzeyen
ἀνδράποδον	<i>andrapodon</i>	köle, esir
ἄνευ	<i>aneu</i>	haricinde, olmaksızın
ἄνθρωπος	<i>anthropos</i>	insan
ἄνισον	<i>anison</i>	eşit-olmayan
ἄπαθῆ	<i>apathe</i>	kayıtsız, etkilenmez
ἄπαυστον	<i>apauston</i>	bitmeyen, kesilmeyen
ἄπειρον	<i>apeiron</i>	sonsuz, sınırsız
ἄπλανής	<i>aplanes</i>	seyyar-olmayan, çakılı
ἄπλῶς	<i>haplos</i>	yalın olarak, basitçe
ἀποδεικτικός	<i>apodeiktikos</i>	kati kanıtlama
ἀπορία	<i>aporia</i>	çıkılmaz
ἄρα	<i>ara</i>	öyleyse
ἄριθμοι	<i>arithmoi</i>	sayılar
ἄριστον	<i>ariston</i>	en-iyi-olan
ἀρχή	<i>arkhe</i>	ilke

ἄστατον	<i>astaton</i>	hiç-duraksamayan
ἄστρολογία	<i>astrologia</i>	astronomi
ἄστρον	<i>astron</i>	yıldız
ἄταξία	<i>ataksia</i>	düzensizlik
ἄτοπον	<i>atopon</i>	yersiz
αὔξησης	<i>auksesis</i>	çoğalma
αὐτό	<i>auto</i>	kendi[si], aynı[sı]
αὐτομάτῳ	<i>automato</i>	kendiliğinden
ἄφθαρτον	<i>aphtharton</i>	bozuluşa-tabi-olmayan
βέλτιον	<i>beltion</i>	daha iyi
βία	<i>bia</i>	zorla
βουλευτὸν	<i>bouleton</i>	istenilen
γὰρ	<i>gar</i>	zira, çünkü
γε	<i>ge</i>	en azından
γένεσις	<i>genesis</i>	oluş
γενόμενον	<i>genomenon</i>	meydana gelmiş olan
γεωμετρία	<i>geometria</i>	geometri
γῆ	<i>ge</i>	toprak
γίγνεσθαι	<i>gignesthai</i>	meydana gelme
γονή	<i>gone</i>	meni
δὲ	<i>de</i>	ise

δεῖ	<i>dei</i>	gerekli, lazım
δεκάς	<i>dekas</i>	onluk
ΔΕΚΤΙΚὸν	<i>dektikon</i>	alan
ΔΕΥΤΕΡΑ	<i>deutera</i>	ikinci
δὴ	<i>de</i>	gerçekten
δηλον	<i>delon</i>	açık
διὰ	<i>dia</i>	-den ötürü, -dığı için
διὰ τί	<i>dia ti</i>	neden
διαγωγὴ	<i>diagoge</i>	ömür
διαίρεσις	<i>diairesis</i>	ayrım
διάνοια	<i>dianoia</i>	enine-boyuna-düşünme
διττὸν	<i>ditton</i>	iki çeşit
δοκεῖ	<i>dokei</i>	düşünülür, uygun görülür
δόξα	<i>doksa</i>	kanı, sanı
δυνάμει	<i>dunamei</i>	imkân halinde
δυνάμενον	<i>dunamenon</i>	imkân[ını]-taşıyan
δύναμις	<i>dunamis</i>	imkân
δύο	<i>duo</i>	iki
ἐὰν	<i>ean</i>	eğer
ἐγρήγορσις	<i>egregorsis</i>	uyanık-olmaklık
εἰ	<i>ei</i>	eğer

εἶδος	<i>eidos</i>	biçim
εἶναι	<i>einai</i>	var olma
εἰπεῖν	<i>eipein</i>	söylemek
εἰρημένα	<i>eiremena</i>	söylenmiş-olanlar
εἷς	<i>heis</i>	tek, bir
εἶτα	<i>eita</i>	ardından
ἐκάστη	<i>hekaste</i>	her biri
ἐκεῖνο	<i>ekeino</i>	önceki
ἐλεύθερος	<i>eleutheros</i>	özgür-olan, hür
ἐλπίδες	<i>elpides</i>	umutlar
ἐν	<i>hen</i>	bir
ἐναντίον	<i>enantion</i>	zıt-olan
ἐναντίωσις	<i>enantiosis</i>	zıtlık
ἐνδέχεται	<i>endekhetai</i>	içinde taşır, beklenir
ἐνδεχόμενον	<i>endekhomenon</i>	içinde-taşıyan
ἐνεκά	<i>heneka</i>	uğruna
ἐνέργεια	<i>energeia</i>	etkinlik, etkinlik halinde
ἐνίοις	<i>eniois</i>	bazıları
ἐντελεχεία	<i>entelekheia</i>	tam-halde, tamamlanma halinde
ἐνυπάρχοντα	<i>enuparkhonta</i>	içsel olanlar

ἔξεστιν	<i>eksestin</i>	izin verilir
ἕξις	<i>heksis</i>	hal
ἐπεὶ δὲ	<i>epei de</i>	mademki
ἔπειτα	<i>epeita</i>	bu durumda
ἐπιθυμητὸν	<i>epithumeton</i>	arzulanan
ἐπιμήνια	<i>epimenia</i>	yumurtalar
ἐπίπονον	<i>epiponon</i>	sıkıntılı
ἐπισκεπτέον	<i>episkepton</i>	dikkate alınmalı
ἐπιστήμη	<i>episteme</i>	bilim
ἐπιφάνεια	<i>epiphaneia</i>	yüzey
ἔργω	<i>ergo</i>	işçe
ἐρώμενον	<i>eromenon</i>	sevilen-bir-şey
ἔσται	<i>estai</i>	olacak
ἔστιν	<i>estin</i>	var, -dir
ἔσχατα	<i>eskhata</i>	sonuncular
ἕτερον	<i>heteron</i>	farklı
ἔτι	<i>eti</i>	ayrıca, öte yandan
ἔτυχε	<i>etukhe</i>	rastgele
εὐθύ	<i>euthu</i>	düz
εὐλογον	<i>eulogon</i>	makul
ἐφεξῆς	<i>ephekses</i>	ardıllık

ζητεῖν	<i>zetein</i>	sorgulama, arama
ζῷα	<i>zoa</i>	hayvanlar
ζωή	<i>zoe</i>	canlılık, yaşam
ζῷον	<i>zoon</i>	canlı
ἥδιστον	<i>hediston</i>	en-çok-haz-veren
ἡδονή	<i>hedone</i>	haz
ἥκιστα	<i>hekista</i>	en az
ἥλιος	<i>helios</i>	Güneş
ἡμέρα	<i>hemera</i>	gün
ἡμῖν	<i>hemin</i>	bizim, bizim için
ἦν	<i>en</i>	var
ἦτοι	<i>etoi</i>	şüphesiz
θάτερον	<i>thateron</i>	biri
θαυμαστόν	<i>thaumaston</i>	hayret uyandırıcı
θεῖον	<i>theion</i>	tanrısalsal-olan
θειότατον	<i>theiotaton</i>	en-tanrısalsal-olan
θεολόγοι	<i>theologoi</i>	teologlar
θεός	<i>theos</i>	tanrı
θερμόν	<i>thermon</i>	sıcaklık
θετέον	<i>theteon</i>	ele alınmalı
θεωρία	<i>theoria</i>	teorik-irdeleme, temaşa

ἰατρική	<i>iatrike</i>	hekimlik, hekimlik zanaati
ἴδιος	<i>idios</i>	özel, özgün
ἱκανή	<i>hikane</i>	yeterli
ἴσταν	<i>histan</i>	durduran
ἴσω	<i>iso</i>	eşit-olan için
ἴσως	<i>isos</i>	belki
καθ' ἑκάστον	<i>kath' hekaston</i>	tek tek
καθεύδων	<i>katheudon</i>	uyuyan
καθόλου	<i>katholou</i>	genel, tümel
κακείνω	<i>kakeino</i>	sonraki
κακόν	<i>kakon</i>	kötü-olan
κακῶς	<i>kakos</i>	kötü-bir-biçimde
κάλλιστον	<i>kalliston</i>	en-güzel
καλῶς	<i>kalos</i>	iyi, güzel
κάμνον	<i>kamnon</i>	hasta
κατὰ τόπον	<i>kata topon</i>	yer bakımından
κεφαλή	<i>kephale</i>	kafa
κίνησις	<i>kinesis</i>	devinim
κινητικόν	<i>kinetikon</i>	devindiren
κινοῦν	<i>kinoun</i>	devindirici
κοινόν	<i>koinon</i>	ortak olan

κοίρανος	<i>koiranos</i>	hâkim
κράτιστον	<i>kratiston</i>	en-muhteşem
κύκλος	<i>kuklos</i>	çember
κύκλω	<i>kuklo</i>	dairesel olan
κύριον	<i>kurion</i>	belirleyen
λαβεῖν	<i>labein</i>	kavra[n]ma[sı]
λανθάνειν	<i>lanthanein</i>	dikkatten kaçırmak
λέγω	<i>lego</i>	diyorum
λελοξωμένον	<i>leloksomenon</i>	yatık-bir-biçimde- yerleşmiş-olan
λευκὸν	<i>leukon</i>	beyaz
λόγος	<i>logos</i>	kavram, akıl, akıl yürütme, söz
λόγῳ	<i>logo</i>	kavramca
λοξός	<i>loksos</i>	yatık
μαθηματικός	<i>mathematikos</i>	matematik[sel]
μάλιστα	<i>malista</i>	en iyisi
μᾶλλον	<i>mallon</i>	daha ziyade
μέγεθος	<i>megethos</i>	büyüklik
μέλαν	<i>melan</i>	siyah
μεμνησθαι	<i>memnesthai</i>	hatırlamak
μέρος	<i>meros</i>	kısım

μέσον	<i>meson</i>	orta
μεταβάλλειν	<i>metaballein</i>	değişme
μεταβλητή	<i>metablete</i>	değişime tabi
μεταβολή	<i>metabole</i>	değişim
μηδέν	<i>meden</i>	hiçbir [şey]
μίαν	<i>mian</i>	tek, bir
μῖγμα	<i>migma</i>	karışım
μικρόν	<i>mikron</i>	kısa, küçük
μνημαι	<i>mnemai</i>	hatıralar
μόνον	<i>monon</i>	yalnızca
νεῖκος	<i>neikos</i>	nefret
νοεῖν	<i>noein</i>	düşünme
νοεῖσθαι	<i>noeisthai</i>	düşünölme
νόησις	<i>noesis</i>	akıl-faaliyeti
νοητόν	<i>noeton</i>	düşünülen
νοητός	<i>noetos</i>	düşünülebilir
νοούμενον	<i>nooumenon</i>	akıl-faaliyetinin-nesnesi
νόσος	<i>nosos</i>	hastalık
νοῦς	<i>nous</i>	nous [us, akıl]
νῦν	<i>nun</i>	şimdi
νύξ	<i>nuks</i>	gece

οἰκεῖος	<i>oikeios</i>	komşu
οἰκία	<i>oikia</i>	ev
οἰκοδομική	<i>oikodomike</i>	mimarlık
οἶνος	<i>oinos</i>	şarap
οἶον	<i>hoion</i>	sözcelişi
ὅλον	<i>holon</i>	bütün
ὁμοειδές	<i>homoeides</i>	eşbiçimlilik
ὁμοίως	<i>homoios</i>	benzer şekilde, benzer
ὁμολογοῦσιν	<i>homologousin</i>	hemfikir
ὁμοῦ πάντα	<i>homou panta</i>	hemhal her şey
ὄν	<i>on</i>	varolan
ὄντα	<i>onta</i>	varolanlar
ὥπως	<i>hopos</i>	böylece
ὄραν	<i>horan</i>	görmek
ὄρεκτόν	<i>orekton</i>	iştah duyulan
ὄρεξις	<i>oreksis</i>	iştah
ὀρθῶς	<i>orthos</i>	doğru, dosdoğru
ὅσα	<i>hosa</i>	ne kadar
ὀστοῦν	<i>ostoun</i>	kemikler
ὅτε	<i>hote</i>	bazen
ὅτι	<i>hoti</i>	ki, çünkü

οὐ	<i>ou</i>	değil
οὐδέν	<i>ouden</i>	hiçbir şey, hiçbiri
οὖν	<i>oun</i>	öyleyse
οὐρανός	<i>ouranos</i>	gök
οὐσία	<i>ousia</i>	<i>ousia</i> [töz, varlık, cevher]
οὔτε... οὔτε	<i>oute... oute</i>	ne... ne de
οὕτως	<i>houtos</i>	böyle
ὄφελος	<i>ophelos</i>	yararlı
πάθος	<i>pathos</i>	tesir, etkilenim
πάλαι	<i>palai</i>	eskiler
πᾶν	<i>pan</i>	şeylerin-tümü, evren, tüm
πάντα	<i>panta</i>	her şey
πάντες	<i>pantes</i>	hepsi
πάρεργος	<i>parergos</i>	arızı
πατήρ	<i>pater</i>	baba
πεπερασμένον	<i>peperasmenon</i>	sonlu-olan
περὶ	<i>peri</i>	hakkında, üzerine
περιόδω	<i>periodo</i>	tekrarlı, periyodik
πλανητός	<i>planetos</i>	gezegen
πλάτει	<i>platei</i>	düzlem
πλείους	<i>pleious</i>	çok, sayıca-daha-fazla

πλήν	<i>plen</i>	hariç
πλίνθοι	<i>plinthoi</i>	tuğlalar
πλωτὰ	<i>plota</i>	su canlıları
ποθὲν ποί	<i>pothen poi</i>	şuradan şuraya
ποῖα	<i>poia</i>	ne çeşit şeyler?
ποιεῖν	<i>poiein</i>	eylemek, yapmak, yaratmak, koymak
ποιητικόν	<i>poietikon</i>	yaratan, yapan
ποιόν	<i>poion</i>	nasıl (nitelik)
ποιότητες	<i>poiotetes</i>	nitelikler
πολιτεύεσθαι	<i>politeuesthai</i>	yönetilme
πολλά	<i>polla</i>	çok
πολλαχῶς	<i>pollakhos</i>	pek çok yoldan
πολὺ	<i>polu</i>	büyük oranda
πολυκοιρανίη	<i>polukoiranie</i>	çoklu hâkimiyet
πόσας	<i>posas</i>	kaç
ποσόν	<i>poson</i>	ne kadar (nicelik)
πότερον	<i>poteron</i>	acaba, nasıl
ποῦ	<i>pou</i>	nere
πρᾶγμα	<i>pragma</i>	nesne, şey
πραγματευόμενοι	<i>pragmateumenoí</i>	meşgul-olanlar

προγεγεννημένα	<i>progegenemena</i>	önceden-oluşmuş [olanlar]
πρός τι	<i>pros ti</i>	ilişki
πρότερον	<i>proteron</i>	önce gelen
πρῶτον	<i>proton</i>	birincil, ilk, asıl
πτηνὰ	<i>ptena</i>	kuşlar
πῦρ	<i>pur</i>	ateş
πως	<i>pos</i>	bir biçimde, nasıl
σὰρξ	<i>sarks</i>	et
σαφές	<i>saphes</i>	açıkça
σελήνη	<i>selene</i>	Ay
σεμνόν	<i>semnon</i>	yüce-olan
σκεπτέον	<i>skepteon</i>	sorgulanmalı
σκέψις	<i>skepsis</i>	görüş
σκότος	<i>skotos</i>	karanlık
σπέρμα	<i>sperma</i>	tohum
στέρησις	<i>steresis</i>	yoksunluk
στοιχεῖον	<i>stoikheion</i>	öğ
στράτευμα	<i>strateuma</i>	seferdeki-birlikler
στρατηγός	<i>strategos</i>	komutan
στρογγύλος	<i>stroggulos</i>	yuvarlak
συμβαίνει	<i>sumbainei</i>	ortaya çıkıyor/çıkar

συμφύσει	<i>sumphusei</i>	doğaca-bir-olarak
συνάγει	<i>sunagei</i>	bir araya getirir
συνεχές	<i>sunekhes</i>	sürekli
σύνθετον	<i>suntheton</i>	birleşik
συντέτακταί	<i>suntetaktai</i>	birlikte-düzen-içinde
συνωνύμου	<i>sunonumou</i>	eşadlı
συστοιχία	<i>sustoikhia</i>	kavram dizisi
σφαῖρα	<i>sphaira</i>	küre
σχῆμα	<i>skhema</i>	şekil
σῶμα	<i>soma</i>	beden
τάναντία	<i>tanantia</i>	zıtlıklar
τάξις	<i>taksis</i>	düzen
ταυτό	<i>tauto</i>	aynı
τεκτονική	<i>tektonike</i>	marangozluk
τέλειον	<i>teleion</i>	tam-olan
τελευταία	<i>teleutaia</i>	nihai
τέλος	<i>telos</i>	erek
τέτταρες	<i>tettares</i>	dört [çeşit]
τέχνη	<i>tekhne</i>	zanaat
τί	<i>ti</i>	ne, bir şey
τίμιον	<i>timion</i>	değerli

τιμιώτερον	<i>timioteron</i>	daha-yüksek-mertebedeki, daha-değerli-olan
τὸ εὖ	<i>to eu</i>	iyi olan
τὸ οὗ ἕνεκα	<i>to hou heneka</i>	ereksel neden
τὸ τί ἦν εἶναι	<i>to ti en einai</i>	<i>to ti en einai</i> [ne'lik]
τὸ τυχόν	<i>to tukhon</i>	rastgele bir şey
τὸδε τι	<i>tode ti</i>	bu-belirli-şey
τοδὶ	<i>todi</i>	şu
τοίνυν	<i>toinun</i>	demek ki
τοσαύτας	<i>tosautas</i>	bunca
τοσαυταχῶς	<i>tosautakhos</i>	birçok anlama gelir
τοῦτο	<i>touto</i>	bu
τρίτον	<i>triton</i>	üçüncü
τρόπον	<i>tropon</i>	tarz, minval, yol
τύχη	<i>tukhe</i>	talih eseri
ύγεια	<i>hugieia</i>	sağlık
ύλη	<i>hule</i>	madde, ahşap
ύπάρχειν	<i>huparkhein</i>	bulunma, temel oluşturma
ύπεῖναι	<i>hupeinai</i>	altta olma
ύποκείμενον	<i>hupokeimenon</i>	altta-duran, taşıyıcı
ύπολαβεῖν	<i>hupolabein</i>	kabul etme

ὑπόληψις	<i>hupolepsis</i>	ele alış
ὑπομένει	<i>hupomenei</i>	baki kalır
ὕστερόν	<i>husteron</i>	sonra
φαινόμενον	<i>phainomenon</i>	görünen
φανερὸν	<i>phaneron</i>	açık
φθαρτά	<i>phtharta</i>	bozuluşa-tabi, bozulabilir
φθίσις	<i>phthisis</i>	azalma
φθορὰ	<i>phthora</i>	bozuluş
φιλεῖν	<i>philein</i>	sevmek
φιλία	<i>philia</i>	sevgi
φιλοσοφία	<i>philosophia</i>	felsefe
φορὰ	<i>phora</i>	yer değiştirme
φύσει	<i>phusei</i>	doğal olanlar, doğal olarak
φυσικοὶ	<i>phusikoi</i>	fenciler, fizikçiler, doğa filozofları
φύσις	<i>phusis</i>	doğa
φυτὰ	<i>phuta</i>	bitkiler
φῶς	<i>phos</i>	ışık
χαλκός	<i>khalkos</i>	tunç
χαριεστέρως	<i>khariesteros</i>	en yetenekli konuşanlar
χείριστον	<i>kheiriston</i>	en-alt-mertebedeki

χεῖρον	<i>kheiron</i>	alt-düzeydeki
χρήματά	<i>khremata</i>	el-altmdakiler
χρόνος	<i>khronos</i>	zaman
χρώματι	<i>khromati</i>	renkler
χωριστόν	<i>khoriston</i>	ayrı-başma
ψόφων	<i>psophon</i>	sesler
ψυχή	<i>psukhe</i>	ruh
ψυχρόν	<i>psukhron</i>	soğukluk
ὥν	<i>hon</i>	onların
ὥς	<i>hos</i>	olarak, bir anlamda, gibi
ὥσπερ	<i>hosper</i>	gibi, sözgelişi, tıpkı

TÜRKÇE-ESKİ YUNANCA

acaba, nasıl	πότερον	<i>poteron</i>
açık	δῆλον	<i>delon</i>
açık	φανερὸν	<i>phaneron</i>
açıkça	σαφές	<i>saphes</i>
akılın-faaliyeti	νόησις	<i>noesis</i>
akılın-faaliyetinin-nesnesi	νοούμενον	<i>nooumenon</i>
alan	δεκτικὸν	<i>dektikon</i>
alt-düzeydeki	χειρόν	<i>kheiron</i>
altta olma	ὑπεῖναι	<i>hupeinai</i>
altta-duran, taşıyıcı	ὑποκείμενον	<i>hupokeimenon</i>
ama, ancak	ἀλλὰ	<i>alla</i>
ardıllık	ἐφεξῆς	<i>ephekses</i>
ardından	εἶτα	<i>eita</i>
arızı	πάρεργος	<i>parergos</i>
arzulanan	ἐπιθυμητόν	<i>epithumeton</i>
astronomi	ἀστρολογία	<i>astrologia</i>

ateş	πῦρ	<i>pur</i>
Ay	σελήνη	<i>selene</i>
aynı	ταυτό	<i>tauto</i>
aynı zamanda, eşzamanlı	ᾗμα	<i>hama</i>
ayrı-başına	χωριστόν	<i>choriston</i>
ayrıca, öte yandan	ἔτι	<i>eti</i>
ayrım	διαίσεις	<i>diairesis</i>
azalma	φθίσις	<i>phthisis</i>
baba	πατήρ	<i>pater</i>
baki kalır	ὑπομένει	<i>hypomenei</i>
başka	ἄλλο	<i>allo</i>
başkalaşma	ἀλλοίωσις	<i>alloiosis</i>
başkalaşmayan	ἀναλλοιώτον	<i>analloioton</i>
bazen	ὅτε	<i>hote</i>
bazıları	ἐνίοις	<i>eniois</i>
beden	σῶμα	<i>soma</i>
belirleyen	κύριον	<i>kurion</i>
belki	ἴσως	<i>isos</i>
benzer şekilde, benzer	ὁμοίως	<i>homoios</i>
benzer[lik], benzeyen	ἀνάλογον	<i>analogon</i>
beyaz	λευκόν	<i>leukon</i>

biçim	εἶδος	<i>eidos</i>
bilim	ἐπιστήμη	<i>episteme</i>
bir	ἐν	<i>hen</i>
bir araya getirir	συνάγει	<i>sunagei</i>
bir biçimde, nasıl	πως	<i>pos</i>
birçok anlama gelir	τοσαυταχῶς	<i>tosautakhos</i>
biri	θάτερον	<i>thateron</i>
birincil, ilk, asıl	πρῶτον	<i>proton</i>
birleşik	σύνθετον	<i>suntheton</i>
birlikte-düzen-içinde	συντέτακταί	<i>suntetaktai</i>
bitkiler	φυτὰ	<i>phuta</i>
bitmeyen, kesilmeyen	ἄπαυστον	<i>apauston</i>
bizim, bizim için	ἡμῖν	<i>hemin</i>
bozuluş	φθορά	<i>phthora</i>
bozuluşa-tabii, bozulabilir	φθαρτά	<i>phtharta</i>
bozuluşa-tabii-olmayan	ἄφθαρτον	<i>aphtharton</i>
bölünemez	ἀδιαίρετός	<i>adiairetos</i>
böyle	οὕτως	<i>houtos</i>
böylece	ὧτως	<i>hopos</i>
bu	τοῦτο	<i>touto</i>
bu durumda	ἐπεῖτα	<i>epeita</i>

bu-belirli-şey	τόδε τι	<i>tode ti</i>
bulunma, temel oluşturma	ὑπάρχειν	<i>huparkhein</i>
bunca	τοσαύτας	<i>tosautas</i>
bütün	ὅλον	<i>holon</i>
büyük oranda	πολὺ	<i>polu</i>
büyüklük	μέγεθος	<i>megethos</i>
canlı	ζῶον	<i>zoon</i>
canlılık	ζωή	<i>zoe</i>
cehalet, bilgisizlik	ἄγνοια	<i>agnoia</i>
çember	κύκλος	<i>kuklos</i>
çıkamaz	ἀπορία	<i>aporia</i>
çoğalma	αὕξησις	<i>auksesis</i>
çok	πολλὰ	<i>polla</i>
çok müthiş	ἀμήχανον	<i>amekhanon</i>
çok, sayıca-daha-fazla	πλείους	<i>pleious</i>
çoklu hâkimiyet	πολυκοιρανίη	<i>polukoiranie</i>
daha iyi	βέλτιον	<i>beltion</i>
daha ziyade	μᾶλλον	<i>mallon</i>
daha-yüksek-mertebedeki, daha-değerli-olan	τιμιώτερον	<i>timioteron</i>
daima	ἀεὶ	<i>aei</i>

dairesel olan	κύκλω	<i>kuklo</i>
değerli	τίμιον	<i>timion</i>
değil	οὐ	<i>ou</i>
değişim	μεταβολή	<i>metabole</i>
değişime tabi	μεταβλητή	<i>metablete</i>
değişme	μεταβάλλειν	<i>metaballein</i>
demek ki	τοίνυν	<i>toinun</i>
-den ötürü, -dığı için	διὰ	<i>dia</i>
devindiren	κινητικόν	<i>kinetikon</i>
devindirici	κινουῶν	<i>kinoun</i>
devinim	κίνησις	<i>kinesis</i>
devinimsiz	ἄκίνητος	<i>akinetos</i>
diğeri	ἄλλη	<i>alle</i>
dikkate alınmalı	ἐπισκεπτέον	<i>episkepton</i>
dikkatten kaçırma	λανθάνειν	<i>lanthanein</i>
diyorum	λέγω	<i>lego</i>
doğa	φύσις	<i>phusis</i>
doğaca-bir-olarak	συμφύσει	<i>sumphusei</i>
doğal olanlar, doğal olarak	φύσει	<i>phusei</i>
doğru, dosdoğru	ὀρθῶς	<i>orthos</i>
dört [çeşit]	τέτταρες	<i>tettares</i>

durduran	ἵσταν	<i>histan</i>
duyumsama	αἴσθησις	<i>aisthesis</i>
duyumsanabilir	αἰσθητή	<i>aisthete</i>
düşünme	νοεῖν	<i>noein</i>
düşünülebilir	νοητός	<i>noetos</i>
düşünülen	νοητόν	<i>noeton</i>
düşünülmeye	νοεῖσθαι	<i>noeisthai</i>
düşünülmür, uygun görülür	δοκεῖ	<i>dokei</i>
düz	εὐθύ	<i>euthu</i>
düzen	τάξις	<i>taksis</i>
düzensizlik	ἀταξία	<i>ataksia</i>
düzlem	πλάτει	<i>platei</i>
eğer	ἐὰν	<i>ean</i>
eğer	εἰ	<i>ei</i>
ele alınmalı	θετέον	<i>theteon</i>
ele alış	ὑπόληψις	<i>hupolepsis</i>
en az	ἥκιστα	<i>hekista</i>
en azından	γε	<i>ge</i>
en iyisi	μάλιστα	<i>malista</i>
en yetenekli konuşanlar	χαριεστέως	<i>khariesteros</i>
en-alt-mertebedeki	χείριστον	<i>kheiriston</i>

en-çok-haz-veren	ἥδιστον	<i>hediston</i>
en-güzel	κάλλιστον	<i>kalliston</i>
en-iyi-olan	ἄριστον	<i>ariston</i>
en-muhteşem	κράτιστον	<i>kratiston</i>
en-tanrısalsal-olan	θειότατον	<i>theiotaton</i>
en-üst-mertebedeki, en-değerli-olan	τιμιώτατον	<i>timiotaton</i>
enine-boyuna-düşünme	διάνοια	<i>dianoia</i>
erek	τέλος	<i>telos</i>
ereksel neden	τὸ οὐ ἕνεκα	<i>to hou heneka</i>
eskiler	πάλαι	<i>palai</i>
eşadlı	συνωνύμου	<i>sunonumou</i>
eşbiçimlilik	ὁμοειδὲς	<i>homoeides</i>
eşit-olan için	ἴσῳ	<i>iso</i>
eşit-olmayan	ἄνισον	<i>anison</i>
et	σὰρξ	<i>sarks</i>
etkinlik, etkinlik halinde	ἐνέργεια	<i>energeia</i>
ev	οἰκία	<i>oikia</i>
eylemek, yapmak, yaratmak, koymak	ποιεῖν	<i>poiein</i>
ezeli-ebedi	ἄϊδιος	<i>aidios</i>
farklı	ἕτερον	<i>heteron</i>

felsefe	φιλοσοφία	<i>philosophia</i>
fenciler, fizikçiler, doğa filozofları	φυσικοὶ	<i>phusikoi</i>
gece	νύξ	<i>nuks</i>
genel, tümel	καθόλου	<i>katholou</i>
geometri	γεωμετρία	<i>geometria</i>
gerçekten	δὴ	<i>de</i>
gerekli, lazım	δεῖ	<i>dei</i>
gezegen	πλανητός	<i>planetos</i>
gibi, sözgelisi, tıpkı	ὥσπερ	<i>hosper</i>
gök	οὐρανός	<i>ouranos</i>
görmek	ὁρᾶν	<i>horan</i>
görünen	φαινόμενον	<i>phainomenon</i>
görüş	σκέψις	<i>skepsis</i>
gün	ἡμέρα	<i>hemera</i>
Güneş	ἥλιος	<i>helios</i>
hâkim	κοίρανος	<i>koiranos</i>
hakkında, üzerine	περὶ	<i>peri</i>
hal	ἕξις	<i>heksis</i>
haline gelme, meydana gelme	γίγνεσθαι	<i>gignesthai</i>
haricinde, olmaksızın	ἄνευ	<i>aneu</i>

hariç	πλὴν	<i>plen</i>
hasta	κάμνον	<i>kamnon</i>
hastalık	νόσος	<i>nosos</i>
hatıralar	μνημαί	<i>mnemai</i>
hatırlamak	μεμνησθαι	<i>memnesthai</i>
hava	ἀήρ	<i>aer</i>
hayret uyandırıcı	θαυμαστόν	<i>thaumaston</i>
hayvanlar	ζῶα	<i>zoa</i>
haz	ἡδονή	<i>hedone</i>
hekimlik, hekimlik zanaati	ιατρική	<i>iatrike</i>
hemfikir	ὁμολογοῦσιν	<i>homologousin</i>
hemhal her şey	ὁμοῦ πάντα	<i>homou panta</i>
hepsi	πάντες	<i>pantes</i>
her biri	ἐκάστη	<i>hekaste</i>
her ikisi de	ἄμφω	<i>ampho</i>
her şey	πάντα	<i>panta</i>
hiçbir [şey]	μηδὲν	<i>meden</i>
hiçbir şey, hiçbirisi	οὐδέν	<i>ouden</i>
hiç-duraksamayan	ἄστατον	<i>astaton</i>
ışık	φῶς	<i>phos</i>
içinde taşır, beklenir	ἐνδέχεται	<i>endekhetai</i>

içinde-taşıyan	ἐνδεχόμενον	<i>endekhomenon</i>
içsel olanlar	ἐνυπάρχοντα	<i>enuparkhonta</i>
iki	δύο	<i>duo</i>
iki çeşit	διττὸν	<i>ditton</i>
ikinci	δευτέρα	<i>deutera</i>
ilişki	πρὸς τι	<i>pros ti</i>
ilke	ἀρχή	<i>arkhe</i>
imkân	δύναμις	<i>dunamis</i>
imkân halinde	δυνάμει	<i>dunamei</i>
imkân[ını]-taşıyan	δυνάμενον	<i>dunamenon</i>
imkânsız	ἀδύνατον	<i>adunaton</i>
insan	ἄνθρωπος	<i>anthropos</i>
ise	δὲ	<i>de</i>
istenilen	βουλευτὸν	<i>bouleton</i>
işçe	ἔργῳ	<i>ergo</i>
iştah	ὄρεξις	<i>oreksis</i>
iştah duyulan	ὀρεκτὸν	<i>orekton</i>
iyi olan	τὸ εὖ	<i>to eu</i>
iyi, güzel	καλῶς	<i>kalos</i>
iyi-olan	ἀγαθὸν	<i>agathon</i>
izin verilir	ἔξεστιν	<i>eksestin</i>

kabul etme	ὑπολαβεῖν	<i>hupolabein</i>
kaç	πόσας	<i>posas</i>
kafa	κεφαλή	<i>kephale</i>
kani	δόξα	<i>doksa</i>
karanlık	σκότος	<i>skotos</i>
karişım	μῖγμα	<i>migma</i>
kati kanıtlama	ἀποδεικτικός	<i>apodeiktikos</i>
kavra[n]ma[sı]	λαβεῖν	<i>labein</i>
kavram dizisi	συστοιχία	<i>sustoikhia</i>
kavram, akıl, akıl yürütme, söz	λόγος	<i>logos</i>
kavramca	λόγω	<i>logo</i>
kayıtsız, etkilenmez	ἀπαθῆ	<i>apathe</i>
kemikler	ὀστοῦν	<i>ostoun</i>
kendi[si], aynı[si]	αὐτό	<i>auto</i>
kendiliğinden	αὐτομάτῳ	<i>automato</i>
kısa, küçük	μικρόν	<i>mikron</i>
kısım	μέρος	<i>meros</i>
ki, çünkü	ὅτι	<i>hoti</i>
komşu	οἰκεῖος	<i>oikeios</i>
komutan	στρατηγός	<i>strategos</i>

köle, esir	ἀνδράποδον	<i>andrapodon</i>
kötü-bir-biçimde	κακῶς	<i>kakos</i>
kötü-olan	κακὸν	<i>kakon</i>
kuşlar	πτηνὰ	<i>ptena</i>
küre	σφαῖρα	<i>sphaira</i>
madde, ahşap	ῥύλη	<i>hule</i>
mademki	ἐπεὶ δὲ	<i>epei de</i>
makul	εὖλογον	<i>eulogon</i>
marangozluk	τεκτονική	<i>tektonike</i>
matematik[sel]	μαθηματικός	<i>mathematikos</i>
meni	γονή	<i>gone</i>
meşgul-olanlar	πραγματευόμενοι	<i>pragmateumenoι</i>
meydana gelmiş olan	γενόμενον	<i>genomenon</i>
mimarlık	οἰκοδομική	<i>oikodomike</i>
nasıl (nitelik)	ποιόν	<i>poion</i>
ne çeşit şeyler?	ποῖα	<i>poia</i>
ne kadar	ὅσα	<i>hosa</i>
ne kadar (nicelik)	ποσόν	<i>poson</i>
ne, bir şey	τί	<i>ti</i>
ne... ne de	οὔτε... οὔτε	<i>oute... oute</i>
neden	διὰ τί	<i>dia ti</i>

nefret	νεῖκος	<i>neikos</i>
nere	ποῦ	<i>pou</i>
nesne, şey	πρᾶγμα	<i>pragma</i>
nihai	τελευταία	<i>teleutaia</i>
nitelikler	ποιότητες	<i>poiotetes</i>
<i>nous</i> [us, akıl]	νοῦς	<i>nous</i>
olacak	ἔσται	<i>estai</i>
olarak, bir anlamda, gibi	ὥς	<i>hos</i>
oluş	γένεσις	<i>genesis</i>
onların	ὧν	<i>hon</i>
onluk	δεκάς	<i>dekas</i>
orta	μέσον	<i>meson</i>
ortak olan	κοινόν	<i>koinon</i>
ortaya çıkıyor/çıkar	συμβαίνει	<i>sumbainei</i>
<i>ousia</i> [töz, varlık, cevher]	οὐσία	<i>ousia</i>
öğē	στοιχεῖον	<i>stoikheion</i>
ömür	διαγωγῇ	<i>diagoge</i>
önce gelen	πρότερον	<i>proteron</i>
önceden-oluşmuş [olanlar]	προγεγεννημένα	<i>progegenemena</i>
önceki	ἐκεῖνο	<i>ekeino</i>
öyleyse	ἄρα	<i>ara</i>

öyleyse	οὕν	<i>oun</i>
özel, özgün	ἴδιος	<i>idios</i>
özellikler	χρήματά	<i>khremata</i>
özgür-olan, hür	ἐλεύθερος	<i>eleutheros</i>
parçalanamaz	ἀμερής	<i>ameres</i>
pek çok yoldan	πολλαχῶς	<i>pollakhos</i>
pekin	ἀκριβής	<i>akribes</i>
rastgele	ἔτυχε	<i>etukhe</i>
rastgele bir şey	τὸ τυχόν	<i>to tukhon</i>
renkler	χρώματι	<i>khromati</i>
ruh	ψυχή	<i>psukhe</i>
sağlık	ύγεια	<i>hugieia</i>
sayılar	ἀριθμοὶ	<i>arithmoi</i>
sebeup, neden	αἴτιον	<i>aition</i>
seferdeki-birlikler	στράτευμα	<i>strateuma</i>
sesler	ψόφων	<i>psophon</i>
sevgi	φιλία	<i>philia</i>
sevilen-bir-şey	ἐρώμενον	<i>eromenon</i>
sevmek	φιλεῖν	<i>philein</i>
seyyar-olmayan, çakılı	ἀπλανής	<i>aplanes</i>
sıcaklık	θερμόν	<i>thermon</i>

sıkıntılı	ἐπίπονον	<i>epíponon</i>
siyah	μέλαν	<i>melan</i>
soğukluk	ψυχρὸν	<i>psukhron</i>
sonlu-olan	πεπερασμένον	<i>peperasmenon</i>
sonra	ὕστερόν	<i>husteron</i>
sonraki	κάκείνω	<i>kakeino</i>
sonsuz, sınırsız	ἄπειρον	<i>apeiron</i>
sonuncular	ἔσχατα	<i>eskhata</i>
sorgulama, arama	ζητεῖν	<i>zetein</i>
sorgulanmalı	σκεπτέον	<i>skepton</i>
söylemek	εἰπεῖν	<i>eipein</i>
söylenmiş-olanlar	εἰρημένα	<i>eiremena</i>
sözgelişi	οἶον	<i>hoion</i>
su canlıları	πλωτὰ	<i>plota</i>
sürekli	συνεχές	<i>sunekhes</i>
şarap	οἶνος	<i>oinos</i>
şekil	σχῆμα	<i>skhema</i>
şeylerin-tümü, evren, tüm, her şey	πᾶν	<i>pan</i>
şimdi	νῦν	<i>nun</i>
şu	τοδὲ	<i>todi</i>

şuradan şuraya	ποθὲν ποί	<i>pothen poi</i>
şüphesiz	ἤτοι	<i>etoi</i>
talih eseri	τύχη	<i>tukhe</i>
tam-halde, tamamlanma halinde	ἐντελεχεία	<i>entelekheia</i>
tam-olan	τέλειον	<i>teleion</i>
tanrı	θεός	<i>theos</i>
tanrısalsal-olan	θεῖον	<i>theion</i>
tarz, minval, yol	τρόπον	<i>tropon</i>
tek tek	καθ' ἑκάστον	<i>kath' hekaston</i>
tek, bir	εἷς	<i>heis</i>
tek, bir	μίαν	<i>mian</i>
tekrarlı, periyodik	περιόδω	<i>periodo</i>
teologlar	θεολόγοι	<i>theologoi</i>
teorik-irdeleme, temaşa	θεωρία	<i>theoria</i>
tesir, etkilenim	πάθος	<i>pathos</i>
<i>to ti en einai</i> [ne'lik]	τὸ τί ἦν εἶναι	<i>to ti en einai</i>
tohum	σπέρμα	<i>sperma</i>
toprak	γῆ	<i>ge</i>
tuğlalar	πλίνθοι	<i>plinthoi</i>
tunç	χαλκός	<i>khalkos</i>

uğruna	ἐνεκά	<i>heneka</i>
umutlar	ἐλπίδες	<i>elpides</i>
uyanık-olmaklık	ἐγρήγορσις	<i>egregorsis</i>
uyuyan	καθεύδων	<i>katheudon</i>
üçüncü	τρίτον	<i>triton</i>
var	ἤν	<i>en</i>
var, -dır	ἔστιν	<i>estin</i>
varolan	ὄν	<i>on</i>
varolanlar	ὄντα	<i>onta</i>
var olma	εἶναι	<i>einai</i>
yalın olarak, basitçe	ἀπλῶς	<i>haplos</i>
yalnızca	μόνον	<i>monon</i>
yararlı	ὄφελος	<i>ophelos</i>
yaratan, yapan	ποιητικόν	<i>poietikon</i>
yatık	λοξός	<i>loksos</i>
yatık-bir-biçimde- yerleşmiş-olan	λελοξωμένον	<i>leloksomenon</i>
yer bakımından	κατὰ τόπον	<i>kata topon</i>
yer değiştirme	φορὰ	<i>phora</i>
yersiz	ἄτοπον	<i>atopon</i>
yeterli	ἱκανή	<i>hikane</i>

yıldız	ἄστρον	<i>astron</i>
yoksunluk	στέρησις	<i>steresis</i>
yönetilme	πολιτεύεσθαι	<i>politeuesthai</i>
yumurtalar	ἐπιμήνια	<i>epimenia</i>
yuvarlak	στρογγύλος	<i>stroggulos</i>
yüce-olan	σεμνόν	<i>semnon</i>
yüzey	ἐπιφάνεια	<i>epiphaneia</i>
zaman	χρόνος	<i>khronos</i>
zanaat	τέχνη	<i>tekhne</i>
zıtlık	ἐναντίωσις	<i>enantiosis</i>
zıtlıklar	τὰναντία	<i>tanantia</i>
zıt-olan	ἐναντίον	<i>enantion</i>
zira, çünkü	γὰρ	<i>gar</i>
zorla	βία	<i>bia</i>
zorunlu	ἀνάγκη	<i>ananke</i>

